

Begroting 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	5
Maatschappelijke opgaven.....	7
Deel 1 – Programma's	15
Programma 0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen.....	16
Programma 1 – Openbare orde en veiligheid	20
Programma 2 – Bereikbaarheid	21
Programma 3 – Economie en werk	23
Programma 4 – Onderwijs	24
Programma 5 – Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie	26
Programma 6 – Sociaal domein	30
Programma 7 – Duurzaamheid en milieu	36
Bron: Waarstaatjegemeente en klimaatmonitor.....	36
Programma 8 – Wonen en woonomgeving	38
Deel 2 – Financiële positie gemeente Doetinchem.....	41
De financiële positie van de gemeente Doetinchem tot 2022.....	42
1. Hoofdpijnen financieel begrotingsbeleid.....	42
2. Het financieel meerjarenperspectief en de aanmeldingen tot 2022	42
3. Het weerstandsvermogen tot 2022.....	44
Deel 3 – Paragrafen.....	45
Paragraaf 1 – Lokale heffingen.....	46
Paragraaf 2 – Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen	53
Paragraaf 3 – Onderhoud kapitaalgoederen	56
Paragraaf 4 – Financiering	61
Paragraaf 5 – Bedrijfsvoering	64
Paragraaf 6 – Grondbeleid	68
Paragraaf 7 – Verbonden partijen	71
Deel 4 – Financiële begroting.....	85
Beleidskaders en uitgangspunten voor de financiën in de begroting 2019.....	86
Toelichting op de financiële positie.....	88
1. Het financieel meerjarenperspectief 2018 – 2022	88
2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente	91
Overzicht van baten en lasten van de programma's	99
Overzicht van baten en lasten van de programma's (meerjarig)	100
Overzicht incidentele lasten en baten per programma	101
Geprognosticeerde balans, financiële kengetallen en EMU-saldo	102
Toelichting op financiële kengetallen	105
Toelichting op EMU-saldo.....	107
Overzicht reserves en voorzieningen.....	107
Overzicht kredieten en vervangingsinvesteringen	110
Afkortingenlijst	111

Voorwoord

Aan de raad,

De begroting 2019 die wij uw raad aanbieden kent, zoals u vanaf de volgende pagina zult zien, een geheel nieuwe opzet. In de afgelopen raadsperiode hebben we uitgebreid geëxperimenteerd met nieuwe samenwerkingsvormen en werkwijzen. Denk aan de teams die werken aan de toekomst van de binnenstad, initiatieven van inwoners en ondernemers in hun wijk en woonomgeving die het spelen, bewegen of natuurbeleving bevorderen of bijdragen aan gemeenschappelijke doelen op het gebied van duurzaamheid, de energietransitie, mobiliteit, welzijn en zorg. Allerlei vormen van co-creatie, coproductie en cofinanciering ontstonden, waarbij we constateren dat we als partners samen veel meer voor elkaar krijgen dan de gemeente of een van de partijen voor zichzelf had kunnen bereiken.

Het is raadsbreed de intentie dat de hiervoor genoemde aanpakken steeds meer gemeengoed worden. In onze beleving hoort de opzet van de begroting daarbij aan te sluiten. Daarom hebben we de uitdagingen waarvoor we staan geformuleerd in maatschappelijke opgaven. Deze opgaven ziet u op de eerste pagina's weergegeven onder de drie hoofdthema's. Tijdens de werksessie in juli gaf u ons feedback op deze opgaven, waarvan wij dankbaar gebruik hebben gemaakt. Het is onze intentie om steeds een heldere stip op de horizon aan te geven en zo uitnodigend te zijn voor organisaties, ondernemers en bewoners om aan te haken en mee te denken en te doen. Door met deze opgaven aan de slag te gaan, willen we maatschappelijke meerwaarde bereiken als economisch sterke centrumgemeente, voor een sterke samenleving en in een veranderende leefomgeving. In het komend half jaar gaan we de opgaven, samen met de raad en de samenleving, verder concretiseren zodat we in het voorjaar van 2019 het net op kunnen halen en prioriteren.

De opgaven waarvoor we staan spelen zich veelal niet op louter lokaal niveau, maar juist ook regionaal, landelijk of in de grensregio. Vandaar dat we de samenwerking met de regio, provincie, waterschap en rijk verder versterken. Dat past in een landelijke ontwikkeling zoals we ook terug zien in het interbestuurlijk programma dat rijk, provincies, waterschappen en gemeenten met elkaar hebben opgesteld.

Deze begroting laat een structureel sluitend financieel meerjarenperspectief zien en voldoende weerstandsvermogen om over te beschikken. Toch zijn er trends, ontwikkelingen, ambities en risico's die de komende jaren onze financiële positie beïnvloeden en die maken dat wij op verschillende fronten heel alert moeten blijven. De transformatie in het sociaal domein is een grote operatie waarmee Doetinchem net zozeer als andere gemeenten worstelt. We zetten goede stappen maar zien ons ook met onzekerheden geconfronteerd. En de volgende grote transformatie staat al weer op stapel, namelijk de invoering van de Omgevingswet. Ook de gevolgen van deze wet, zowel financieel als op andere fronten, kunnen we zeker nog niet volledig overzien. Tenslotte hebben het rijk en de medeoverheden op 14 februari 2018 in het Interbestuurlijk programma (IBP) afspraken gemaakt over 10 grote maatschappelijke opgaven waar Nederland de komende periode voor staat. De komende jaren zal ter uitvoering van het IBP daarom zeker nog beslag worden gelegd op financiële middelen. Dat maakt dat we gematigd optimistisch zijn en ons realiseren dat we alle zeilen zullen moeten bijzetten om op de gewenste koers te blijven.

Doetinchem is qua inwonertal misschien een kleine stad, maar wel een stad met een belangrijke centrumfunctie en verantwoordelijkheden op velerlei terreinen voor een groot verzorgingsgebied. Dat maakt dat wij ons extra verantwoordelijk voelen om te werken aan een vitale gemeente. Steeds met concrete stappen in de richting van de lange termijn visie die we op het vizier hebben staan.

Burgemeester en wethouders van Doetinchem,

secretaris,

burgemeester,

drs. T. Kemper

mr. M. Boumans MBA MPM

Maatschappelijke opgaven

THEMA

DOETINCHEM CENTRUMSTAD

DOELEN

- A. Doetinchem heeft een herkenbaar profiel als centrumstad van de Achterhoek en vijfde stad van Gelderland voor bewoners, bezoekers en ondernemers
- B. Doetinchem heeft een spilfunctie in de regionale economie met nadruk op smart industry en innovatie
- C. Doetinchem heeft aantrekkelijke voorzieningen voor bewoners en bezoekers en een gastvrije binnenstad
- D. Doetinchem heeft een aantrekkelijk woonklimaat voor alle doelgroepen
- E. Er is een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en met de auto
- F. Doetinchem is een veilige gemeente

1

OPGAVE

1. Regionale economie als versneller

We zien hier twee opgaven. De eerste ligt op het gebied van het verbinden van werk, bedrijfsleven, economie, onderwijs en maatschappelijke behoeften. Dit in relatie tot de zogenaamde Human Capital agenda. In toenemende mate zien we dat er in de maakindustrie, de techniek en de zorg een tekort is aan goed gekwalificeerd personeel. Door de vragen van het bedrijfsleven scherp te krijgen en zicht te hebben op de personele uitdagingen zien we mogelijkheden om de mismatch tussen vraag van het bedrijfsleven en aanbod vanuit het onderwijs en arbeidsmarkt te verkleinen. Daarbij is het van belang zoveel mogelijk mensen te begeleiden naar werk. Dat vergt een intensieve samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs- en kennisinstellingen en de (semi-)overheid, waarbij gebruik wordt gemaakt van reeds opgedane kennis en ervaringen (zie o.m. Transitieatlas Beroepsonderwijs Achterhoek, inventarisatie best practices, etc.)

Een tweede opgave heeft een nadrukkelijker focus op de economische versterking sec: het behoud van het bestaande Achterhoekse bedrijfsleven, het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid, het stimuleren van innovatie (startups, bijvoorbeeld m.b.t. smart industry, duurzaamheid, circulaire economie), aandacht voor positie detailhandel, het maken van goede regionale afspraken, o.a. over bedrijfsterreinen en vervoersverbindingen. *Wat gaan we daarvoor doen in 2019?*

- ✓ We nodigen diverse partijen uit om via de formulering van concrete projecten inhoud te geven aan een gemeenschappelijke Human Capital agenda. Daarbij uitgaande van een intensieve samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en (semi-)overheid (De Steck, het Graafschapcollege, HAN/Saxion, opleidingsbedrijven, Laborijn en andere partijen).
- ✓ We nodigen het Doetinchemse en regionale bedrijfsleven (en partners) uit voorstellen uit te werken die leiden tot een fundamentele economische versterking. Daarbij is het onze ambitie dat de Achterhoek op economisch terrein een kennis- en experimenteerregio wordt.

OPGAVE

2. Verbinden (economische) agenda van Doetinchem en de Achterhoek met die van de Provincie en de Euregio

Naast het samenwerken in de regio, biedt samenwerking met de provincie en met de grensregio in Duitsland kansen voor het versterken van de economische kracht van Doetinchem en de Achterhoek. De focus daarbij ligt wat ons betreft op de thema's economie, arbeidsmarkt, wonen, mobiliteit en veiligheid (ondermijnende criminaliteit).

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Formuleren van positionering van Doetinchem als centrumstad
- ✓ Lobbyagenda met focus op de thema's wonen, werken, bereikbaarheid en zorg
- ✓ Doorontwikkeling/implementatie nieuwe vorm regio Achterhoek

OPGAVE

3. Aantrekkelijker maken binnenstad

Een gastvrije binnenstad waarvan bewoners uit onze eigen gemeente, bezoekers uit de regio en toeristen langer verblijven en vaker terugkomen is een belangrijke bouwsteen voor een goed vestigingsklimaat. Aan de binnenstad van de toekomst wordt al enkele jaren hard gewerkt in co-creatie met bewoners en ondernemers

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Voortvarende uitvoering binnenstadagenda en projecten centrumranden
- ✓ Verkenning uitvoeren naar het verhogen objectieve en subjectieve veiligheid in de binnenstad i.s.m. politie, horeca, citymanagement, buha en andere stakeholders en de resultaten en maatregelen opnemen in de nieuwe nota veiligheidsbeleid 2020 e.v.
- ✓ Versterken cultureel aanbod
- ✓ Het verkennen van mogelijkheden om een publiekstrekker aan de (binnen-)stad toe te voegen ter stimulering van (dag)recreatie en (dag)toerisme.
- ✓ Verbeteren kwaliteiten in de gebieden tussen 'het ei' en 'de aanloopstraten', bijvoorbeeld de Melkweg e.o.
- ✓ Visie ontwikkelen voor gebied rond de Nieuwstad

THEMA

DOETINCHEM CENTRUMSTAD

DOELEN

- A. Doetinchem heeft een herkenbaar profiel als centrumstad van de Achterhoek en vijfde stad van Gelderland voor bewoners, bezoekers en ondernemers
- B. Doetinchem heeft een spilfunctie in de regionale economie met nadruk op smart industry en innovatie
- C. Doetinchem heeft aantrekkelijke voorzieningen voor bewoners en bezoekers en een gastvrije binnenstad
- D. Doetinchem heeft een aantrekkelijk woonklimaat voor alle doelgroepen
- E. Er is een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en met de auto
- F. Doetinchem is een veilige gemeente

OPGAVE

4. Goede en duurzame verbindingen realiseren en verbeteren

Een goede bereikbaarheid van en binnen Doetinchem is van groot belang voor de economische vitaliteit en voor de leefbaarheid in onze gemeente. Zowel per fiets, als met het openbaar vervoer als met de (vracht-)auto is het cruciaal om de doorgaande verbindingen te verbeteren. De focus ligt daarbij op de verbinding Doetinchem-regio Arnhem en de verbinding Doetinchem-Emmerich

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Verbreding Europaweg. Mogelijk over 3-5 jaar volgt een ondertunneling spoor bij Europaweg, als onderdeel van brede aanpak verbetering verbindingen spoorlijn Winterswijk-Arnhem. Onderzoeken hiertoe lopen nu.
- ✓ Lobby starten verbetering doorstroming A18-A12.
- ✓ Koers uitzetten om het fietsverkeer en de fietsbereikbaarheid verder te stimuleren, met name woon-werkverkeer en schoolroutes. Daarbij onderscheid maken tussen het verbeteren van bestaande verbindingen (korte termijn realisatie) en meer lange termijn kansen, zoals fietssnelwegen.

OPGAVE

5. Verbinden van parels Doetinchem en de Achterhoek

De Achterhoek en Doetinchem hebben voor toeristen en dagjesmensen een aantrekkelijk en divers aanbod aan groen, cultuur, kastelen, water en evenementen. Het is echter zaak om al dit moois beter met elkaar te verbinden en te promoten. Ook zien we kansen om de verblijfsduur van deze doelgroep te vergroten door een extra attractie toe te voegen, conform de analyse van Hospers, de Doetinchemse nota cultuurhistorie en de koersnotitie toerisme en recreatie van de provincie Gelderland

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Optimaliseren van fiets- en wandelbereikbaarheid
- ✓ Promotie en marketing, denk aan de kanteling van de VVV als winkel naar inspiratiepunt waarin de verhalen en activiteiten van de stad en regio centraal staan. Daarnaast het zoveel mogelijk verbinden van de activiteiten van LKKR. Doetinchem aan de VVV promotie en evenementen-promotie
- ✓ Onderzoek mogelijkheid extra publieksattractie om dag Doetinchem mogelijk te maken
- ✓ Benutten van mogelijkheden in het kader van LEADER-projecten en aanhaken op de meerjarenagenda voor de Gelderse streken

THEMA

STERKE SAMENLEVING

DOELEN

- A. Iedereen doet naar vermogen mee in de samenleving, via school, werk of met een andere zinvolle daginvulling
- B. Voorzieningen voor cultuur en sport, en verenigingen, dragen bij aan het welzijn van inwoners
- C. Inwoners ontvangen, zo dicht mogelijk bij huis of thuis, de zorg en ondersteuning die past bij hun behoeften en mogelijkheden
- D. Iedereen, hoe verschillend ook, kan meerwaarde bieden aan de samenleving. In Doetinchem voelen mensen zich veilig, is er ruimte om anders te zijn en met elkaar verbonden te blijven

1

OPGAVE

1. We versterken preventie...

Eén van de belangrijkste kaders/uitgangspunten in het sociaal domein is de sterke inzet op preventie. Preventie in het kader van positieve gezondheid is het voorkomen van verlies van het vermogen om je aan te passen en eigen regie over je leven te hebben én het tijdig ondersteunen bij (een dreiging van) het verlies ervan. Dat is beter voor de inwoner, beter voor zijn directe omgeving en beter voor de samenleving als geheel
Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ We maken een preventieagenda sociaal domein die aansluit op de regionale preventieagenda: daarin staat wat er aan preventief en collectief aanbod is, maar ook nieuwe initiatieven gericht op vroegsignalering en vroegtijdige interventies
- ✓ We voeren een project uit met praktijkondersteuners bij huisartsen.
- ✓ Activiteiten binnen sport en cultuur gericht op preventie (zoals Lang leve Kunst, jongeren op gezond gewicht (JOGG), inzet buurtsportcoach) verbinden we aan preventieagenda sociaal domein zodat uitingen in sport en cultuur gaan bijdragen aan het voorkomen van inzet van geïndiceerde zorg en ondersteuning.

OPGAVE

2.en we zetten in op andere inzet van hulp en ondersteuning

Naast meer aandacht voor preventieve initiatieven wordt 2019 ook het jaar waarin we stappen maken in de *transformatie* van het sociaal domein. Dat betekent dat we ondersteuning op een andere manier gaan organiseren en inzetten: meer vroegtijdige hulp, waar mogelijke lichtere vormen van ondersteuning en andere sturing van de inzet op 2^e-lijns zorg

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ In samenwerking met regiogemeenten, aanbieders en overige stakeholders geven we uitvoering aan het Achterhoekse Transformatieplan Jeugd en WMO in het kader van de wettelijke transformatieopdracht voor het sociale domein.
- ✓ We ontwikkelen samen met (voorloper)aanbieders als de Stadskamer een monitor op de resultaten en effecten van de ingezette interventies.
- ✓ We stellen een plan van aanpak op om 'big data' te benutten waardoor we inzicht krijgen en, samen met de uitvoeringsorganisaties, onze effectiviteit kunnen vergroten.

OPGAVE

3. Inwoners voeren zo lang mogelijk zelf de regie over hun eigen bestaan

De eerste opgave is dat de inwoners zo veel mogelijk in staat zijn om zichzelf en anderen te helpen. We blijven inwoners ondersteunen om die eigen regie te houden. Daarvoor willen we inwoners en hun organisaties faciliteren. Daarbij denken we aan de ondersteuning van mantelzorgers en van organisaties voor vrijwilligerswerk.

Het gaat er ook om dat bewoners, waar nodig, op tijd ondersteuning krijgen en dat we voorkomen dat problemen groter worden. De opgave is om dan passende ondersteuning te bieden. Steun waarbij professionele zorg op maat beschikbaar is en waarbij ook de mogelijkheden van de inwoners zelf worden ingezet

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ De inzet van professionals in de toegang bij Buurtplein en Laborijn verder vernieuwen en doorontwikkelen zodat de aansluiting bij de doelen van onze dienstverlening optimaal wordt.
- ✓ Partnership aangaan met de organisaties van inwoners die vrijwilligerswerk realiseren gericht op het ondersteunen van inwoners.
- ✓ Doorontwikkelen van de ondersteuningsmethoden voor het houden van eigen regie bij de inwoner door succesvolle werkwijzen voort te zetten en pilots voor vernieuwende werkwijzen te starten. We bevorderen onderlinge interactie en inspiratie door het organiseren van een werkconferentie.

OPGAVE

4. Vergroten (financiële) zelfredzaamheid en uitstroom naar werk

Belangrijke opgave is dat onze inwoners in staat zijn om zichzelf en anderen te helpen. Vaak zijn financiële problemen het begin van vele andere problemen en is het aandeel financiële problemen ten opzichte van andere problemen relatief groot. Instroom naar werk zorgt er niet alleen voor dat mensen een hoger inkomen hebben maar geeft mensen ook meer kracht om zelfstandig te zijn. We zetten in op school of werk, met name opleidingen die ook echt bijdragen aan het krijgen van een baan en op partnerschap bij werkgevers. Om dit te bereiken zorgen we voor sterkere verbindingen met onderwijs en werk en versterken we de aandacht voor Social Return on Investment (SROI)

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Meer nadruk leggen op het vergroten van het uitstroompotentieel binnen de opdracht aan Laborijn. Met focus op de doelgroepen statushouders en jongeren.
- ✓ Voortzetten en optimaliseren van de armoedebestrijding door uitvoering van de uitvoeringsagenda armoedebestrijding 2018-2021.
- ✓ Scenario onderzoek uitvoeren voor regelarme bijstand.

THEMA

STERKE SAMENLEVING

DOELEN

- A. Iedereen doet naar vermogen mee in de samenleving, via school, werk of met een andere zinvolle daginvulling
- B. Voorzieningen voor cultuur en sport, en verenigingen, dragen bij aan het welzijn van inwoners
- C. Inwoners ontvangen, zo dicht mogelijk bij huis of thuis, de zorg en ondersteuning die past bij hun behoeften en mogelijkheden
- D. Iedereen, hoe verschillend ook, kan meerwaarde bieden aan de samenleving. In Doetinchem voelen mensen zich veilig, is er ruimte om anders te zijn en met elkaar verbonden te blijven

2

OPGAVE

5. Alle inwoners zijn actief betrokken in Doetinchem

We werken toe naar een inclusievere gemeente. Iedereen doet mee naar vermogen ongeacht afkomst of beperking. We verbinden het sociale en fysieke domein beter met elkaar door integrale benadering van de opgaven om onze inwoners beter te bedienen.

In de gemeente bestaan diverse sociale netwerken tussen de inwoners. Er is een breed palet aan verbindingen en activiteiten, die samen de gemeenschap, het sociale bindweefsel vormen. Het is belangrijk om te faciliteren dat de inzet van inwoners voor een sterke samenleving wordt ondersteund en bevorderd, dat de kwaliteit van voorzieningen in stand blijft (verbetert) en dat alle inwoners in hun diversiteit actief mee kunnen doen. Om dat te bereiken investeren we in de voorzieningen op het terrein van sport en cultuur

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Voortzetting en uitbreiding van activiteiten en acties gericht op deelname aan sport en cultuur voor kinderen en jeugd in samenwerking met partners.
- ✓ We investeren met de betrokken organisaties in sportvoorzieningen, die verder bijdragen aan de stimulering van sportdeelname en gezonde leefstijl van jeugdigen.
- ✓ We ontwikkelen een cultuurbedrijf, dat zal bijdragen aan een activerend, educatief stimulerend aanbod.
- ✓ Het tegengaan van eenzaamheid blijft een speerpunt binnen ons beleid en wordt ook onderdeel van de preventieagenda Sociaal domein.
- ✓ We geven uitvoering aan de Doetinchemse Agenda Toegankelijkheid
- ✓ We stellen een Plan van aanpak Diversiteitsbeleid op waarin we beschrijven welke bijdrage we als gemeente hieraan kunnen leveren.

OPGAVE

6. Jeugd groeit veilig op en talenten worden benut

We vervullen als gemeente een belangrijk rol in de context waarin kinderen opgroeien.

Een centrale taak vanuit de decentralisatie is het bieden van passende zorg wanneer kinderen dat nodig hebben. We blijven inzetten op het tijdig signaleren en oppakken van problemen als die zich voordoen. Daarmee willen we waar mogelijk voorkomen dat problemen dermate groot worden dat er ingrijpende zorg nodig is.

Daarnaast willen we zorgen dat kinderen opgroeien in een stimulerend klimaat. Daarin speelt de kwaliteit van het onderwijs een belangrijke rol.

Een sterke infrastructuur in gebouwen, in doorlopende leerlijnen, en in zorg geeft mogelijkheden om onderwijs goed in te vullen. En om kinderen met beperkingen een goede plek te geven op school

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ We werken aan een lokale aanpak van het regionale Project Jongeren in Beeld.
- ✓ We vertalen de resultaten van het onderzoek naar de realisatie van huisvesting voor mavo, havo en vwo in het Integraal Huisvestingsplan. We werken oplossingen uit voor de knelpunten in de huisvesting van een aantal scholen in het basisonderwijs.
- ✓ In het kader van preventie jeugd versterken we activiteiten gericht op vroegsignalering binnen de jeugdgezondheidszorg (JGZ), het Buurtplein en overige partners.
- ✓ In onze samenwerking en opdrachtgeversrol richting GGD intensiveren we de aandacht en inzet voor preventieve projecten.

OPGAVE

7. Inwoners wonen veilig in Doetinchem

Landelijk, dus ook in Doetinchem, zien we een dalende trend in de criminaliteitscijfers. Desondanks is de ondermijnende criminaliteit een belangrijk thema. Door gezamenlijk op te trekken met ondernemers, bedrijven en organisaties willen deze trend tegengaan. Veiligheid en zorg zijn twee thema's die de afgelopen jaren steeds meer overlap en raakvlakken kennen. In wijken en dorpen zien we bijvoorbeeld een toename van personen met verward gedrag die overlast veroorzaken. Een van de oorzaken daarvan is dat mensen meer in hun eigen woonomgeving zorg aangeboden krijgen. Dat vergt een andere en vroegtijdige samenwerking tussen GGZ, gemeente en politie en andere partijen zoals de woningcorporaties. Van belang is het om de zorg aan de voorkant zo in te richten dat mogelijke overlast voorkomen wordt. Dat geldt ook voor preventieactiviteiten op het gebied van verslaving, waarbij jeugd onze belangrijkste doelgroep is

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Bewustwording bij alle betrokken partijen vergroten, o.a. via een grote themabijeenkomst ondermijningsbeeld. Resultaten zijn input voor integraal veiligheidsbeleid 2020-2024.
- ✓ We geven uitvoering aan het plan van aanpak sluitende aanpak personen met verward gedrag.
- ✓ We geven uitvoering aan het plan van aanpak van voorkomen van verslaving en integreren dit binnen de preventieagenda openbare orde en veiligheid.

THEMA

VERANDERENDE LEEFOMGEVING

DOELEN

- A. De leefomgeving laten we 'mooier' achter dan we deze aantreffen in het belang van een duurzame toekomst
- B. Doetinchem heeft een leefomgeving die bijdraagt aan de vitaliteit van bewoners in wijken en dorpen
- C. Bewoners, ondernemers en vastgoedeigenaren zijn betrokken bij de leefomgeving
- D. We verkleinen de ecologische voetafdruk
- E. De leefomgeving is veilig

OPGAVE

1. Doetinchem verkleint zijn ecologische voetafdruk

We zien hier twee opgaven. De eerste is dat Doetinchem en de Achterhoek zich hebben verbonden aan de opgave om in 2030 energieneutraal te zijn. Een 'energie-neutrale' Achterhoek betekent dat er binnen de grenzen van de Achterhoek net zoveel energie op duurzame wijze wordt opgewekt als er wordt gebruikt. Dat is een enorme transitieopgave die alleen door een gezamenlijke aanpak en inzet van inwoners, ondernemers, organisaties en overheid te realiseren is. De transitiepaden zijn besparen – opwekken – warmte – klimaatadaptatie. We beschouwen de energievisie en de bijbehorende routekaart als ingrediënt en in wisselwerking met de omgevingsvisie.

De tweede opgave is om betekenisvolle stappen te zetten richting een meer circulaire lokale economie. Kernbegrippen daarbij zijn het verder scheiden van afval, het omzetten van afval naar grondstof en het zoveel mogelijk hergebruiken van materialen. We willen deze ambitie concretiseren via projecten met lokale en regionale partners. Denk daarbij o.a. aan Buha BV, Stichting Kringloop Aktief, de Stadskamer, Laborijn, het Graafschap College, De Steck, Sika, IG&D en bedrijven.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Uitwerken van de transitiepaden: besparen – opwekken – warmte – klimaatadaptatie, o.a. in een plan van aanpak klimaatadaptatie, warmte transitieplan en een eerste routekaart
- ✓ Proeftuinstatus aardgasloze wijk
- ✓ Innovatieve aanpak via VerduurSaam energieloket
- ✓ Projecten Doetinchem onderneemt duurzaam en zonnige bedrijven verder uitrollen
- ✓ We nodigen diverse partijen uit om via de formulering van concrete gemeenschappelijke projecten inhoud te geven aan een meer circulaire lokale economie. Daartoe zullen de relevante partijen worden uitgenodigd.

OPGAVE

2. Transitie van de woningvoorraad en herijken van het woningbouwprogramma

Op de woningmarkt is sprake van een kwalitatieve en kwantitatieve mismatch van vraag en aanbod: de beschikbare woningen voldoen niet altijd aan de woonwensen van bepaalde doelgroepen. Dit betekent toevoegen van woningen waar behoefte aan is en transformatie of sloop van woningen die niet langer aan de vraag voldoen. Daarbij ligt er een relatie met de energieopgave

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Lokale woonagenda actualiseren op basis uitkomsten AWLO en regionale woonagenda (gereed eind 2019).
- ✓ Regionale afstemming over de kwantitatieve en kwalitatieve woonopgave.
- ✓ Verkennen van het spanningsveld tussen verduurzamen van de woningvoorraad versus sloop. Dit vraagstuk willen we beter op de agenda krijgen, bijvoorbeeld door het organiseren van een conferentie. Daarbij betrekken we ook het transitiefonds.

OPGAVE

3. Omgevingsvisie

Uitgangspunt van de omgevingsvisie is een veilige en gezonde samenleving. We willen werken aan een duurzame toekomst voor Doetinchem en al haar inwoners en ondernemers. Dit doen wij in een leefomgeving die sterk verandert en waarin het traditionele onderscheid tussen sociaal en fysiek in een rap tempo vervaagt. Zowel in de bebouwde leefomgeving als in het buitengebied zien wij opgaven die elkaar beïnvloeden en vragen om een integrale afweging. Deze vraagstukken moeten in samenhang en samenspraak worden opgepakt en op een dusdanige wijze dat ze begrijpelijk zijn voor inwoners, ondanks de complexiteit van de materie

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Opstellen van de omgevingsvisie in samenspraak met de Doetinchemse samenleving

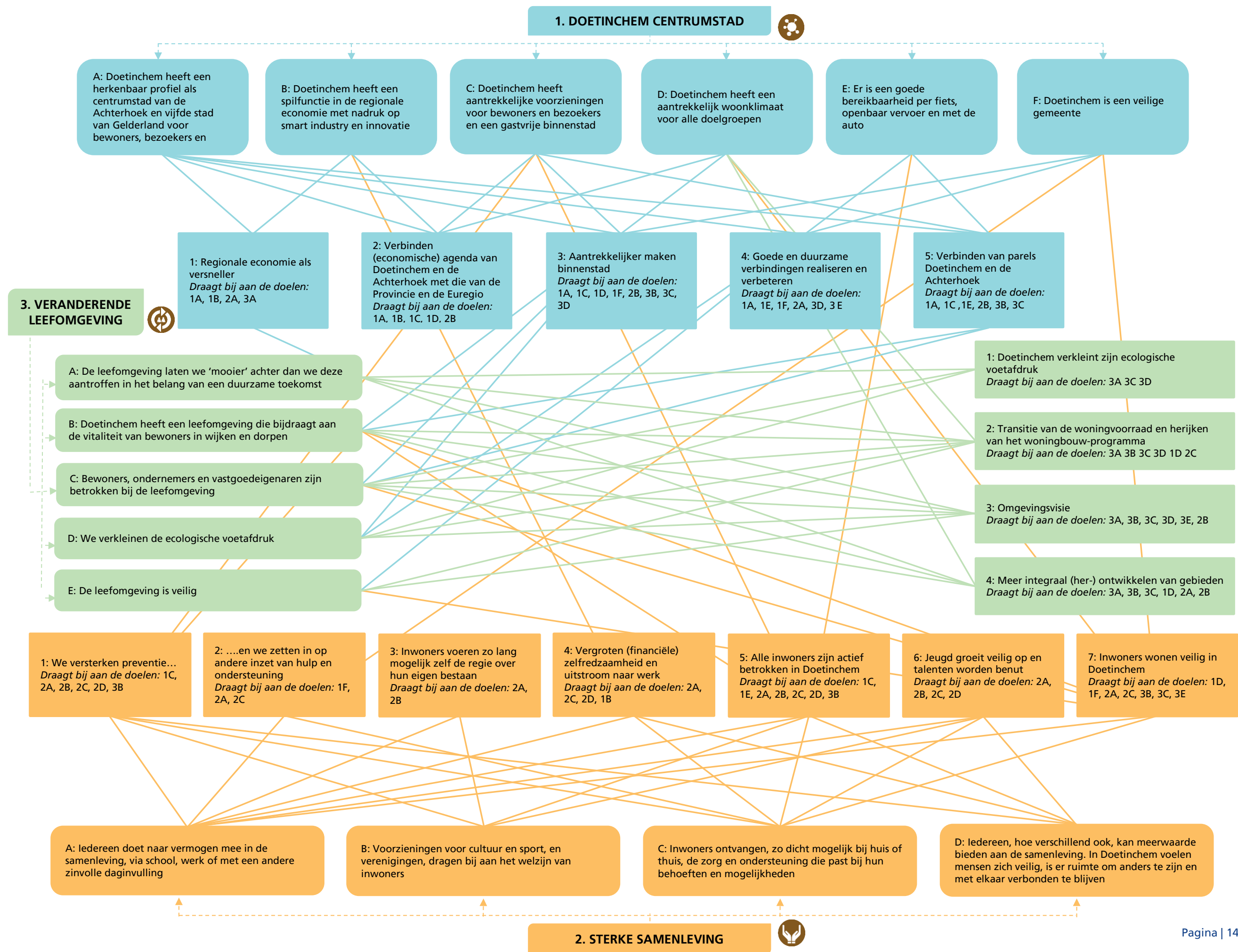
OPGAVE

4. Meer integraal (her-)ontwikkelen van gebieden

Voor bewoners is het van belang dat er in hun leefomgeving die voorzieningen zijn die passen bij wat in wijk of dorp gewenst is. Daarbij bekijken we op de schaal van de leefomgeving de behoefte aan bijvoorbeeld groen, recreatie, sport, zorg, winkels en cultuur. Ook het vraagstuk van leegstaand maatschappelijk vastgoed wordt daarin meegenomen. Daar waar bewoners of ondernemers zelf initiatieven ontplooiën, sluiten we aan of faciliteren we

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

- ✓ Experimenteren met een eerste gebiedsvisie (gebiedsafbakening, stakeholders benaderen, etc). We gaan dit voor zowel Gaanderen als ook voor het gebied Kruisberg-Slingeland-Rietveld opstarten.

Deel 1 – Programma's

Leeswijzer

Aanmeldingen

Alle programma's hebben dezelfde opzet. Allereerst de aanmeldingen. Die zijn onderverdeeld in twee groepen. Enerzijds de aanmeldingen die het gevolg zijn van autonome ontwikkelingen en/of bestaand beleid. Het zijn lopende knelpunten die om budgetverruiming vragen of waarvoor bijsturingsmaatregelen moeten worden genomen. We beschouwen deze aanmeldingen als onbeïnvloedbaar en onomkeerbaar. De autonome aanmeldingen zijn als volgt te herkennen:

A1. Aanmelding. Daarnaast zijn er aanmeldingen als gevolg van nieuw beleid en/of nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen die we voorzien. Het zijn aanmeldingen die in verband kunnen worden gebracht met de nieuwe coalitieagenda. Deze aanmeldingen zijn als volgt te herkennen: 1.Aanmelding, 1.Aanmelding of 1.Aanmelding. De kleuren corresponderen met de thema's of het onderdeel 'organisatie en financiën' uit de coalitieagenda.

Indicatoren

In de programma's zijn een set indicatoren opgenomen die inzicht geven hoe een gemeente er voorstaat op een bepaald beleidsterrein. In het kader van transparantie van het beleid en vergelijkbaarheid heeft het Rijk een indicatorenset verplicht gesteld. Het helpt de burger om de inzet van een gemeente te beoordelen en te vergelijken met andere gemeenten via www.waarstaatjegemeente.nl. Deze indicatoren zijn ondergebracht in de diverse programma's. Daarnaast zijn er indicatoren toegevoegd die relevant zijn voor het beleid in onze gemeente. Daarvoor is gebruik gemaakt van betrouwbare bronnen of eigen waarnemingen.

Een waarde bij een indicator krijgt pas betekenis als te beoordelen is of deze lager of hoger is geworden t.o.v. van een voorgaande periode. Wat is de trend? Gaat de ontwikkeling op dat punt vooruit of achteruit. Daarnaast zou je willen weten of de waarde op zichzelf nu hoog of laag is. Hoe doen andere vergelijkbare gemeenten het op dat punt en de regio? Voor de vergelijkbaarheid van gemeenten is gekeken naar inwoneraantal, sociale structuur en centrumfunctie. Geselecteerd zijn de gemeenten Harderwijk, Heerenveen, Hoogeveen, Roermond, Smallingerland, Waalwijk, Weert, Veenendaal en Zutphen. Voor de vergelijking is de gemiddelde waarde van die gemeenten genomen. Voor de regio is de provincie Gelderland genomen. Omdat de regio Achterhoek voor circa 20% uit Doetinchem bestaat wordt die vergelijking weinig interessant.

Toelichting de tabellen van de indicatoren:

Om een beeld te krijgen van een trend is het relevant dat er over meerdere jaren een waarde is waar te nemen en dat de waardes recent zijn. Het is immers denkbaar dat er recent wijzigingen hebben plaatsgevonden. Als die waardes ontbreken is de trend niet te beoordelen. Een overzicht over vijf achtereenvolgende jaren geeft naar verwachting een redelijk beeld van een trend. Uitgangspunt zijn de meest recente waardes. Deze komen niet voor alle onderwerpen qua jaartal overeen. In het algemeen zijn waardes uit 2016 en 2017 het meest recent. Dit is afhankelijk van de "inzamelfrequentie" en verwerking/verifiëring van data. Dit is bij de tabellen nader toegelicht. De trend is stabiel als de waarde gelijk blijft of beperkt schommelt. De trend is licht stijgend of dalend als de relatieve afwijking trendmatig gering gaat afwijken. De trend is stijgend of dalend als die afwijking duidelijk gaat optreden. Het gaat hier niet om een wetenschappelijke benadering maar om indicatief een beeld te krijgen van ontwikkelingen op een beleidsterrein.

Financieel overzicht

Tot slot is er een financieel resumé opgenomen met daarin een overzicht van de budgetten.

Programma 0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A1. Doorontwikkeling Regio Achterhoek in 2018 incidenteel € 43.000; vanaf 2019 structureel € 100.000

Om de ambities van de Achterhoekse samenwerking, zoals verwoord in *De Achterhoek werkt door 2.0*, in de komende periode waar te kunnen maken wordt een kwaliteitsslag gevraagd van de Regio Achterhoek. Dit betekent een uitbreiding in formatie op het gebied van lobby en programmaregie. De gemeente Doetinchem levert een bijdrage aan de basisinfrastructuur, het procesgeld voor de Achterhoek Board en daarmee de organisatie Regio Achterhoek.

Van de deelnemende gemeenten wordt een extra inwonerbijdrage gevraagd van € 2,00 per inwoner, voor de gemeente Doetinchem een totaal van ca. € 115.000. Aangezien het budget dat gereserveerd is voor de Regio Achterhoek een structureel voordeel laat zien van € 15.000, moet het budget structureel met een € 100.000 verhoogd worden vanaf 2019. Deze aanmelding is in de begroting 2019 opgenomen.

Voor 2018 wordt uitgegaan van een begrotingswijziging per 1 juli 2018, zodat de verhoging van de inwonerbijdrage voor 2018 € 1,00 bedraagt. Voor de gemeente Doetinchem gaat het om een bedrag van ca. € 43.000. Deze afwijking is opgenomen in de bestuurlijke monitor 2018.

A2. Functionaris Gegevensbescherming vanaf 2019 structureel nadelig € 50.000

Per 25 mei 2018 geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze Europese privacywetgeving vervangt de (nationale) Wet bescherming persoonsgegevens. Eén van de nieuwe regels is de verplichting een Functionaris Gegevensbescherming (FG) te benoemen. Dit doen wij gezamenlijk met een aantal organisatie uit de regio. Het college heeft begin januari 2018 ingestemd met deze benoeming en deze aanmelding.

De kosten voor de benoeming bedragen €19.780. Het resterende bedrag is gereserveerd voor aanvullende extra inhuur.

A3. De ICT-samenwerking structureel BN

De ICT-samenwerking levert ICT diensten aan in totaal 13 organisaties in de achterhoek. De organisaties zijn gemeenten in de regio en aan de gemeenten verbonden partijen. In totaal levert de ICT-samenwerking ICT diensten aan circa 1.800 medewerkers.

De ICT-samenwerking heeft als doel om kwaliteit te vergroten, kwetsbaarheid te verminderen en de kosten voor aangesloten deelnemers te beperken. Daarnaast wil ze door standaardisatie in techniek en schaalomvang een katalysator zijn voor verdere regionale samenwerking op andere terreinen. De gemeente Doetinchem is ook afnemer van ICT diensten van deze ICT-samenwerking. De gemeente Doetinchem heeft echter een bijzondere rol omdat ze niet alleen deelnemer, maar ook 'gastheer' is voor de ICT-samenwerking. Personeel dat werkzaam is voor de ICT-samenwerking is in dienst van de gemeente Doetinchem en gehuisvest in het stadhuis. De ICT-samenwerking kent een eigen begroting. Deze begroting is onderdeel van de gemeentebegroting van de gemeente Doetinchem.

De ICT-samenwerking werkt op basis van co-creatie. De deelnemende organisaties bepalen gezamenlijk welke diensten de ICT-samenwerking moet leveren. Jaarlijks stellen de deelnemende organisaties de begroting van de ICT samenwerking vast en daarmee de kostprijs van de diensten. Iedere organisatie bepaalt zelf welke producten en diensten met welke aantallen ze afneemt. De kosten van de producten en diensten worden doorbelast aan de afnemende organisaties. Voor de gemeente Doetinchem geldt als deelnemer ook dit proces.

Ontwikkelingen vragen meer budget- en kredietruimte

De ICT-samenwerking groeit zowel in omvang als het aantal producten en diensten dat wordt geleverd. Jaarlijks hebben zich nieuwe organisaties aangesloten. Ook nemen de deelnemers meer diensten af. Dat komt door verdere professionalisering en digitalisering van hun werkprocessen. De

toenemende vraag zorgt voor toenemende kosten van de ICT-samenwerking. Deze kosten worden volledig gedekt door de bijdragen van de deelnemende organisaties aan de ICT-samenwerking. De verhoogde exploitatiebudgetten van de ICT-samenwerking zijn opgenomen in taakveld 0.4 overhead van deze begroting.

De ICT-samenwerking heeft een jaarlijkse kredietruimte beschikbaar van € 705.000. Uit dit bedrag worden alle investeringen gedaan om de gevraagde diensten te kunnen leveren. Door de groei van de ICT-samenwerking is dit bedrag niet meer toereikend. De geraamde kredietbehoefte vanaf 2019 stijgt met € 508.000 tot € 1.213.000 per jaar. Dit bedrag is opgenomen in het overzicht kredieten en vervangingsinvesteringen in deze gemeentebegroting. De kosten van rente en aflossing (kapitaallasten) van het jaarlijkse krediet worden opgenomen in de begroting van de ICT-samenwerking en gedekt uit de bijdragen van de deelnemende organisaties. Daardoor is de verruiming van de kredietruimte voor de ICT-samenwerking budgettair neutraal voor de gemeentebegroting.

Een egalisatiereserve voor de ICT samenwerking

Voortaan willen we aan de begroting van de ICT samenwerking een 'egalisatiereserve' koppelen. Met die reserve vangen we de jaarlijkse schommelingen in de rekeningresultaten van de ICT samenwerking op. Ook kan zo een buffer worden opgebouwd om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. Bovendien hoeven we minder vaak verrekeningen met de deelnemers uit te voeren. Deze reserve kan nooit lager dan € 0 zijn. De deelnemers van de ICT samenwerking stellen samen de begroting en hun bijdragen vast in relatie tot de stand van de egalisatiereserve.

1. Intensivering samenwerking met Duitsland vanaf 2019 structureel € 35.000 + PM

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 2

Duitsland is een van de sterkste economische lidstaten van de Europese Unie. De Achterhoek grenst (letterlijk) aan Duitsland en bij het college bestaat al geruime tijd een politieke en bestuurlijke wens om de samenwerking met dit land te intensiveren. De reden om dit te doen is om mee te liften met de economische kracht van Duitsland en de kansen en ontwikkelmogelijkheden die dit biedt voor ons bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en inwoners. De gemeente Doetinchem is lid van de EUREGIO, hoewel dit lidmaatschap momenteel passief wordt ingevuld. De Euregio Rijn-Waal ligt echter geografisch meer voor de hand. Met deze directe Duitse buur (onderdeel van de deelstaat Nordrhein-Westfalen) en de betreffende steden Emmerich, Kleve en Düsseldorf bestaan al contacten en verbindingen. Door de politieke, bestuurlijke en ambtelijke inzet met betrekking tot de samenwerking met Duitsland te vergroten (inclusief een budgettaire basis voor programma en acties) beogen wij de kansen en ontwikkelmogelijkheden voor het Doetinchemse bedrijfsleven en instellingen te verbeteren. Daarom wordt het proces, om lid te worden van de Euregio Rijn-Waal, alvast opgestart. Dit leidt tot een aanmelding in begroting 2019 van € 15.000 (lidmaatschapsbijdrage) en € 20.000 (werkbudget). In het kader van de organisatieontwikkeling onderzoeken wij of wij binnen de bestaande formatie voor deze nieuwe taak tijd beschikbaar kunnen maken. Hierover zullen wij in de loop van 2018 duidelijkheid hebben. Indien het niet binnen de bestaande formatie kan is uitbreiding noodzakelijk. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek zullen de kosten liggen tussen de € 0 en € 145.000.

2. Ontwikkelingsbudget afdeling R&S vanaf 2019 structureel € 50.000

Regie en Samenleving is een nieuwe afdeling die is opgezet vanuit de visie van de organisatieontwikkeling GD2020. Het uitgangspunt is om beleid van de gemeente meer vanuit de vraag van de samenleving en de samenwerkingspartners op te pakken en dat vervolgens ook gezamenlijk met hen uit te voeren. Dit pakt R&S op met behulp van het concept opgave gestuurd werken. De aanmelding betreft onderzoeksgeld voor R&S om vooronderzoek te kunnen doen en de opgaves op deze nieuwe wijze te kunnen vormgeven.

3. Bekostiging 0-fase van bredere gemeentelijke opgaven op basis van de coalitieagenda in 2019 incidenteel € 300.000

Dit college heeft zich als doel gesteld om te komen tot bredere gemeentelijke opgaven, gebaseerd op combinaties van beleidsdoelen. Het voornemen is om een x-aantal opgaven als zodanig te formuleren en deze samen met verschillende relevante stakeholders (inwoners, bedrijven en organisatie) het komend na- en voorjaar te vertalen in concrete projecten. Voor elk van de door het college benoemde opgaven is budget nodig voor de zogenaamde 0-fase (plankosten, bijeenkomsten, bekostiging sprekers, materiaalkosten e.d.). We ramen € 100.000 per thema. Bij de kadernota 2019 wordt helder wat het verdere perspectief is van de verschillende opgaven en zijn ook de financiële consequenties in beeld. Deze financiële consequenties worden dan betrokken bij de begroting 2020.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten (2016)
	2015	2016	2017 ¹⁾	2018 ¹⁾	2019 ¹⁾		
Personeelsformatie per 1000 inwoners	7,7	7,9	7,3	7,3	6,5	↓ ³⁾	7,3
Personeelsbezetting per 1000 inwoners		7,1	7,2	7,2	6,5	↓ ³⁾	7,1
Apparaatskosten per inwoner in euro	651	630	630	553	516	↓ ³⁾	671
Externe inhuur als % van totale loonsom en inhuur	10,9	14,4	7,4	6,3	6,7	□	13,5
Overhead als % van totale lasten ²⁾	²⁾	²⁾	8,8	8,3	7,8	↓	²⁾

Bron: gemeente Doetinchem / Vensters voor bedrijfsvoering

- 1) De waarden van de indicatoren in deze tabel komen uit de eigen begroting. Dit kan dus ook voor de jaren 2017, 2018 en 2019. Voor de vergelijkbaarheid is gebruikgemaakt van de benchmark Vensters voor bedrijfsvoering (2016). Nadien is deze benchmark uitgesteld i.v.m. de organisatieontwikkeling gD 2020
- 2) Indicator is geïntroduceerd met invoering van verplichte indicatoren in 2017. De waarde komt uit de eigen begroting en wordt niet centraal geregistreerd. Een vergelijking is daarmee niet beschikbaar.
- 3) De dalende trend is met name een gevolg van het verzelfstandigen van organisatieonderdelen.

Wat is het budget?

Programma : 0 Bestuur, organisatie bedrijfsvoering en algemene financiële middelen

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
0.1 Bestuur		M. Boumans	4.580.461	1.540	-4.578.921	0	-4.578.921
0.10 Mutaties reserves	financiën	H. Bulten	4.137.697	1.843.511	-2.294.186	15.113	-2.309.299
	fysieke omgeving	I. Lambregts	71.207	71.207	0	0	0
	veiligheid	M. Boumans	1.638	24.045	22.407	0	22.407
	cultuur, onderwijs	M. Sluiter	927.703	1.029.964	102.261	0	102.261
	parkeren, groen, grijs	R. Steintjes	7.841	6.663	-1.178	0	-1.178
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten		H. Bulten	328.000	0	-328.000	0	-328.000
0.2 Burgerzaken		M. Boumans	2.308.578	1.213.820	-1.094.758	0	-1.094.758
0.4 Overhead	overig	H. Bulten	236.723	1.611.426	1.374.703	0	1.374.703
	ict, facilitair	J. Huizinga	8.650.787	5.487.641	-3.163.146	0	-3.163.146
	personeel	M. Boumans	6.464.358	217.447	-6.246.911	0	-6.246.911
	huisvesting	R. Steintjes	2.223.806	530.579	-1.693.227	0	-1.693.227
0.5 Treasury		H. Bulten	7.775.057	9.921.071	2.146.014	0	2.146.014
0.61 OZB woningen		H. Bulten	433.204	2.397.639	1.964.435	0	1.964.435
0.62 OZB niet-woningen		H. Bulten	0	9.707.361	9.707.361	0	9.707.361
0.64 Belastingen overig		H. Bulten	608.786	993.528	384.742	0	384.742
0.7 Algemene uitkeringen		H. Bulten	0	131.960.000	131.960.000	0	131.960.000
0.8 Overige baten en lasten	overig	H. Bulten	1.433.943	975.191	-458.752	320.359	-779.111
	Doetinchemmer olie	I. Lambregts	52.390	0	-52.390	0	-52.390
	personeel	M. Boumans	-721.733	0	721.733	0	721.733
Totaal			39.520.446	167.992.633	128.472.187	335.472	128.136.715

Programma 1 – Openbare orde en veiligheid

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
Verwijzingen Halt per 1000 inw. van 12-17 jr.	8	9,1	5,1	7,3	10,1	↑	13,1	9,4
Jeugdcriminaliteit ¹⁾ perc. jongeren 12-21 jr	2,8	2	1,9				1,4	1,3
Winkeldiefstal per 1.000 inw.	2,7	2,3	2,1	1,6	1,6	↓	2,7	1,7
Geweldmisdrijven per 1.000 inw.	5,9	5,9	5,9	4,9	5,4	□	4,9	4,2
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	3,8	2,4	2,1	2,1	2	↓	2,7	2,5
Vernieling/beschadiging per 1.000 inwoners	8,3	6,9	5,9	5,5	4,9	↓	4,9	4,3
Percentage inwoners dat zich veilig voelt ²⁾				90		n.b.	89	89

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

- 1) Deze verplichte indicator komt uit het rapport "kinderen in tel" (JVI), gepresenteerd in 2016 met waardes uit voorgaande jaren. Nadien is dit onderzoek (nog) niet herhaald. Onbekend is of vanaf 2016 de waardes zijn gewijzigd. Het benoemen van een trend is dan weinig verantwoord.
- 2) De waarde komt uit de "Burgerpeiling". Deze is in 2016 gehouden. Uitgangspunt is om de peiling eens in de twee jaar uit te voeren. I.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is besloten om dit pas weer in 2019 te herhalen. We willen immers weten wat de inwoners van het nieuwe beleid vinden. Een trend is dus ook niet waar te nemen.

Wat is het budget?

Programma : 1 Openbare orde en veiligheid

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
1.1 Crisisbeheersing en brandweer		M. Boumans	3.277.224	53.710	-3.223.514	-22.407	-3.201.107
1.2 Openbare orde en veiligheid	dierentehuis, -ambulance	J. Huizinga	66.660	0	-66.660	0	-66.660
	overige opb. orde, veiligheid	M. Boumans	772.565	145.553	-627.012	0	-627.012
Totaal			4.116.449	199.263	-3.917.186	-22.407	-3.894.779

Programma 2 - Bereikbaarheid

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A4. Parkeren vanaf 2018 structureel nadelig € 45.000

In maart 2018 is er een akkoord bereikt tussen gemeente en Rabobank Graafschap Midden over de verschuldigde parkeerbijdrage voor het kantoorgebouw Ambachtstraat 4. Rabo heeft de oorspronkelijke verplichting afgekocht een eenmalig bedrag te betalen van € 250.000. Deze opbrengst is verwerkt in de jaarstukken 2017. Tegelijk leidt het wegvallen van de jaarlijkse bijdrage in de resterende looptijd tot een structureel nadeel in de gemeentebegroting vanaf 2018. In de bestuurlijke monitor 2018 is een incidentele afwijking gemeld van € 45.000. Vanaf 2019 is het bedrag structureel opgenomen in de gemeentebegroting.

4. Continuering mobiliteitsgelden in de gemeentebegroting vanaf 2020 tot en met 2022 structureel cumulatief € 75.000 per jaar

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 4

Momenteel worden investeringen in mobiliteit gevoed door een cumulatieve en structurele post in de begroting van jaarlijks 75.000 euro. Dit geldt tot 2020. Met dit bedrag worden de kapitaallasten afgedekt voor een jaarlijkse investering in mobiliteit voor 1,1 mln. euro. De daadwerkelijk inzet van deze middelen vindt plaats via de (jaarlijkse) vaststelling van de mobiliteitsagenda. Op dit moment staat (de bekostiging van) de verbreding van de Europaweg bovenaan de lopende mobiliteitsagenda. Na realisatie zijn de mobiliteitsmiddelen uitgeput. Om te voorkomen dat we geen mobiliteitsprojecten meer ter hand kunnen nemen, wordt hier voorgesteld om de bovengenoemde systematiek te continueren. Dit leidt tot een aanmelding van 75.000 euro cumulatief structureel. Mogelijk dat dit op termijn onvoldoende is, omdat er waarschijnlijk binnen 3-5 jaar gelden nodig zijn voor een tunnel in de Europaweg als vervanging van de gelijkvloerse spoorwegovergang. De huidige spoorwegovergang is de drukste gelijkvloerse kruising in Gelderland. De spoorkruising is een aantal jaren opgenomen in het Landelijk Verbeterplan Overwegen van de rijksoverheid. Doel van dit LVO is om op te kijken naar de meest kosten efficiënte oplossing van het kruisingsprobleem, waaraan ook een rijksbijdrage gekoppeld is. Samen met de provincie is een eerste fase doorlopen met aanmelding om daadwerkelijk mee te draaien in dit programma. De route via de Europaweg is voor de provincie een belangrijke verbindingsschakel in het regionale wegennetwerk. De ondertunneling past verder in een breder plan voor de verbetering van de spoorverbinding Winterswijk-Doetinchem-Arnhem. Voor Doetinchem geldt dat, naast ruimtelijke inpassing en aanpassing, er een financiële bijdrage gevraagd gaat worden voor de daadwerkelijke realisatie en aansluiting van de infrastructuur. Daarbij moet waarschijnlijk worden uitgegaan van een gemeentelijke bijdrage van 50%.

5. Openbaar vervoer vanaf 2019 structureel € 5.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 4

Veel grote uitgaven op het gebied van openbaar vervoer worden gedaan binnen een daartoe opgezet project. Los daarvan zijn er gedurende het jaar kosten om bijvoorbeeld de Servicelijn te faciliteren. Elk jaar wordt de lijnvoering door de vervoerder in samenspraak met de gemeente en provincie (als concessieverlener) bekeken op doelmatigheid. Dit kan soms leiden tot een aanpassing van de lijnvoering of aanpassing/verbetering van een halteplaats. Hiervoor is jaarlijks 10.000 euro opgenomen in onze begroting. Dit bedrag is structureel te krap voor dekking van de werkelijke kosten. Daarom wordt een bedrag voorgesteld van 15.000 euro op jaarbasis, zijnde een toevoeging van 5.000 euro structureel.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
% Verkeersongevallen ¹⁾ met een motorvoertuig	10	10	8				7,4	7
% Verkeersongevallen ¹⁾ met een fiets	15	11	15				10	10
Verkeersveiligheid ²⁾ % inw. ervaart soms/vaak onveilige verkeerssituaties				61			53	53
Parkeren ²⁾ % inw. tevreden over parkeervoorz. in buurt				59			60	61
Openbaar vervoer ²⁾ % inw. tevreden over openbaar vervoervoorz.				68			64	63

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

- 1) Deze verplichte indicator komt van Veiligheid NL. Verwacht wordt dat deze komt te vervallen c.q. wordt vervangen. Waardes vanaf 2016 zijn ook niet beschikbaar. Het benoemen van een trend is dan weinig verantwoord.
- 2) De waarde komt uit de "Burgerpeiling". Deze is in 2016 gehouden. Uitgangspunt is om de peiling eens in de twee jaar uit te voeren. I.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is besloten om dit pas weer in 2019 te herhalen. We willen immers weten wat de inwoners van het nieuwe beleid vinden. Een trend is dus ook niet waar te nemen.

Wat is het budget?

Programma : 2 Bereikbaarheid

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
0.63 Parkeerbelasting		R. Steintjes	0	3.175.464	3.175.464	0	3.175.464
2.1 Verkeer en vervoer		R. Steintjes	7.130.000	438.463	-6.691.537	-3.633	-6.687.904
2.2 Parkeren		R. Steintjes	3.356.478	242.460	-3.114.018	0	-3.114.018
2.3 Recreative havens		R. Steintjes	5.140	18.503	13.363	0	13.363
2.5 Openbaar vervoer		R. Steintjes	13.909	0	-13.909	0	-13.909
Totaal			10.505.527	3.874.890	-6.630.637	-3.633	-6.627.004

Programma 3 – Economie en werk

Inleiding

Op dit moment loopt er een onderzoek Regionaal Programma Werklocaties (RPW). In dit RPW worden door de Achterhoekse gemeenten en provincie het gewenste aanbod en de voorziene behoefte aan bedrijfskavels in de regio geanalyseerd. Deze analyse kan mogelijk leiden tot een bijstelling van de regionale kwantitatieve en kwalitatieve programmering van bedrijfsterreinen in Doetinchem en de regio. De uitkomsten van dit RPW kan effect hebben voor een eventuele ontwikkeling van het noordelijk deel van het A18 Bedrijvenpark. Er ligt met name de vraag voor af het noordelijk deel specifiek kan worden aangeboden voor grote ruimtevragers. We wachten de uitkomsten van dit RPW af. Voor het zuidelijk, in exploitatie genomen deel van het A18 Bedrijvenpark zien we, dankzij de aantrekkende economie, een toenemende vraag naar bedrijfskavels. Voor een deel zijn dit reeds in het gebied gevestigde bedrijven, die uitbreiding wensen. Voor een deel betreft het bedrijven die zich nieuw vestigen. Een ander belangrijk aandachtspunt voor de economische agenda vormt Aanvalsplan Binnenstad. De verschillende projecten zijn of gaan nu in uitvoering. Deze projecten blijven binnen de vastgestelde financiële kaders. We zien daarom voor programma 3 geen aanleiding voor een afzonderlijke aan- of afmelding voor de begroting 2019. Wel wordt hier verwezen naar de integrale opgave 1 *Regionale economie als versneller*, onderdeel uitmakend van thema *Doetinchem Centrumstad*.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
Functiemenging verhouding banen-woningen	57,6	56,7	56,4	56,4	56,3	↓	53,6	52,3
Banen per 1.000 inw. in leeftijd 15 -65 jaar	909	893	894	889	899	□	819	752
Vestigingen van bedrijven per 1.000 inw. van 15-65 jaar	119	122	127	129	132	↑	133	136
Arbeidsparticipatie netto in %(15-65jaar)	66,1	65,5	64,9	65,6	66	□	66,3	67,3
Bezoekersaantal binnenstad x1000				83	101	↑	1)	1)

Bronnen: www.waarstaatjegemeente.nl en gemeente Doetinchem

- 1) De waarde bij bezoekersaantal van de binnenstad betreft een eigen onderzoek. Hierbij is geen betrouwbare vergelijking mogelijk met andere steden of provincie.

Wat is het budget?

Programma : 3 Economie en werk

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
3.1 Economische ontwikkeling		M. Sluiter	1.664.515	0	-1.664.515	0	-1.664.515
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		M. Sluiter	6.988.972	7.733.787	744.815	0	744.815
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		H. Bulten	100.780	148.070	47.290	0	47.290
3.4 Economische promotie	Vrijetijdsagenda, (innovatie) recreatie& toerisme, kermis	H. Bulten	339.859	41.690	-298.169	0	-298.169
Totaal			9.094.126	7.923.547	-1.170.579	0	-1.170.579

Programma 4 – Onderwijs

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A5. Onderwijs achterstandenbeleid vanaf 2019 structureel BN

Het nieuwe landelijke onderwijsachterstandenbeleid gaat in per 2019. Hieraan is een doeluitkering gekoppeld met stapsgewijze verhoging van het huidige budget à € 259.000 naar € 1.266.000 per 2021 (definitieve beslissing op 16 mei 2018). Het beleid wordt herzien op de indicatoren voor doelgroeppeuters waardoor deze groep in de gemeente Doetinchem veel groter wordt. Daarnaast moeten doelgroeppeuters 16 uur aanbod per week krijgen en moet de kwaliteit van voorschoolse educatie omhoog. Het beleid mag stapsgewijs ingevoerd worden.

De aanmelding is budgettair neutraal maar vormt de basis voor de wijziging van de gemeentebegroting.

6. Integraal Huisvestingsplan Onderwijs structureel cumulatief in 2020 € 150.000 plus in 2021 € 250.000 plus in 2022 € 250.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 1

1. Voortgezet onderwijs

Veranderingen gaan zich voordoen ten aanzien van de huidige scholen voor mavo/havo/vwo. De school voor praktijkonderwijs Prakticon en het Metzo College (vmbo) blijven in de bestaande gebouwen.

Het onderzoek naar de toekomstige situatie moet antwoord geven op de vraag hoe de toekomstige daling van het aantal leerlingen in het mavo/havo/vwo kan worden vertaald in een huisvestingsplan.

Uitgangspunten zijn:

- Er komen twee scholen (instituten) elk ongeveer 1600 leerlingen
- Inzetten op het gebruik van de huidige gebouwen.
- Er is op voorhand geen ruimte voor twee nieuwe schoolgebouwen. Een globale raming van deze investering is ongeveer 58 miljoen euro.

Voor het VO is nu onmogelijk een concrete raming te maken. Zowel het aandeel nieuwbouw (gemeentelijke verantwoordelijkheid) als renovatie van bestaande gebouwen (en het mogelijke gemeentelijke aandeel hierin) is niet in beeld. Maar het gaat om forse bedragen. Een eerste reservering van 20 miljoen zou op zijn plaats zijn. Dit is een structurele last van ongeveer € 850.000. De reserve huisvesting onderwijs biedt hiervoor geen ruimte.

2. Wilhelminaschool

De Wilhelminaschool is een gebouw uit 1974 en is toe aan renovatie of nieuwbouw. Daarnaast groeit de school en heeft op dit moment ruimtegebrek. Ook hier zal een nader onderzoek moeten uitwijzen welke optie voorkeur verdient en welke kosten hiermee gepaard gaan voor de gemeente. De raming voor volledig nieuwbouw bedraagt 3,5 miljoen euro. Gelet op de huidige stand van de reserve huisvesting onderwijs zou de investering voor de Wilhelminaschool nog hieruit kunnen worden gedekt.

3. Projecten De Huet 1 en 2 / SBAO en SO Mariendaal

Ook voor de overige projecten SBAO /SO Mariendaal en De Huet zijn zoveel varianten mogelijk dat het niet mogelijk is hier bedragen te noemen. Inzicht hierin moet de komende jaren worden verworven.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
Absoluut verzuim ¹⁾ per 1.000 leerlingen (5-18 jr)		3	5	1	1,8	□	1,7	2,3
Relatief verzuim ¹⁾ per 1.000 leerlingen (5-18 jr)		29	32	40	27	↓	31	23
% voortijdig schoolverlaters VO+MBO	2,2	2,3	1,5	1,8	1,4	↓	1,8	1,3 Achterhoek

Bronnen: DUO en Min. OCW

1) Bron is Ingrado en waarden zijn beschikbaar vanaf 2014

Wat is het budget?

Programma : 4 Onderwijs

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
4.2 Onderwijshuisvesting		M. Sluiter	4.585.377	5.670	-4.579.707	-151.620	-4.428.087
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	volwasseneducatie	J. Huizinga	639.270	655.720	16.450	0	16.450
	overig onderwijs	M. Sluiter	3.560.177	1.554.992	-2.005.185	0	-2.005.185
Totaal			8.784.824	2.216.382	-6.568.442	-151.620	-6.416.822

Programma 5 – Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A6. Sport Service Doetinchem vanaf 2019 structureel € 150.000

De subsidiering van de Stichting Sport Service Doetinchem is gebaseerd op enerzijds de taken die zij uitvoert en anderzijds de formatie die daarbij hoort. De gemeentelijke subsidie bedraagt € 601.000 (in 2018). Een substantieel deel van de subsidie (€ 396.000) betreft de gemeentelijke cofinanciering van de Buurtsportcoaches. Deze functionarissen zijn van groot belang voor het stimuleren van de sportdeelname van de Doetinchemse bevolking. Hun inzet wordt vooral aangewend bij groepen die achterblijven in sportdeelname. Er gaat een belangrijke preventieve werking uit van de inspanning van de buurtcoaches. Niet alleen draagt sport bij aan bevordering van een gezonde leefstijl, het draagt ook bij aan participatie aan de samenleving en doorbreking van eenzaamheid. Wij zien nadrukkelijk een relatie met de maatschappelijke opgaven waar wij voor staan, in het bijzonder het thema Sterke Samenleving met de opgave 'we versterken preventie'. Wanneer mensen actief bezig zijn, werken zij aan hun gezondheid en bouwen daarnaast een sociaal netwerk op. Dit draagt bij aan het voorkomen van inzet van geïndiceerde zorg en ondersteuning.

Het is van groot belang dat de functie van de buurtsportcoach behouden blijft. In de jaren tot en met 2017 was er een reserve bij de gemeente beschikbaar van waaruit jaarlijks € 110.000 beschikbaar was voor de dekking van de subsidie. Het overige deel werd gedekt uit de structurele middelen. De reserve van de gemeente was in 2017 uitgeput. Verzuimd is om dit te betrekken bij de samenstelling van de gemeentebegroting 2018. Die van Sport Service Doetinchem in 2018.

Bovendien was er een reserve beschikbaar bij SSD, van waaruit een deel van de cofinanciering van de buurtsportcoaches betaald kon worden. Deze reserve is 2018 uitgeput.

Het in 2019 ontbrekende bedrag van € 150.000 kan binnen de organisatie van Sport Service Doetinchem niet worden gevonden, zonder in de opdracht aan te passen. Evenmin is het wenselijk dat dit tekort wordt doorgeschoven naar het op te richten Sportbedrijf Doetinchem. Om het belangrijke werk van Sport Service Doetinchem in stand te houden is aanvullende dekking tot een bedrag van € 150.000 noodzakelijk.

A7. Kunstgrashockeyvelden Doetinchemse Hockey Club vanaf 2020 structureel € 30.000

De Doetinchemse Hockey Club maakt gebruik van de kunstgrasvelden van de Stichting Kunstgras Doetinchem (SKD). Deze organisatie is eigenaar van een zand ingestrooid kunstgrasveld en een zogenaamd waterveld. Voor het zand ingestrooide veld ontvangt de stichting een jaarlijkse subsidie. De kosten van het waterveld blijven geheel voor rekening van SKD. DHC heeft voor haar rekening ook een kunstgrasveld aangelegd. Hier ontvangt de vereniging een jaarlijks subsidie van de gemeente van circa € 22.000. Voor deze constructies is toentertijd gekozen omdat kunstgrasvelden nog niet algemeen als de norm voor de hockeysport werd gezien. De huidige situatie is nu zo dat er nog alleen hockey op kunstgras wordt gespeeld. Wij willen de hockey, als basissport zijnde, op gelijke wijze gaan behandelen als de andere (basis)buitensporten. Een gedeeltelijk zelfde beweging zien wij bij de voetbalsport. Veel verenigingen, ook in Doetinchem, beschikken over een kunstgrasveld. In Doetinchem zijn deze bekostigd door de gemeente en worden gehuurd door de vereniging, of een beheerstichting die tussen de vereniging en gemeente opereert. Concreet houdt dat in dat de gemeente de velden aanlegt en onderhoudt en de vereniging hiervoor een huur in rekening brengt. Deze situatie gaat in met ingang van 2020 als de zand ingestrooide kunstgrasvelden gerenoveerd moeten worden. De huur is gebaseerd op de huurprijs van een kunstgras voetbalveld, gecorrigeerd naar de kleinere oppervlakte van het hockeyveld. De subsidies voor de aanleg en het onderhoud van de eigen velden komt daarmee te vervallen. De gemeente neemt ook het zogenaamde waterveld over. De koopsom is gelijk aan de restantsom van de leningen die SKD heeft afgesloten ter financiering van de investering. Een waterveld is niet de algemene norm in de hockeywereld en is in aanleg zo'n 40% duurder dan een zand ingestrooid veld. Bovendien is de toplaag van een waterveld ook een 2 tot 3 jaar eerder versleten dan de toplaag van een zandkunstgrasveld. Wij vinden het redelijk dat de vereniging hier een dubbele huur voor gaat betalen. De structurele nettolast voor de gemeente bedraagt vanaf 2020 € 30.000.

A8. Uitvoering Vrijetijdsagenda 2016-2019/2020 vanaf 2019 structureel € 45.000

Achterhoekse gemeenten en vrijetijdsondernemers hebben een gezamenlijke Vrijetijdsagenda Achterhoek opgesteld om de vrijetijdssector de komende periode verder te brengen. Gemeenten faciliteren ondernemers om tot vernieuwende, innovatieve en concrete projecten te komen. Achterhoekse gemeenten stellen, middels gemeentelijke cofinanciering, gedurende vier jaar een bedrag van ongeveer 1,2 miljoen beschikbaar om projecten te kunnen aanjagen dan wel te co-financieren. De gemeente Doetinchem reserveert hiervoor jaarlijks € 45.000 in haar begroting.

7. Aanleg en renovatie kunstgrasveld Sportpark De Bezelhorst vanaf 2019 structureel nadelig € 25.000

Behorende bij thema Sterke samenleving, opgave 5

De Voetbalvereniging Doetinchem is een belangrijke gebruiker van het sportpark De Bezelhorst. De vereniging heeft al enige tijd moeite om jeugdleden aan zich te binden en heeft te maken met een afnemend ledental. De oorzaak is onder andere de ligging in de periferie van Doetinchem nabij wijken met veel minder kinderen dan de wijken aan de zuidwestzijde van Doetinchem. Het nieuw aangetreden bestuur is bezig met het ontwikkelen van plannen om de VV Doetinchem weer aantrekkelijk te maken voor de jeugd, maar ook voor andere wijkbewoners. Een mooie kans om het sportpark weer de uitstraling te geven die het verdient, is het onderbrengen van de trainingsfaciliteiten van de Graafschap BVO op de Bezelhorst. De Graafschap kan wegens natuurontwikkeling op het huidige sportpark Groenendaal vanaf het seizoen 2019/2020 niet langer gebruik maken van de velden aldaar. Dit biedt voor de Graafschap BVO ook de gelegenheid om haar maatschappelijke verantwoordelijkheid waar te maken door de voorbeeldfunctie van de spelers in te zetten voor stimulering van sportdeelname en gezonde leefstijl van de jeugd in een aanliggende wijken. Tot slot heeft de Stichting Talenten Academie Achterhoek (STAA) besloten om zich permanent te vestigen op het sportpark De Bezelhorst.

Om de drie hiervoor genoemde organisaties onderdak te bieden op de Bezelhorst is het noodzakelijk dat een natuurgrasveld wordt omgebouwd tot een kunstgrasveld. Bovendien moet de toplaag van het bestaande kunstgrasveld worden gerenoveerd. De gemeente zal de investering moeten doen. De kapitaallasten van de investering in de kunstgrasvelden en de onderhoudslasten van de kunstgrasvelden kunnen grotendeels worden gedekt uit de extra huur die STAA en De Graafschap BVO gaan betalen. Bovendien vervallen de onderhoudskosten op het sportpark Groenendaal en de onderhoudslasten van het tot kunstgras omgebouwde natuurgrasveld. Per saldo resteert er voor de gemeente Doetinchem een jaarlast van € 25.000.

8. Regionaal Media Centrum –Regio in 2019 incidenteel € 100.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad

Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap en de VNG hebben gekozen voor professionalisering van de lokale publieke omroepen door opschaling naar publieke streekomroepen. Voor deze streekomroepen zijn kwaliteitseisen geformuleerd in een zogeheten Lokaal Toereikend Media-Aanbod (LTMA). Voldoen aan het LTMA is een vereiste voor het verkrijgen van een zendmachtiging voor een publieke streekomroep. In 2016 besloot het Ministerie van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap dat de Achterhoek geschikt is voor het functioneren van één streekomroep. Op dit moment wordt de Lokale Publieke Omroep financieel ondersteund om de publieke taak te kunnen uitvoeren. Anticiperend op de komst van een publieke streekomroep voor de Achterhoek, wordt in 2019 € 100.000 gereserveerd voor de vorming van deze streekomroep, indachtig de in 2018 geformuleerde uitgangspunten.

9. Implementatiekosten Cultuurbedrijf incidenteel in 2018 € 25.000 en in 2019 € 75.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad

Het Businessplan Cultuurbedrijf Doetinchem is gereed. Voor de implementatiefase is het noodzakelijk om een kwartiermaker aan te stellen. Bovendien moeten er kosten gemaakt worden voor extern in te winnen juridisch, arbeidsrechtelijk en fiscaal advies. De totale eenmalige kosten worden geraamd op € 100.000. Een deel van de uitgaven gaat zich al voor doen in 2018. Het overige deel (geschat 75%) van de uitgaven doet zich voor in 2019.

10. Innovatie voor recreatie & toerisme vanaf 2019 structureel € 50.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 3 en 5

Het belang van de toeristische sector voor de Nederlandse economie groeit. Deze groei komt van Nederlandse maar vooral van buitenlandse gasten, met name uit de ons omringende landen. Voor de Achterhoek en Doetinchem biedt deze ontwikkeling kansen. Het is zaak om de aantrekkelijkheid van Doetinchem, in het geheel van het Achterhoekse aanbod, voor de doelgroep dagrecreanten en toeristen te versterken. Daartoe zijn diverse aanknopingspunten, met name als het gaat om marketing, verbinden van toeristische routes en het onderzoeken van de mogelijkheden voor een extra publieksattractie (conform rapport Hospers, 2015). De komende jaren willen we diverse acties inzetten vanuit een te maken lokale agenda dagrecreatie en toerisme om deze opgave, die uit de coalitieagenda komt, vorm en uitvoering te geven.

11. Regionale inspiratiecentra in 2019 incidenteel € 60.000

Behorende bij thema Doetinchem centrumstad, opgave 3 en 5

De aanmelding 'regionale inspiratiecentra/VVV' gaat over de kanteling van de VVV als winkel naar VVV als inspiratiepunt waarin de verhalen en activiteiten van de stad en regio centraal staan. Voor de herpositionering is budget nodig om de fysieke VVV aan te passen qua inrichting.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2012	2014	2015	2016	2017			
Gezondheidssituatie ¹⁾ (waardering burger)				7,7			7,9	7,6
Lichaamsbeweging ²⁾ % volwassen inw. beweegt voldoende	64			65		□	64	64
Sportdeelname ³⁾ % inw. lid van sportclub			27,5	28,8	28,6	□	25,9	26,9
Groen % inw. tevreden ¹⁾ over hoeveelheid groen in de buurt				89			85	81
Groen % inw. tevreden ¹⁾ over onderhoud groen in de buurt				52			61	62

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl

- 1) De waarde komt uit de "Burgerpeiling". Deze is in 2016 gehouden. Uitgangspunt is om de peiling eens in de twee jaar uit te voeren. I.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is besloten om dit pas weer in 2019 te herhalen. We willen immers weten wat de inwoners van het nieuwe beleid vinden. Een trend is dus ook niet waar te nemen.
- 2) Bron is gezondheidsmonitor GGD. Onderzoeken hebben in 2012 en 2016 plaatsgevonden. In dit geval is dus incidenteel het jaar 2012 in de tabel opgenomen en niet 2013, omdat voor alle indicatoren in deze tabel voor 2013 geen gegevens beschikbaar zijn.
- 3) De bron is NOC/NSF. De monitor is gestart in 2015

Wat is het budget?

Programma : 5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
5.1 Sportbeleid en activering		R. Steintjes	883.443	126.759	-756.684	0	-756.684
5.2 Sportaccommodaties		R. Steintjes	5.137.832	819.500	-4.318.332	0	-4.318.332
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie		M. Sluiter	3.354.358	203.819	-3.150.539	49.359	-3.199.898
5.4 Musea		M. Sluiter	89.545	0	-89.545	0	-89.545
5.5 Cultureel erfgoed		M. Sluiter	775.808	112.147	-663.661	0	-663.661
5.6 Media	mediabeleid	M. Boumans	132.730	0	-132.730	0	-132.730
	bibliotheekwerk	M. Sluiter	1.087.116	0	-1.087.116	0	-1.087.116
5.7 Openbaar groen en (openlucht)	speelvoorz., evenementen	H. Bulten	172.032	0	-172.032	0	-172.032
	openbaar groen	R. Steintjes	4.780.109	680.132	-4.099.977	4.811	-4.104.788
Totaal			16.412.973	1.942.357	-14.470.616	54.170	-14.524.786

Toelichting op de budgetten sport:

Vanaf 01-01-2019 is er een wijziging in de BTW-regels op sport. Door deze wijziging vervalt het recht op aftrek van BTW voor gemeenten. Vanuit het rijk krijgen wij een specifieke uitkering om de meer-kosten te compenseren. Gevolg is dat de uitgaven en inkomsten voor sport budgettair neutraal zijn opgehoogd in de begroting.

Programma 6 – Sociaal domein

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A9. Taskforce en maatregelen sociaal domein PM

De zorg en ondersteuning voortvloeiend uit de Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet heeft de afgelopen jaren budgetoverschrijdingen laten zien. In de bestuurlijke monitor 2018 is aangekondigd dat op basis van de prognoses op dat moment de verwachting is, dat ook voor 2018 de budgetten ontoereikend zullen zijn. Hoewel het om een geprognosticeerd resultaat gaat, hebben we voldoende reden om te sturen op beheersbaarheid van de financiën in het sociaal domein, Hiermee zijn we al gestart in 2018 en voor 2019 willen we hier op voortbouwen en extra op inzetten, met als doel de financiën beheersbaar te maken en het tekort terug te dringen.

Wat gaan we concreet doen:

Taskforce

Vanaf september 2018 is de *Taskforce beheersing financiën Sociaal Domein* actief. Het doel van de Taskforce is om uiterlijk begin 2019 duidelijkheid te verschaffen over de wijze waarop we als gemeente meer grip kunnen krijgen op de uitgaven in het sociaal domein. Ook het inzichtelijk maken van sturingsmogelijkheden om tekorten terug te dringen behoort tot de taak van de Taskforce. Daarbij geldt (zoals afgesproken in het *Beleidskader sociaal domein*) dat het bieden van adequate ondersteuning en zorg leidend is en blijft: de financiën zijn volgend.

In de Taskforce werken medewerkers van de gemeente Doetinchem nauw samen met medewerkers van uitvoeringsorganisatie Buurtplein B.V. We zien de te ondernemen acties in het sociaal domein nadrukkelijk als een gezamenlijke uitdaging, voor gemeente, Buurtplein B.V. en andere keyplayers, waarbij we er samen voor willen zorgen dat goede zorg en ondersteuning voor onze inwoners gegarandeerd blijft.

In 2018 zijn de activiteiten van de Taskforce met name gericht op analyses en duiding van waar de oorzaken liggen en wat mogelijke acties zijn voor de korte termijn. Bijvoorbeeld het definiëren van de grootste knelpunten en de oorzaak daarvan, extra aandacht te vestigen op de match tussen vastgesteld beleid en de uitvoering in de dagelijkse praktijk, het opnieuw kijken naar het proces van indicatiestelling voor maatwerkvoorzieningen inclusief de financiële consequenties etc.

De eerste acties waarmee de Taskforce zal starten zijn onder andere:

Project Praktijkondersteuners Jeugd GGZ bij huisartsen, POH-ers.

Op basis van resultaten in andere gemeenten zien ook wij besparingsmogelijkheden door de zorg op het gebied van Jeugd GGZ anders te organiseren. Hiervoor zijn we in 2018 al gestart om in samenwerking met huisartsen te bekijken of het inzetten van POH-jeugd in een huisartsenpraktijk ook in Doetinchem ingevoerd kan worden. Voor de begroting 2019 doen we hiervoor een financiële aanmelding (zie hierna aanmelding 12a). Idee is dat de inzet van een POH-jeugd bij huisartsen tot besparingen gaat leiden door een vermindering van de inzet van individuele voorzieningen jeugd GGZ. Dit wordt als een van de meest effectieve interventies gezien in het sociaal domein om grip te krijgen op de doorverwijzing van de huisarts als externe verwijzer voor jeugdhulp.

Efficiency bij uitvoeringsorganisatie Buurtplein

Buurtplein heeft in 2018 verantwoordelijkheid voor onderdelen van Zorgplein erbij gekregen. Dit betekent dat Buurtplein verantwoordelijk is voor zowel de buurtcoach als de consultants van Zorgplein. De verwachting hierbij was dat het samenvoegen een efficiencywinst zou opleveren. Hier is op dit moment nog te weinig op ingezet. Wij zien mogelijkheden om in overleg met Buurtplein werkprocessen te herzien, waardoor de uitgaven op organisatiekosten naar verwachting omlaag kunnen.

Evaluatie implementatie werkwijze Jeugd- en Gezinswerkers

Met ingang van 2018 is gestart met de implementatie van de werkwijze van de Jeugd- en Gezinswerkers bij Buurtplein. Met deze functie is de functie van de voormalige jeugdconsulent en de buurtcoach samengevoegd tot één functie. Hierdoor zijn de algemene brede uitvraag via het gesprek (aan de keukentafel) en de beslissingsbevoegdheid over de maatwerkvoorziening in één persoon verenigd. Het doel van de evaluatie is om in beeld te krijgen wat de effecten zijn van deze nieuwe werkwijze. Waarbij we zowel kijken naar de opbrengsten voor de inwoner als efficiency bij Buurtplein, als effecten op de beheersbaarheid van de financiën in het sociaal domein.

Aansluiting uitvoering versus beleid

Eén van de uitgangspunten van het gemeentelijk beleidskader (2017-2020) is dat we zoveel mogelijk inzetten op preventie en preventief/collectief aanbod. Toch zien we het aantal indicaties voor maatwerkvoorzieningen stijgen. We gaan onderzoeken in hoeverre uitvoering wordt gegeven aan de inzet op preventie en algemene voorzieningen zoals in het beleid, verordeningen en beleidsregels is vastgelegd.

Sturing op inkoop en verhogen kostenbewustzijn

De inkoop van zorg is regionaal georganiseerd. Daarmee lijkt het op afstand te staan. We willen meer zicht op de ingezette zorg en verhoging van kostenbewustzijn door maandelijks gericht met aanbieders hierover om tafel te gaan ter verduidelijking van de ingezette zorg- en ondersteuning. Uiteraard betrekken we de uitvoerenden (CLM/Inkoop-medewerker, consulent Buurtplein) bij deze gesprekken. Daarnaast betrekken we onze collega's in de uitvoering door met hen de financiële dilemma's te bespreken en hen bewust te maken van de kosten van ondersteuning.

A10. Opgave Laborijn vanaf 2019 structureel PM

Op basis van een organisatieanalyse heeft Laborijn in de Kadernota 2019 van de gemeenschappelijke regeling aangegeven met de huidige organisatie onvoldoende in staat te zijn om een optimale dienstverlening aan onze inwoners te bieden. Met name de dienstverlening aan inwoners die nu een bijstandsuitkering hebben, kan worden uitgebouwd. Daardoor kan de uitstroom naar werk, participatie en onderwijs verhogen, met alle positieve effecten die daarbij horen. Op basis van de organisatieanalyse en de second opinion die daarop uitgevoerd is, wordt dit najaar een voorstel voor een ontwikkelaanpak uitgewerkt. Hieraan zijn naar verwachting extra investeringen verbonden voor de gemeente Doetinchem. De exacte omvang van deze investeringen is op dit moment nog niet te kwantificeren.

A11. Efficiencytaakstelling Laborijn in 2017, 2018, 2019 € 100.000 per jaar = € 300.000 S vanaf 2019

Bij de fusiedocumenten van Laborijn is structureel een besparing groot € 300.000 ingeboekt als bijdrage in de kosten voor uitvoering door Laborijn. Deze besparing is in 2016 gerealiseerd door Laborijn. Voor 2017, 2018 en 2019 is een aanvullende besparing op de uitvoeringskosten opgenomen van jaarlijks € 100.000 structureel, uiteindelijk dus nog eens € 300.000 structureel. Deze aanvullende opdracht van alleen onze gemeente is door Laborijn niet te realiseren. De vooronderstelling dat in de fusieorganisatie, na het aanloopjaar, nog meer schaal- en efficiency voordelen te behalen zouden zijn, is niet te effectueren. Met name voor het 'werk fit' maken van de groep 'niet direct bemiddelbaar naar werk' en de ontwikkeling (toename) van het aantal uitkeringsgerechtigden is geen verdere besparing op de uitvoeringskosten mogelijk.

12. Budget voor preventie, transformatie en innovatie in 2019 incidenteel € 500.000

Behorende bij thema Sterke samenleving, opgave 1, 2 en 4

Ondanks de huidige tekorten, is het wenselijk om nu te (blijven) investeren in voorzieningen en initiatieven die op de lange termijn beter zijn voor onze inwoners, en ook bijdragen aan de financiële houdbaarheid van ons sociaal domein. Dat betekent dat het sterke aanbeveling verdient budgetten te vinden voor voorzieningen en ontwikkelingen met een duidelijk preventief en/of transformatief karakter.

	Wat?		periodiciteit
a	POH'er bij Huisartsen	€ 175.000	incidenteel
b	Jongeren in Beeld	€ 175.000	incidenteel
c	Nieuwe transformatieve projecten	€ 150.000	incidenteel
	<i>subtotaal</i>	€ 500.000	

Er zijn meer mogelijkheden om de transformatie van het sociaal domein verder vorm te geven. Maar die vereisen investeringen: de kost gaat voor de baat uit. Het gaat hier om activiteiten die zonder nieuwe inzet niet van de grond komen, en die ook niet al (in deze vorm) lopen. De eerste twee projecten zijn al concreet, en leveren concrete resultaten op, mits hierop geïnvesteerd wordt in geld en capaciteit. Het derde onderdeel (3) is nog minder concreet, maar biedt wel experimenteerruimte voor nieuwe vormen van zorg en ondersteuning.

a. Project Praktijkondersteuners Jeugd GGZ bij huisartsen, incidenteel € 175.000

Ongeveer 35% van alle jeugdzorg in Doetinchem vindt plaats op "indicatie" van de huisarts (wettelijke mogelijkheid). De huisarts verwijst na een consult zelfstandig door naar 2^e-lijns zorgaanbieder (vaak Jeugd-GGZ) voor een aanbod van specialistische hulp. Met het inzetten van een praktijkondersteuner jeugd-GGZ bij huisartsen wordt een eerste professionele analyse gemaakt van de zorg- of ondersteuningsvraag van de jongere, voordat deze wordt doorgeleid naar een zorgaanbieder. Daarnaast kan een praktijkondersteuner ook zelf (indien passend) zorg en ondersteuning bieden waardoor een doorverwijzing mogelijk niet nodig is. Met de directe doorverwijzingen door huisartsen naar generalistische en specialistische jeugd-GGZ is jaarlijks minimaal 2 miljoen euro gemoeid.

b. Jongeren in beeld, incidenteel € 175.000

Dit project behelst een gecoördineerde aanpak uit tussen gD, Laborijn, Buurtplein, UWV, scholen en het RMC. We brengen de jongeren in beeld die langdurig niet meedoen aan de samenleving, op een manier die passend is bij hun levensfase (volgen van onderwijs, werken etc.). De jongeren worden begeleid naar werk of onderwijs. Dat voorkomt op langere termijn aanspraak op bijstandsuitkeringen, zorggelden en is bovendien beter voor de jongere zelf.

c. Nieuwe transformatieve projecten, incidenteel € 150.000

Het college wil nadrukkelijk experimenteren met nieuwe vormen van zorg en ondersteuning om dit voor onze inwoners sneller, efficiënter en doelgerichter te maken. Voorbeelden zijn het versterken van samenwerking tussen partners in het maatschappelijk veld, zoals ziekenhuizen en aanbieders van huishoudelijke hulp of het stimuleren van onderwijs, arbeidsmarkt en economie. Het gevraagde budget is bedoeld om nieuwe projecten ontwikkelen en uit te rollen. Dit is dus een "vrije" investeringsruimte om de transformatie van de zorg zoals bedoeld in de nieuwe wetgeving voor het sociaal domein, adequaat vorm te kunnen geven.

13. Aanvullende bijzondere bijstand uitwonende jongeren 18-21 jaar vanaf 2019 structureel € 125.000

Behorende bij thema Sterke samenleving, opgave 4

Voor uitwonende jongeren tussen de 18 en 21 jaar is de algemene bijstandsnorm niet altijd toereikend om in de algemene noodzakelijke kosten van het bestaan te kunnen voorzien. Deze jongeren moeten in eerste instantie een beroep doen op de wettelijke onderhoudsplicht van hun ouders. In sommige situaties is het niet mogelijk om de ouders te laten bijdragen in de kosten van levensonderhoud. Zonder aanvullend inkomen zijn de betreffende jongeren niet in staat om te voorzien in het eigen levensonderhoud.

Vanuit diverse organisaties (waaronder Laborijn, Graafschap college, jeugdhulporganisaties, Vluchtelingenwerk en Nidos) ontvangen we signalen dat jongeren uit onze gemeente problemen ervaren als zij zelfstandig (willen gaan) wonen. Ze kunnen bijvoorbeeld niet doorstromen naar zelfstandig wonen, verblijven (onnodig) lang in een instelling of bouwen schulden op als ze toch zelfstandig wonen en de woonlasten niet kunnen betalen. Het gaat hierbij ook, maar niet uitsluitend, om jonge statushouders.

Een gemeente heeft de mogelijkheid om in dit soort situaties aan de jongere aanvullende bijzondere bijstand voor de kosten van levensonderhoud te verstrekken. Momenteel verstrekt de

gemeente Doetinchem geen aanvullende bijzondere bijstand voor uitwonende jongeren tussen 18 en 21 jaar. Met de aanmelding wordt voorgesteld om dit wel te gaan doen. Naar schatting betreft dit ongeveer 30 tot 35 Doetinchemse jongeren op jaarbasis. Er gaat een preventieve werking vanuit doordat jongeren beter in de kosten van het levensonderhoud kunnen voorzien en daarmee problematische schulden en dreigende uithuiszetting worden voorkomen. Het verstrekken van aanvullende bijzondere bijstand zou op jaarbasis (structureel) circa €125.000,- kosten. Binnen het vastgestelde budget voor bijzondere bijstand is geen financiële ruimte om de kosten voor deze beleidswijziging te dekken.

14. Scenario onderzoek regelarme bijstand in 2019 incidenteel € 50.000

Behorende bij thema Sterke samenleving, opgave 4

Scenario onderzoek conform uitgewerkt onderzoeksvoorstel naar de mogelijkheden tot bundeling van lokale inkomensvoorzieningen. Komt voort uit Plan van aanpak Regelarme bijstand Doetinchem.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
Gezondheidssituatie ¹⁾ (waardering burger)				7,7			7,8	7,6
% inw. tevreden over buurtbetrokkenheid ¹⁾				66			63	67
% inw. dat overlast ervaart door personen ¹⁾				7			6	6
Banen per 1.000 inw. in leeftijd 15 -65 jaar	909	893	894	889	899	□	819	752
Arbeidsparticipatie netto in % (15-65 jaar)	66,1	65,5	64,9	65,6	66	□	66,3	67,3
Reintegratievoorzieningen per 1.000 inw.(15-65 jr.) ²⁾			28,1	16,2	13,7	↓	38	21,2
Personen 18+ per 1.000 inw. met bijstandsuitkering ²⁾			34,1	35,3	37,5	↑	41,7	35,9
Clënten met maatwerk-arrangement per 1.000 inw. In betreffende doelgroep ²⁾			55	67	70	↑	64	60
% kinderen in armoede ³⁾	4,2	4,7	5,2				6,3	5,1
% werkloze jongeren ³⁾	1,6	1,8	2				1,6	1,4
% jongeren met jeugdhulp (18-) ²⁾			10,7	11,2	11,7	↑	12,4	11
% jongeren met jeugdbescherming (18-) ²⁾			1,5	1,4	1,4	□	1,2	1,1
% jongeren met jeugdreclassering 12-23 jr. ²⁾			0,6	0,5	0,5	□	0,4	0,4
Clëntervaring Wmo⁴⁾								
Clënt weet waar hij moet zijn (% eens)				72	70	□	78	76
Clënt vindt dat hij snel geholpen is (% eens)				71	63	↓	76	73
Clënt vindt dat samen een oplossing is gezocht (% eens)				69	70	□	80	78
De ondersteuning sluit aan op de hulpvraag (% eens)				74	76	□	86	82
Clëntervaring jongeren⁴⁾ Respons ouders (0-18), jongeren (12-23)							Referentiegroep ⁵⁾	
Clënt weet waar hij moet zijn (% eens)				75	65	↓	73	5)
Clënt vindt dat hij snel geholpen is (% eens)				57	62	↑	76	5)
Clënt vindt dat samen een oplossing is gezocht (% eens)				79	86	↑	87	5)
Clënt voelt zich serieus genomen (% eens)				80	94	↑	87	5)
Clënt heeft door de hulp meer vertrouwen in de toekomst				69	80	↑	73	5)

Bronnen: www.waarstaatjegemeente.nl en gemeente Doetinchem

- 1) De waarde komt uit de "Burgerpeiling" Deze is in 2016 gehouden. Uitgangspunt is om de peiling eens in de twee jaar uit te voeren. I.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is besloten om dit pas weer in 2019 te herhalen. We willen immers weten wat de inwoners van het nieuwe beleid vinden. Een trend is dus ook niet waar te nemen.
- 2) Betreffen indicatoren uit de Monitor Sociaal Domein gestart in 2015
- 3) Deze verplichte indicator komt uit het rapport "kinderen in tel" (JVI), gepresenteerd in 2016 met waardes uit voorgaande jaren Nadien is dit onderzoek (nog) niet herhaald. Onbekend is of vanaf 2016 de waardes zijn gewijzigd. Het benoemen van een trend is dan weinig verantwoord.
- 4) De cliëntervaringsonderzoeken Wmo en jeugd zijn gestart in 2016 met een 0-meting
- 5) De cliëntervaringsonderzoeken jeugd worden niet centraal geregistreerd. De vergelijking is gemaakt met gemeenten die ook aan het onderzoek hebben meegedaan.

Wat is het budget?

Programma : 6 Sociaal domein

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	algemene voorzieningen	F. Langeveld	777.410	330.000	-447.410	0	-447.410
	wijkcentra, buurthuizen	I. Lambregts	901.443	150.870	-750.573	0	-750.573
	vreemdelingen	J. Huizinga	58.641	0	-58.641	0	-58.641
	racisme, discriminatie	M. Boumans	20.840	0	-20.840	0	-20.840
	vrijwilligers, mantelonderst.	M. Sluiter	1.601.914	33.620	-1.568.294	0	-1.568.294
	ZOOV	R. Steintjes	3.434.210	0	-3.434.210	0	-3.434.210
6.2 Wijkteams	eerstelijnszorg	M. Sluiter	9.147.190	0	-9.147.190	0	-9.147.190
6.3 Inkomensregelingen	Buig gelden, armoedebeleid	J. Huizinga	25.461.634	18.870.000	-6.591.634	0	-6.591.634
6.4 Begeleide participatie	sociale werkvoorziening	J. Huizinga	7.939.120	0	-7.939.120	0	-7.939.120
6.5 Arbeidsparticipatie	re-integratie	J. Huizinga	2.241.173	0	-2.241.173	0	-2.241.173
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	woon, rolstoel en vervoer	F. Langeveld	1.629.279	0	-1.629.279	0	-1.629.279
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Wmo (hh en begeleiding)	F. Langeveld	11.566.354	1.325.000	-10.241.354	0	-10.241.354
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	jeugd	M. Sluiter	12.481.218	575.000	-11.906.218	0	-11.906.218
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	beschermde wonen	F. Langeveld	32.710.811	1.435.000	-31.275.811	0	-31.275.811
	maatschappelijke opvang	M. Sluiter	4.031.910	82.200	-3.949.710	0	-3.949.710
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	jeugdreclas., kinderbesch.	M. Sluiter	1.614.000	0	-1.614.000	0	-1.614.000
7.1 Volksgezondheid	gezondheids-, verslavingszorg	J. Huizinga	1.840.425	0	-1.840.425	0	-1.840.425
Totaal			117.457.572	22.801.690	-94.655.882	0	-94.655.882

Programma 7 – Duurzaamheid en milieu

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A12. Ecologie: onderzoek exoten in 2019 incidenteel nadelig € 10.000

Er dreigen gevaarlijke situaties als gevolg van de steeds verder oprukkende exoten (bv. Japanse duizendpoot). Deze exoten tasten wegen, dijken, bruggen en viaducten aan. Voor de kosten voor opstelling van beleid en het vormgeven van de voorbereiding op de uitvoering zal in 2019 naar verwachting incidenteel €10.000 nodig zijn.

A13. Omgevingsdienst Achterhoek in 2019 incidenteel nadelig € 44.000; vanaf 2019 structureel nadelig € 150.000

Vorig jaar is een bedrag van € 150.000 incidenteel opgenomen als hogere bijdrage voor de werkzaamheden die worden verricht door de Oda. Omdat outputfinanciering net is ingevoerd (jaar 2017) werd gewacht op meer inzicht in gerealiseerde aantallen. De cijfers over 2017 laten zien dat het bedrag van €150.000 structureel van aard is. Voorgesteld wordt om in de begroting 2019 €150.000 structureel op te nemen. Daarnaast is er sprake van een aanmelding van € 44.000 incidenteel voor een opdracht ten behoeve van actualisaties van meetgegevens in het kader van milieuhandhaving.

15. Duurzaamheid vanaf 2019 structureel 2,0 fte + werkbudget PM

Behorende bij thema Veranderende leefomgeving, opgave 1, 2, 3 en 4

Er is een transitieopgave om te komen tot een energieneutraal Doetinchem in 2030. Deze energietransitie zal de komende jaren worden ingezet op drie sporen (energiebesparing in de gebouwde omgeving, duurzame energieopwekking, duurzame warmte). Over de diverse taakvelden heen is in totaal 2,0 fte plus werkbudget extra nodig voor duurzaamheid. Bij de analyse van de loonsombudgetten voor gD2020 wordt deze claim meegenomen. In deze begroting wordt de aanmelding vooralsnog geraamd op PM.

16. Voorlichting, onderzoek en inspectie over asbest sanering in 2019 incidenteel € 25.000

Behorende bij thema Veranderende leefomgeving, opgave 1, 2, 3 en 4

In 2024 zijn asbestdaken definitief verboden. Voor eigenaren van asbesthoudende daken is asbestsanering verplicht. In eerste aanleg ligt de verantwoordelijkheid bij de eigenaren. Echter als deze niet voldoen aan de verplichting komt de gemeente in beeld om handhavend op te treden. Voor de komende jaren dient daarom aandacht besteed te worden aan informatieverstrekking/communicatie en het in beeld brengen van de aanwezige vierkante meters asbestdak. Om de voorlichting en onderzoek en inspectie vorm te geven is voor het eerste jaar incidenteel een bedrag van 25.000 euro nodig.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijkbare gemeenten	Gelderland
	2013	2014	2015	2016	2017			
Huishoudelijk restafval in kg per inwoner ¹⁾	236	233	n.b.	164		↓	173	144
% hernieuwbare elektriciteit ²⁾	0,5	1,5	1,9	2,5		↑	3,8	7,3

Bron: Waarstaatjegemeente en klimaatmonitor

- 1) Waarde gD 2015 ontbreekt (registratieprobleem). Gegevens over 2017 zijn nog niet verwerkt door CBS.
- 2) Bron is klimaatmonitor van Rijkswaterstaat, Gegevens over 2017 zijn nog niet ingevoerd.

Wat is het budget?

Programma : 7 Duurzaamheid en milieu

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
7.2 Riolering		I. Lambregts	4.290.444	5.729.870	1.439.426	0	1.439.426
7.3 Afval		F. Langeveld	4.819.727	6.064.428	1.244.701	0	1.244.701
7.4 Milieubeheer		F. Langeveld	1.395.214	15.198	-1.380.016	0	-1.380.016
7.5 Begraafplaatsen en crematoria		F. Langeveld	17.741	48.531	30.790	0	30.790
Totaal			10.523.126	11.858.027	1.334.901	0	1.334.901

Programma 8 – Wonen en woonomgeving

Wat zijn de aanmeldingen voor 2019?

A14. Volkshuisvestingsbeleid vanaf 2018 structureel nadelig € 15.000

Jaarlijks is een budget beschikbaar van € 15.000. Daarnaast is voor de periode 2014 tot en met 2017 een extra bedrag van € 15.000 beschikbaar gesteld voor de regionale woonvisie. Van dit budget werd de Doetinchemse bijdrage aan het AWLO betaald alsmede de bijdrage voor de regionaal coördinator wonen. De regionale samenwerking op volkshuisvestingsgebied blijft na 2018 doorlopen. Op dit moment wordt gewerkt aan een actualisering van de regionale woonagenda. Daarom is vanaf 2018 € 15.000 structureel per jaar nodig om de regionale samenwerking op woonbeleid te continueren. In de bestuurlijke monitor 2018 is een incidentele afwijking gemeld van € 15.000. Vanaf 2019 is het bedrag structureel opgenomen in de gemeentebegroting.

A15. Implementatie Omgevingswet structureel PM

De invoering van de Omgevingswet zal in 2021 plaatsvinden. Bij de begroting 2017 is incidenteel €350.000 beschikbaar gesteld (jaarschijven 2017, 2018, 2019) voor alle voorbereidende werkzaamheden. De verwachting is dat deze gelden daarvoor toereikend zijn. De invoering zelf zal waarschijnlijk flinke financiële consequenties hebben voor diverse onderdelen van onze organisatie; veel bestaande werkwijzen moeten anders worden ingericht en vragen om andere ondersteunende (ICT-)systemen. De VNG heeft –met de nodige bandbreedte- een voorlopige prognose gemaakt van de waarschijnlijke kosten waar gemeenten dan rekening mee moeten houden. Voor de Achterhoekse gemeenten als totaal wordt een bedrag genoemd van €1-3 mln. Op dit moment, waarin nog veel onzeker is, vinden we het te vroeg om een realistische onderbouwing te geven van de kosten voor de implementatiefase. Zodra we daarover meer zekerheid hebben –waarschijnlijk in de loop van 2019- wordt bekeken welke aanvullende begrotingsmaatregelen er dan nodig zijn.

17. Leegstand in 2019, 2020 en 2021 jaarlijks incidenteel € 50.000

Behorende bij thema Veranderende leefomgeving, opgave 2, 3 en 4

Zowel lokaal als regionaal wordt er momenteel aan gewerkt om de aanpak leegstand te verankeren in de nieuwe omgevingsvisies, toekomstagenda's en nieuwe structuren. Door de afwezigheid van budget voor leegstand en de uitputting van incidentele bronnen, zal het handelingsperspectief sterk afnemen. Dit is ongewenst. De inzet om de nadelige effecten van leegstand te beperken en waar mogelijk een verdere toename van leegstand te voorkomen, vraagt nu om een meer toegespitste aanpak dan de eerste jaren werd gevraagd. Je kunt stellen dat we in een volgende fase zijn gekomen. Nu we weten waar onze aandachtsgebieden liggen bij de bestrijding van leegstand en welke middelen er nodig zijn voor aanpak (RO, sloop, herbestemming, kavelruil, etc.) moeten we ook investeren in uitvoeringsgerichte activiteiten. Dat kan een onderzoek zijn in relatie tot staatssteun, tot bijzondere RO maatregelen, een haalbaarheidsonderzoek naar de transformatie van specifieke gebouwen, maar het blijft ook belangrijk om de regionale website op orde te houden, om doelgerichte activiteiten te blijven organiseren zoals kennisateliers over bijvoorbeeld het maken van een haalbare businesscase.

Wat zijn de indicatoren?

Indicatoren	Doetinchem					Trend	Vergelijk bare gem.	Gelder- land
	2014	2015	2016	2017	2018			
Waardering buurt als leefomgeving ¹⁾			8				8	8
Percentage inw. dat zich veilig voelt ¹⁾			90				89	89
Waardering inw. over samenwerking gemeente ¹⁾			6.2				6,1	6.1
Waardering verbondenheid buurt ¹⁾			7.5				7,4	7.4
Gem. WOZ-waarde woningen x € 1000	194	184	186	189	194	↑	202	227
Nieuwbouw per 1000 woningen ²⁾	5,5	7,4	11,3			↑	7,5	9
Demografische druk	54,6	55,6	55,9	56,5	56,9	↑	57,8	55,7
Woonlasten in euro's eenpersoonshuishouden	639	646	649	650	653	□	619	656
Woonlasten in euro's meerpersoonshuishouden	682	691	694	694	696	□	666	725
Inwoneraantal op 1 jan.	56344	56484	56827	57065	57382	↑	52932	
Toename inwoneraantal	140	343	238	317		↑	315	
Woningvoorraad 1 jan.	24848	25039	25180	25477	25628	↑	23766	
Toename woningvoorraad	191	141	297	151		□	195	
Leegstand ³⁾ % van aantal panden								
Detailhandel	14	14	18	17	17	□		
Horeca	8	11	10	12	12	□		
Kantoren	30	32	36	34	35	□		
Bedrijven	16	13	16	15	15	□		

- 1) De waarde komt uit de "Burgerpeiling" Deze is in 2016 gehouden. Uitgangspunt is om de peiling eens in de twee jaar uit te voeren. I.v.m. de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 is besloten om dit pas weer in 2019 te herhalen. We willen immers weten wat de inwoners van het nieuwe beleid vinden. Een trend is dus ook niet waar te nemen.
- 2) Gegevens over 2017 zijn nog niet verwerkt door het CBS.
- 3) Het betreffen hier waardes uit de gemeentelijke leegstandsmonitor. Deze zijn gebaseerd op uitgangspunten die niet direct vergelijkbaar zijn met de landelijke monitor leegstand CBS. Er is dan ook geen vergelijking met andere gemeenten of provincie op basis van deze waarden.

Wat is het budget?

Programma : 8 Wonen en woonomgeving

Taakveld	Activiteit	P-houder	Uitgaven	Inkomsten	Saldo	Reserve	Resultaat
8.1 Ruimtelijke ordening		I. Lambregts	1.342.952	120.090	-1.222.862	0	-1.222.862
8.2 Grondexploitatie (niet		H. Bulten	5.281.483	4.483.864	-797.619	1.958.714	-2.756.333
8.3 Wonen en bouwen		I. Lambregts	3.129.290	2.756.025	-373.265	0	-373.265
Totaal			9.753.725	7.359.979	-2.393.746	1.958.714	-4.352.460

Deel 2 – Financiële positie gemeente Doetinchem

De financiële positie van de gemeente Doetinchem tot 2022

1. Hoofddlijnen financieel begrotingsbeleid

De raad heeft twee hoofduitgangspunten voor de financiën in de begroting vastgesteld:

- Een structureel sluitende begroting en een gezond meerjarenperspectief.
- Voldoende weerstandsvermogen.

Een structureel sluitende begroting en een gezond meerjarenperspectief

Structureel sluitend wil zeggen dat we ervoor zorgen dat langjarige uitgaven ook worden gedekt door langjarige inkomsten. Dat is ook het belangrijkste toetscriterium van de provincie als toezichthouder.

We ramen in de begroting ook incidentele lasten en baten. Die worden voor drie jaren of korter geraamd. Het totaal van de structurele en incidentele uitgaven minus de inkomsten leidt tot het totale resultaat van de gemeentebegroting.

Begrotingsoverschotten of -tekorten worden gemuteerd op de algemene reserve.

Voldoende weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit (algemene reserve en de stelpost onvoorziene uitgaven) en de financiële risico's. Die verhouding drukken we uit in de ratio van ons weerstandsvermogen. Is de ratio tussen de 0,8 en 1,2 dan beschikken we over voldoende buffer om risico's op te vangen zodat ze geen bedreiging vormen voor onze financiële positie. Beneden de ondernorm dienen maatregelen te worden genomen om de weerstandscapaciteit aan te vullen en/of de risico's te beperken. Boven de norm geeft ruimte om de weerstandscapaciteit in te zetten voor andere doeleinden. Bij de afwegingen hierover worden ook de financiële kengetallen 'solvabiliteit' en 'schuldpositie' betrokken.

Het is belangrijk dat raad en college voortdurend het open gesprek voeren over het weerstandsvermogen. Immers, een incidentele uitschieter buiten de onder- of bovennorm hoeft niet onmiddellijk te leiden tot maatregelen of geeft bestedingsruimte. Het gaat om de tendens van het weerstandsvermogen in relatie tot een gezonde financiële positie op langere termijn.

2. Het financieel meerjarenperspectief en de aanmeldingen tot 2022

Dit meerjarenperspectief is gebaseerd op de ontwikkelingen in de circulaire van het rijk over de algemene uitkering tot en met mei 2018. Ook zijn de financiële resultaten van de jaarstukken 2017, het meerjarenperspectief ontwikkellocaties 2018 en de bestuurlijke monitor 2018 verwerkt. Tenslotte zijn er aanmeldingen vanaf 2019 die het financieel meerjarenperspectief beïnvloeden.

Meerjarenperspectief Doetinchem (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structureel resultaat begroting	2.873	3.558	3.295	2.219	1.115
Totaal resultaat begroting t.g.v./t.l.v. algemene reserve	-3.420	328	3.389	2.667	1.397

Bij dit financieel perspectief dient een kanttekening te worden gemaakt. Er zijn ontwikkelingen die invloed (kunnen) hebben op het hierboven weergegeven financieel perspectief. Dat zijn:

1. Financiële beheersing sociaal domein.

Op de verschillende beleidsterreinen Wmo, Jeugdhulp en Participatiewet worden we geconfronteerd met tekorten. Dat vraagt om bijsturing. Het college heeft hiervoor een 'Taskforce beheersing sociaal domein' in het leven geroepen met de opdracht om maatregelen door te voeren die op korte en lange termijn effectief zijn.

2. Loonsom.

De afgelopen jaren heeft zich een tekort opgebouwd bij de loonsom. Deze heeft betrekking op de systematiek van uitloopschalen, bovenformativiteit en garantieschalen. Dit is een onwenselijke en zorgelijke situatie die op korte termijn bijsturing behoeft. Het college heeft opdracht gegeven tot

grondige herziening van de organisatie met als resultaat de capaciteit in evenwicht te brengen met de beschikbare loonsombudgetten. Conclusies uit dit proces worden betrokken bij de kadernota 2019 / begroting 2020.

3. Omgevingswet.

Op dit moment hebben we de financiële middelen beschikbaar voor de initiatieffase van de omgevingswet. De verwachting is dat bij de implementatiefase aanvullende middelen nodig zijn. Eventuele financiële consequenties worden betrokken bij de begroting 2020.

4. Het Interbestuurlijk Programma (IBP) tussen rijk en medeoverheden.

Het rijk, gemeenten, provincies en waterschappen hebben op 14 februari 2018 in het Interbestuurlijk programma (IBP) afspraken gemaakt over 10 grote maatschappelijke opgaven waar Nederland de komende periode voor staat. Bijvoorbeeld klimaat, toekomstbestendig wonen, sociaal domein, regionale economie, vitaal platteland, etc.

Het kabinet heeft voor een aantal van de gezamenlijke opgaven intensiveringen voorzien in het regeerakkoord. Ook gemeenten, provincies en waterschappen moeten hiervoor middelen beschikbaar stellen. Alle overheden hebben toegezegd dat zij zich ook financieel inzetten voor de opgaven waarbij zij betrokken zijn. De afspraken hebben geleid tot een forse verruiming van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. De resultaten ervan hebben we vertaald in deze gemeentebegroting en dragen bij aan een positief financieel meerjarenperspectief.

Het rijk heeft het accres van het Gemeentefonds niet geoormerkt. Wel vindt het rijk dat de decentrale overheden aan zet zijn om hun deel van de opgaven in te vullen. Daarover wil het rijk harde afspraken maken en deze strikt monitoren. De komende jaren zal ter uitvoering van het IBP daarom zeker nog beslag worden gelegd op financiële middelen. Het is de vraag in hoeverre de ambities en opgaven van het IBP en de gezamenlijke financiële middelen die de overheden en maatschappelijke partners hiervoor kunnen en willen inzetten, in balans zullen komen.

In het IBP hebben rijk en gemeenten ook afspraken gemaakt over de normering van het Gemeentefonds. Voor toelichting op deze afspraken verwijzen we u naar de 'Toelichting op de financiële positie' in deel 4, onder blok 3 Gemeentefonds.

Welke aanmeldingen zijn opgenomen in deze begroting?

In onderstaand overzicht zijn aanmeldingen opgenomen die het financieel meerjarenperspectief beïnvloeden. We maken onderscheid in twee soorten:

- Autonome aanmeldingen, die het gevolg zijn van onbeïnvloedbare ontwikkelingen in de maatschappij of van rijksmaatregelen, wet- en regelgeving, etc.
- Aanmeldingen nieuwe coalitieagenda. Deze aanmeldingen zijn het gevolg van nieuw beleid en/of nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen die we voorzien. Ze hangen samen met doelen en opgaven uit de coalitieagenda.

De aanmeldingen worden toegelicht in Deel 1 bij de afzonderlijke programma's.

		AANMELDINGEN BEGROTING 2019		2019		2020		2021		2022
Nr.	Programma	Omschrijving	I	S	I	S	I	S	S	
Autonome aanmeldingen										
1	0 Bestuur, org,fin	Doorontwikkeling Regio Achterhoek		-100						
2	0 Bestuur, org,fin	Functionaris Gegevensbescherming		-50						
3	0 Bestuur, org,fin	ICT samenwerking		BN						
4	2 Bereikbaarheid	Parkeren		-45						
5	4 Onderwijs	Onderwijs achterstandenbeleid		BN						
6	5 Sport, cult. Recr.	Sport Service Doetinchem		-150						
7	5 Sport, cult. Recr.	Kunstgrashockeyvelden Doetinchemse Hockey Club		-30						
8	5 Sport, cult. Recr.	Uitvoering Vrijtijdsagenda 2016-2019/2020		-45						
9	6 Soc. domein	Taskforce en maatregelen sociaal domein		PM						
10	6 Soc. domein	Laborijn		PM						
11	6 Soc. domein	Efficiencytaakstelling Laborijn		-300						
12	7 Duurz. Milieu	Ecologie: onderzoek exoten	-10							
13	7 Duurz. Milieu	Omgevingsdienst Achterhoek	-44	-150						
14	8 Wonen, woonomg.	Volkshuisvestingsbeleid		-15						
15	8 Wonen, woonomg.	Implementatie Omgevingswet		PM						
		Subtotaal autonome aanmeldingen	-54	-885		0		0	0	
Aanmeldingen nieuwe coalitieagenda 1)										
1	0 Bestuur, org,fin	Samenwerking met Duitsland: bijdrage Euregio, werkbudget		-35		PM				
2	0 Bestuur, org,fin	Ontwikkelbudget afdeling R&S		-50						
3	0 Bestuur, org,fin	Startbudget opgaven coalitieagenda	-300							
4	2 Bereikbaarheid	Continuering Mobiliteitsgelden				-75		-75	-75	
5	2 Bereikbaarheid	Openbaar vervoer		-5						
6	4 Onderwijs	Integraal Huisvestingsplan Onderwijs				-150		-250	-250	
7	5 Sport, cult. Recr.	Sportpark De Bezelhorst		-25						
8	5 Sport, cult. Recr.	Regionaal Media Centrum -Regio	-100							
9	5 Sport, cult. Recr.	Implementatiekosten Cultuurbedrijf	-75							
10	5 Sport, cult. Recr.	Innovatie voor recreatie & toerisme		-50						
11	5 Sport, cult. Recr.	Regionale inspiratiecentra / VVV	-60							
12	6 Soc. domein	Preventie, innovatie, transformatie soc. domein	-500							
13	6 Soc. domein	Aanvullende bijz. bijstand uitwonende jongeren 18-21 jaar		-125						
14	6 Soc. domein	Scenario onderzoek regelarme bijstand	-50							
15	7 Duurz. Milieu	Duurzaamheid vanaf 2019 structureel 2,0 fte+ werkbudget		PM						
16	7 Duurz. Milieu	Voorlichting, onderzoek en inspectie over asbest sanering	-25							
17	8 Wonen, woonomg.	Leegstand	-50		-50		-50			
		Subtotaal aanmeldingen nieuw coalitieagenda	-1.160	-290	-50	-225	-50	-325	-325	

I = incidenteel; dwz maximaal 3 jaar.

S = structureel; dwz langjarig.

BN = budgettair neutraal; dwz beïnvloed niet het resultaat van de gemeentebegroting.

PM = Pro memorie; dwz er worden uitgaven of inkomsten verwacht, maar de omvang is op dit moment niet te ramen.

1) = De aanmeldingen zijn gekoppeld aan één of meerdere opgaven uit de coalitieagenda.

3. Het weerstandsvermogen tot 2022

Voor onze werkwijze van het risicomanagement door risicogestuurd werken verwijzen we naar de paragraaf 2 Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen; en voor toelichting op de risico's naar deel 4 Financiële positie, onder 2 Het weerstandsvermogen van onze gemeente.

Het samenvattend overzicht van de risico's en de weerstandscapaciteit is hieronder opgenomen.

Overzicht risico's en weerstandscapaciteit				bedragen x € 1.000	
nr	Risico's	2019	2020	2021	2022
	Totaal gekwantificeerde risico's	18.750	18.450	18.450	18.450
	Weerstandscapaciteit	2019	2020	2021	2022
	Algemene reserve per ultimo	18.323	22.170	25.391	27.423
	Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
	Totale beschikbare weerstandscapaciteit	18.403	22.250	25.471	27.503
	Ratio weerstandsvermogen	0,98	1,21	1,38	1,49

Deel 3 – Paragrafen

Paragraaf 1 – Lokale heffingen

Deze paragraaf bevat informatie over de gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en retributies. Na de algemene uitkering uit het gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Onderzoek rekenkamer

In 2017 heeft de gemeentelijke rekenkamer het rapport *"Onderzoek naar de kostendekkendheid van gemeentelijke tarieven – beleid en praktijk bij de gemeente Doetinchem aangeboden"*.

De aanbevelingen in dit rapport zijn overgenomen en hebben geleid tot aanvullende informatie in deze paragraaf.

Kaders

De inwoners van de gemeente krijgen jaarlijks een aanslag gemeentelijke belastingen. Voor de beoordeling van de lastendruk zijn de tarieven dan ook van groot belang. Naast volumeontwikkelingen en ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering (in geval van onroerende zaakbelastingen) is uitgegaan van een indexering van de tarieven voor 2019 met 2,4 % voor loon- en prijsontwikkelingen. Dit is in overeenstemming met het percentage BBP (Bruto Binnenlands Product) uit de meicirculaire gemeentefonds 2018. De bestemmingsheffingen en de retributies mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

We kennen een gesloten belastingstelsel. Dit betekent dat de gemeente een belasting alleen kan heffen als de wet daar de bevoegdheid toe geeft. Het beleid betreffende de gemeentelijke belastingen is opgenomen in de volgende beleidsdocumenten:

- Landelijke wet- en regelgeving (alle belastingen);
- Belastingverordeningen, [raadsbesluit van 21 december 2017](#) en voorgaande jaren (alle belastingen);
- Coalitieprogramma 2018 – 2022 "DOETINCHEM WERKT SAMEN aan een duurzame toekomst" (alle belastingen);
- Grondstoffenplan 2015 – 2019, [raadsbesluit van 9 juli 2015](#) (afvalstoffenheffing en reinigingsrechten);
- Gemeentelijk rioleringsplan 2016 – 2020, [raadsbesluit van 14 april 2016](#) (rioolheffing);
- Financiële verordening gemeente Doetinchem 2017, [raadsbesluit 8 juni 2017](#) (toerekening overheadkosten);
- Parkeervisie 2017 – 2020, [raadsbesluit 8 juni 2017](#) (parkeerbelastingen);
- Beleidsplan armoedebeleid 2018 – 2022, [raadsbesluit 8 juni 2017](#) (kwijschelding afvalstoffenheffing en rioolheffing);

De samenhang van het beleid met betrekking tot de gemeentelijke belastingen wordt geborgd in de bovengenoemde documenten.

Vorming voorziening/reserve

Om een gelijkmatige ontwikkeling van tarieven te bewerkstelligen worden overschotten en tekorten zo nodig verrekend met een voorziening. Dit is het geval bij de voorziening afvalstoffenheffing en rioolheffing.

Daarnaast worden afgekochte betaalverplichtingen voor lijkbezorgingsrechten gestort in de voorziening afkoopsommen lijkbezorgingsrechten. Hieruit wordt jaarlijks een bedrag onttrokken ter dekking van onderhoudskosten. De voorziening is overgedragen aan Buha bv. Hiermee is ook de verplichting tot het onderhoud van de begraafplaatsen overgedragen.

Hieronder wordt per type en soort belasting toegelicht hoe dit beleid is verwerkt. Daarnaast hebben we inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van de tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Dit hebben we alleen gedaan voor de tarieven van belastingen die hoogstens kostendekkend mogen zijn.

Algemene belastingen

De opbrengsten van de algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De onroerendezaakbelastingen, hondenbelasting, parkeerbelastingen, precariobelasting en de reclamebelasting behoren tot deze categorie.

Onroerendezaakbelastingen

Onder de naam onroerendezaakbelastingen (verder OZB) worden een gebruikers- en een eigenarenbelasting geheven. Voor woningen wordt alleen een eigenarenbelasting in rekening gebracht. Op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ) wordt ieder jaar van elk object de waarde vastgesteld. De waarde vormt de grondslag voor de berekening van de OZB aanslagen. Ontwikkelingen in de waarde als gevolg van de jaarlijkse herwaardering worden gecompenseerd via het tarief. Eigenaren van woningen in de gemeente Doetinchem gaan in 2019 gemiddeld 2,4 % meer OZB betalen.

Hondenbelasting

De tarieven van de hondenbelasting zijn voor 2019 verhoogd met 2,4 %. Net als andere jaren kennen we een oplopend tarief per hond. Het tarief voor de eerste hond is € 24,96 en voor een volgende hond is het tarief telkens € 12,48 hoger dan de vorige. Dit doen we om te voorkomen dat burgers onbeperkt honden gaan houden.

Parkeerbelastingen

Tijdens de behandeling van de Parkeervisie 2017 – 2020 is besloten om de huidige tariefstructuur te handhaven. Dit betekent dat de binnenstad verdeeld blijft in vier tariefzones (€ 1,20, € 1,50, € 1,80 en € 2,40 per uur). Als gevolg van de Parkeervisie worden de tarieven van de parkeerbelastingen 2019 niet verhoogd.

Precariobelasting

Precariobelasting wordt geheven voor het in gebruik nemen van gemeentegrond, zoals het inrichten van een terras of het innemen van een standplaats. Het gebruik van gemeentegrond is gekoppeld aan een vergunning en gebaseerd op het standplaatsenbeleid 2012. De tarieven voor 2019 zijn verhoogd met de algemene prijsverhoging van 2,4 %.

Reclamebelasting

Reclamebelasting is ingevoerd op verzoek van de ondernemers in vijf afgebakende gebieden. Het gaat om de binnenstad en de bedrijventerreinen De Huet, Keppelseweg, Verhuelsweide en Akkermansweide. De opbrengst van de reclamebelasting wordt, na aftrek van de heffingskosten, uitgekeerd aan de ondernemersfondsen van de desbetreffende gebieden. Hieruit worden activiteiten betaald om de binnenstad en de bedrijventerreinen economisch aantrekkelijk te houden. De tarieven voor 2019 zijn geïndexeerd met de algemene prijsverhoging van 2,4 %.

Bestemmingsheffingen

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing, reinigingsrechten en de rioolheffing.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Afvalstoffenheffing wordt geheven voor het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. Inwoners krijgen hiervoor een standaard set van vier rolemmers. Bewoners kunnen ook extra rolemmers aanvragen. Voor het gebruik van extra rolemmers moet wel betaald worden.

Reinigingsrechten worden betaald voor het ophalen van bedrijfsafval. De kosten van de afvalinzameling worden gedekt door de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten. Dit gebeurt op basis van 100% kostendekkendheid. Omdat een alleenwonende minder afval produceert dan een gezin hanteren we verschillende tarieven voor de afvalstoffenheffing. We kennen daarom een tarief voor een éénpersoonshuishouden en een tarief voor een meerpersoonshuishouden.

Het inzamelen en verwerken van afval, wordt door Buha bv uitgevoerd. Gelet op de stand van de voorziening Afvalverwerking, is het mogelijk om de tarieven niet volledig te verhogen met de algemene prijsverhoging. De tarieven kunnen stijgen met 1% in plaats van 2,4%.

Afvalstoffenheffing			
Taakveld	Lasten		Baten
7.3 Afval	4.706.000	Opbrengsten belastingen	5.593.000
BTW	778.000	Overige opbrengsten	88.000
6.3 Kwijtschelding	440.000		
Totaal	5.924.000		5.681.000
Dekking			96%

In bovenstaande tabel, is te zien dat er geen sprake is van 100% dekking. Het verschil wordt opgevangen door de voorziening Afvalverwerking.

Reinigingsrechten			
Taakveld	Lasten		Baten
7.3 Afval	114.000	Opbrengsten belastingen	138.000
BTW	24.000	Overige opbrengsten	
Totaal	138.000		138.000
Dekking			100%

Rioolheffing

De gemeente kan uit de rioolheffing naast de zorg voor het riool ook voorzieningen bekostigen die het mogelijk maken in te spelen op de zorg voor het hemel- en grondwater binnen de gemeente. Op 14 april 2016 is het Gemeentelijk Rioleringsplan Doetinchem 2016 – 2020 vastgesteld. Hierin is bepaald dat het tarief, naast de algemene prijsverhoging, extra moet stijgen de komende jaren (met circa 2%). Dit doen we om nu en in de toekomst 100% kostendekkend te werken. Het beheer en onderhoud van de riolering wordt eveneens uitgevoerd en ingekocht bij Buha bv.

Met de vernieuwde BBV is het vanaf de begroting 2018 verplicht om de omslagrente toe te rekenen aan onze taakvelden. Uitzondering hierop zijn de projectfinancieringen en de GREX. Voor nadere info wordt u verwezen naar de paragraaf financiering. Voor de investering riolering hanteren we een ander rentepercentage dan onze omslagrentepercentage. Dit wordt gedaan, gelet op de lange looptijden met een langdurige financiering. Deze vergoeding is voor 2019 berekend op 3,8% en is gebaseerd op het historisch gemiddeld rentetarief voor leningen met een looptijd van 20 jaar. Ten opzichte van 2018 is dit een daling van 0,2%

Omdat de rente daalt en we voldoende voorziening hebben, is het niet nodig de voorgenomen tariefsverhoging door te voeren (van circa 2%). Daarnaast is gebleken dat de voorziening Rioolbeheer zich positiever ontwikkelt dan was voorzien. Gelet op deze ontwikkeling wordt het huidige tarief gehanteerd (ipv stijging met de algemene prijsverhoging van 2,4%). We hanteren als tarief een vast bedrag per object, om de administratieve lasten zo laag mogelijk te houden.

Het positief effect wordt met name verklaard, doordat we rekenen met een lagere rentepercentage dan was voorzien in het GRP 2016-2020 (3,8% ipv 4,25%).

Rioolheffing			
Taakveld	Lasten		Baten
7.2 Riolering	4.290.000	Opbrengsten belastingen	5.631.000
BTW	541.000		
Rente	475.000		

Rioolheffing			
<i>Taakveld</i>	<i>Lasten</i>		<i>Baten</i>
6.3 Kwijtschelding	422.000		
Totaal	5.728.000		5.631.000
Dekking			98%

In bovenstaande tabel, is te zien dat er geen sprake is van 100% dekking. Het verschil wordt opgevangen door de voorziening Rioolbeheer.

Retributies

Retributies worden geheven als de gemeente een specifieke dienst verleent. De belangrijkste retributies zijn de lijkbezorgingsrechten en het marktgeld.

Lijkbezorgingsrechten

Buha bv voert vanaf 2017 zowel het beheer als ook de exploitatie uit van de begraafplaatsen. Vanaf 2018 worden de kosten niet meer in de vorm van belastingheffing verhaald. Buha bv stuurt hiervoor privaatrechtelijke facturen. In de samenwerkings-overeenkomst zijn wel afspraken vastgelegd over de kwaliteit van het beheer en onderhoud en de tariefstelling. Uitgangspunt is dat de tarieven maximaal mogen stijgen met de loon- en prijsontwikkeling zoals die in de gemeentelijke begroting wordt gehanteerd.

Marktgeld

Ondernemers die een standplaats op de markt innemen moeten hiervoor marktgeld betalen. Uit onderstaande tabel blijkt dat de kostendekking 98% is. In overleg met de marktcommissie is hiertoe besloten. De tarieven blijven daardoor marktconform en in overeenstemming met de tarieven uit regiogemeenten.

Marktgeld			
<i>Taakveld</i>	<i>Lasten</i>		<i>Baten</i>
3.3 Warenmarkt	131.000	Opbrengsten belastingen	148.000
0.4 Overhead	14.000		
Totaal	145.000		148.000
Dekking			98%

Leges

De leges zijn belastingen die de gemeente kan heffen voor het verstrekken van diensten.

Uitgangspunt bij het vaststellen van de legestarieven is 100% kostendekkendheid. Er mag geen winst worden gemaakt. Kruissubsidiëring in de legesverordening is wel toegestaan. Onder kruissubsidiëring wordt verstaan: het hoger vaststellen van tarieven van leges voor sommige diensten om daarmee de tarieven voor andere diensten laag te kunnen houden. Voor bouwwerken met een lage bouwsom brengen we bijvoorbeeld een tarief in rekening dat niet kostendekkend is. Dit compenseren we met een overdekking bij de grote projecten met een hoge bouwsom.

Uit de hieronder ingevoegde tabel blijkt dat er inderdaad geen winst wordt gemaakt op de leges.

Titel hfd stuk	Onderwerp	Taakveld	Aan leges toe te rekenen lasten	Overhead	Lasten totaal	Baten	Dekking
Titel 1	Algemene dienstverlening						
1	Burgerlijke stand	0.2 Burgerzaken	70.000	20.000	90.000	73.000	81%
2	Reisdocument	0.2 Burgerzaken	466.000	104.000	570.000	590.000	104%
3	Rijbewijzen	0.2 Burgerzaken	171.000	40.000	211.000	205.000	97%
4	Verstrekkings uit basisregistratie personen	0.2 Burgerzaken	48.000	4.000	52.000	68.000	131%
5	Verstrekkings uit het kiezers- register	0.2 Burgerzaken	0	0	0	0	
6	Verstrekkings op grond van Wet bescherming persoons-gegevens		0	0	0	0	
7	Bestuurs-stukken	0.4 Overhead	1.000	0	1.000	1.000	100%
8	Vastgoedinformatie	0.2 Burgerzaken	1.000	0	1.000	1.000	100%
9 t/m 19	Diversen	2.2 Parkeren	39.000	14.000	53.000	55.000	104%
	<i>Subtotaal</i>		<i>796.000</i>	<i>182.000</i>	<i>978.000</i>	<i>993.000</i>	<i>102%</i>
					0		
Titel 2	Omgevings-vergunning	8.3 Wonen en bouwen	1.311.000	416.000	1.727.000	1.631.000	94%
Titel 3	Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn	1.2 Openbare orde en veiligheid	55.000	21.000	76.000	72.000	95%
	Totaal		2.162.000	619.000	2.781.000	2.696.000	97%
* inclusief rente en btw							

Naar aanleiding van de bevindingen van het rekenkameronderzoek, wordt in onderstaand overzicht aansluiting gemaakt met de totalen op de taakvelden.

tbv aansluiting lasten en baten taakveld		lasten		baten
legesactiviteiten	0.2 Burgerzaken	756.000		937.000
overige activiteiten	0.2 Burgerzaken	1.553.000		277.000
totaal taakveld	0.2 Burgerzaken	2.309.000		1.214.000
legesactiviteiten	0.4 Overhead	1.000	619.000	1.000
overige activiteiten	0.4 Overhead	16.956.000		7.846.000
totaal taakveld	0.4 Overhead	17.576.000		7.847.000
legesactiviteiten	1.2 Openbare orde en veiligheid	55.000		72.000
overige activiteiten	1.2 Openbare orde en veiligheid	784.000		74.000
totaal taakveld	1.2 Openbare orde en veiligheid	839.000		146.000
legesactiviteiten	2.2 Parkeren	39.000		55.000
overige activiteiten	2.2 Parkeren	3.318.000		187.460
totaal taakveld	2.2 Parkeren	3.357.000		242.460
legesactiviteiten	8.3 Wonen en bouwen	1.311.000		1.631.000
overige activiteiten	8.3 Wonen en bouwen	1.818.000		1.125.000
totaal taakveld	8.3 Wonen en bouwen	3.129.000		2.756.000

De ontwikkeling van de tarieven in 2019

De belangrijkste tarieven voor 2019 (in vergelijking met het tarief 2018) zien er als volgt uit:

Belastingsoort	Tarief 2018	Tarief 2019	Percentage
<i>OZB voor woningen</i>			
- Tarief eigenaar per WOZ-waarde	0,1298%*	0,1242%*	-4,3%*
<i>OZB voor niet-woningen</i>			
- Tarief eigenaar per WOZ-waarde	0,2373%*	0,2406%*	1,4%*
- Tarief gebruiker per WOZ-waarde	0,2296%*	0,2328%*	1,4%*
<i>Afvalstoffenheffing</i>			
- Éénpersoonshuishouden	€ 191,16	€ 192,96	1,0%
- Meerpersoonshuishouden	€ 234,00	€ 236,28	1,0%
- Extra emmer groen voor gft-afval	€ 47,52	€ 48,00	1,0%
- Extra emmer grijs voor restafval	€ 109,32	€ 110,40	1,0%
- Extra emmer blauw voor papier	€ 28,56	€ 28,80	1,0%
- Extra emmer oranje voor plasticafval	€ 28,56	€ 28,80	1,0%
<i>Rioolheffing</i>			
- Per object	€ 209,88	€ 209,88	0%
<i>Hondenbelasting</i>			
- 1 hond	€ 24,36	€ 24,96	2,4%
- 2 honden	€ 60,90	€ 62,40	2,4%

*Bij de tarieven OZB voor 2019 is voorlopig rekening gehouden met een (landelijke) ingeschatte waardestijging volgens de meicirculaire 2018 van 7,0 % voor woningen en van 1,0 % voor niet-woningen. Dit betekent dat het woningtarief kan dalen met 4,3 % om de opbrengststijging van 2,4 % te realiseren. Het niet-woningentarief moet met 1,4 % stijgen om de geraamde opbrengst te verwezenlijken. Voor de burger betekent dit een gemiddeld hogere OZB belastingaanslag van 2,4 %. De definitieve OZB tarieven worden bepaald op basis van de daadwerkelijke waardeontwikkeling in Doetinchem. De definitieve OZB tarieven voor 2019 worden vastgesteld in de raadsvergadering van donderdag 20 december 2018.

Lokale lastendruk

Onderstaand overzicht geeft de berekende belastingdruk voor Doetinchem in 2019. Het gaat hierbij om de onroerendezaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing, de zogenaamde gemeentelijke woonlasten. De volgende uitgangspunten gelden bij de vergelijking van de belastingdruk van 2019 met die van 2018:

- de waarde van een woning van € 214.000 (2018: € 200.000 + 7,0 %);
- één- en meerpersoonshuishoudens.

De belastingdruk voor een bewoner die ook eigenaar is ziet er in 2018 en 2019 als volgt uit:

Jaar	Soort huishouden	OZB	Afval	Riool	Totaal
2019	Eénpersoonshuishouden	265,80	192,96	209,88	668,64
2019	Meerpersoonshuishouden	265,80	236,28	209,88	711,96
2018	Eénpersoonshuishouden	259,60	191,16	209,88	660,64
2018	Meerpersoonshuishouden	259,60	234,00	209,88	703,48

Het kwijtscheldingsbeleid

In de belastingverordeningen is geregeld dat kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen verleend kan worden voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en OZB. Kwijtschelding wordt verleend op basis van de rijksnormen. De kwijtscheldingsnorm is 100% van de bijstandsnorm. We hebben dit vastgelegd in het beleidsplan armoedebeleid 2018 - 2022.

In de begroting 2019 zijn de volgende budgetten (exclusief uitvoeringskosten) opgenomen om uitvoering te kunnen geven aan het kwijtscheldingsbeleid.

- Kwijtschelding afvalstoffenheffing € 440.000
- Kwijtschelding rioolheffing € 422.000

Hierbij wordt rekening gehouden met kwijtschelding als gevolg een aanpassing van de momenteel geldende vermogenstoets en de mogelijkheid tot kwijtschelding voor zzp'ers. De kosten voor kwijtschelding worden gedekt door een opslag op de tarieven voor afvalstoffenheffing en rioolheffing.

De opbrengsten van de gemeentelijke belastingen

Het beleid ten aanzien van de gemeentelijke belastingen leidt tot een raming van de onderstaande belastingopbrengsten voor 2019. We hebben deze ramingen vergeleken met die van 2018.

Belastingsoort	Begroting 2018	Begroting 2019
OZB		
- Eigenaar woningen	6.552.000	6.768.000
- niet-woningen	2.847.000	2.939.000
- Gebruiker niet-woningen	2.321.000	2.398.000
Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	5.741.000	5.731.000
Rioolheffing	5.604.000	5.631.000
Hondenbelasting	116.000	119.000
Parkeerbelastingen	3.528.000	3.455.000
Precariobelasting	127.000	130.000
Reclamebelasting	338.000	346.000
Marktgeld	145.000	148.000
Leges		
- Algemene dienstverlening	1.014.000	993.000
- Omgevingsvergunning	1.593.000	1.631.000
- Dienstverlening vallend onder Europese richtlijn	71.000	72.000

Paragraaf 2 – Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen

In deze paragraaf informeren we u over ons risicomanagement door middel van risicogestuurd werken. We geven een samenvatting van ons weerstandsvermogen. En we geven een samenvatting van de financiële kengetallen.

1. Risicomanagement d.m.v. risicogestuurd werken

In de afgelopen jaren hebben we ons risicomanagement versterkt. Dat doen we door middel van risicogestuurd werken. Het is een voortgaand proces dat deel is van de reguliere werkprocessen in de organisatie. Risicomanagement in deze vorm is onderdeel van de dagelijkse bedrijfsvoering. De informatie erover gebeurt via college- en raadsvoorstellen en in de documenten van de P&C cyclus. Overigens dient te worden opgemerkt dat bewustzijn van en omgaan met risico's in de organisatie en het bestuur al onderdeel is van ons dagelijkse werk. De groeimogelijkheden zitten vooral in een verdere gestructureerde aanpak en informatievoorziening erover.

Wat is risicogestuurd werken?

Risicogestuurd werken is het toepassen van zes risicoprocesstappen in bestaande werkprocessen. De stappen zijn:

1	Doelen vaststellen: welke concrete resultaten willen we bereiken op welke termijn?
2	Risico analyse: breng de risico's en kansen met invloed op de doelen in kaart.
3	Risico perceptie en tolerantie: schat de grootte van de risico's in. Maak afspraken over de (verschillende) waardering van risico's en kansen.
4	Omgaan met risico's: maatregelen treffen? Ja: dan maatregelen selecteren en uitvoeren. Of nee: dan risico's aanvaarden of doelen bijstellen.
5	Maatregelen evalueren: maatregelen effectief? Bijsturen? Van maatregelen? Of van doelen?
6	Informeren: dossier vormen, monitoring, rapportage in bijv. de P&C documenten.

Vijf effecten van risico's

Risico's en kansen kunnen verschillende gevolgen hebben voor je doelen en wel op de volgende terreinen (big five):

Kwaliteit	Het risico is van invloed op de beoogde kwaliteit van je doel
Veiligheid	Het risico is van invloed op de veiligheid van de burgers of medewerkers
Reputatie	Het risico is van invloed op de reputatie van het bestuur of de gemeente
Tijd	Het risico is van invloed op de tijd waarbinnen je het doel realiseert
Geld	Het risico is van invloed op de kosten of opbrengsten van je activiteiten

Risicogestuurd werken richt zich op het managen van doelen én risico's. In de reguliere processen vindt een voortdurende afweging plaats tussen het realiseren van doelen en de big five effecten van risico's. Kunnen we onze doelen realiseren door kansen te benutten of risico's te beheersen? Of moeten we bijsturen en maatregelen nemen? Het bestuur besluit erover via de P&C-cyclus of specifieke bestuurlijke voorstellen.

Wat is de stand van zaken en het perspectief van risicogestuurd werken?

Het is van groot belang dat de zes stappen worden ingebracht in de reguliere werk- en besluitvormingsprocessen die we al doen. We zijn begonnen met de eerste stappen. Die vertalen we in onze P&C documenten en in de bestuurlijke voorstellen.

In onze gemeentebegroting vertalen we het risicogestuurd werken door in de thema's duidelijke doelen te formuleren. Vervolgens beschrijven we de activiteiten om die doelen te bereiken. Het resultaat is dat we doelen scherper formuleren en de daarmee verbonden activiteiten. Dat vergroot resultaatgericht sturen en werken. Bovendien brengen we de belangrijkste risico's in beeld. Voor een aantal risico's brengen we de financiële gevolgen in beeld en vergelijken die met onze weerstandscapaciteit om zo het weerstandsvermogen te bepalen.

Om de doelen en activiteiten in de loop van het jaar beter te monitoren versterken we het dashboard. In het bestuurlijke dashboard wordt informatie van diverse projecten en activiteiten opgenomen over

het resultaat, de planning en de financiële middelen. De raad wordt daarover geïnformeerd in de bestuurlijke monitor.

Hoe verder?

Met de vernieuwingen in de P&C documenten beogen we de informatievoorziening over doelen, activiteiten en risico's en kansen te verbeteren en het gesprek erover tussen raad en college te ondersteunen. In de komende jaren werken we de volgende stappen van risicogestuurd werken verder uit. Zo gaan we gestructureerd de kansen en risico's beoordelen en maatregelen nemen. Vervolgens evalueren we de realisatie van doelen, kansen en risico's en maatregelen. Tenslotte richten we de informatievoorziening in via de P&C documenten. Dit is een langdurig proces dat een kwaliteitsslag oplevert in resultaatgericht sturen en risicogestuurd werken. Een proces dat de komende jaren de kwaliteit van onze werkprocessen, informatievoorziening en de bestuurlijke besluitvorming positief zal beïnvloeden.

2. Weerstandsvermogen

In deel 2 Financiële positie hebben we ons weerstandsvermogen al beschreven. Daarnaast maken we in deel 4 Financiële begroting een uitgebreide analyse van het weerstandsvermogen. Daarin zijn de belangrijkste financiële risico's en onze weerstandscapaciteit gekwantificeerd. Daarom nemen we in de nu voorliggende paragraaf de conclusies op over ons weerstandsvermogen. In onderstaand overzicht leest u de weerstandsratio's die we hebben berekend voor de komende jaren. Daaruit blijkt dat we de komende jaren over voldoende weerstandscapaciteit beschikken om mogelijke financiële risico's te dekken.

Overzicht risico's en weerstandscapaciteit				bedragen x € 1.000	
nr	Risico's	2019	2020	2021	2022
	Totaal gekwantificeerde risico's	18.750	18.450	18.450	18.450
	Weerstandscapaciteit	2019	2020	2021	2022
	Algemene reserve per ultimo	18.323	22.170	25.391	27.423
	Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
	Totale beschikbare weerstandscapaciteit	18.403	22.250	25.471	27.503
	Ratio weerstandsvermogen	0,98	1,21	1,38	1,49

3. Financiële kengetallen

Bij het beoordelen van de financiële positie van de gemeente gelden nu primair de twee hoofduitgangspunten die de raad heeft vastgesteld. Deze zijn in de Gemeentewet en het Besluit begroting en verantwoording vastgelegd. Het rijk heeft daarnaast in het Besluit begroting en verantwoording (BBV) nog vijf kengetallen opgenomen voor het beoordelen van de financiële positie van de gemeente. De bedoeling ervan is om de raadsleden meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. En omdat de berekeningswijze voor iedere gemeente gelijk is, zouden kengetallen tussen gemeenten onderling kunnen worden vergeleken. De commissie BBV heeft geen landelijke normen vastgesteld om de kengetallen te beoordelen. De gemeenteraad mag per kengetal zelf een norm of een gewenste richting bepalen. De provincie Gelderland heeft zelf kaders voor de kengetallen bepaald. In haar begrotingsbrief vergelijkt de provincie de kengetallen van de gemeente met deze kaders. De kengetallen spelen geen rol bij het besluit van de provincie over het financieel toezicht op de gemeentebegroting.

Hoe kunnen we de financiële kengetallen gebruiken?

De kengetallen zoals de schuldquote (verhouding tussen schulden en inkomsten) en de solvabiliteit (deel van bezittingen dat we met eigen middelen hebben betaald) dienen vooral als indicatieve sturingsinstrumenten. Ze zijn aanvullend op de bestaande financiële uitgangspunten voor de

begroting: een structureel sluitende meerjarenperspectief en voldoende weerstandsvermogen. De sturing op de ratio voor het weerstandsvermogen hebben we in de afgelopen jaren verder ontwikkeld in het kader van risicogestuurd werken. In aanvulling op deze ratio betrekken we de kengetallen. De kengetallen geven een ontwikkeling aan die het bestuur in acht kan nemen bij de besluitvorming. Daarom zullen bij raadsvoorstellen met grote investeringen of grote financiële consequenties, de gevolgen voor de ontwikkeling van de schuldquote en/of de solvabiliteit worden vermeld. Dit, in relatie tot risico's en kansen van het voorstel en de gevolgen ervan voor het weerstandsvermogen. De raad kan deze aspecten betrekken in de afwegingen bij de besluitvorming. Deze kengetallen zijn echter pas op de lange termijn te beïnvloeden.

De financiële kengetallen in één overzicht

Een uitgebreide toelichting op de kengetallen leest u in hoofdstuk 4 van deze begroting. Hieronder treft u een overzicht aan van de financiële kengetallen.

Financiële kengetallen	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	84%	104%	101%	93%	85%	82%
Netto schuldquote gecorrigeerd met alle verstrekte leningen	77%	90%	88%	81%	72%	70%
Solvabiliteitsratio	18%	17%	14%	16%	18%	19%
Kengetal grondexploitatie	19%	27%	20%	18%	16%	16%
Structurele exploitatieruimte	3%	1%	1%	1%	1%	1%
Belastingcapaciteit: woonlasten als % van landelijk gemiddelde	97%	97%	97%	97%	97%	97%

Paragraaf 3 – Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Op 1 januari 2017 is Buha BV van start gegaan. Buha is de verbonden uitvoeringsorganisatie van de gemeente Doetinchem als het gaat om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Op basis van de gemaakte afspraken tussen opdrachtgever gemeente Doetinchem en opdrachtnemer Buha BV (OGON) worden de kapitaalgoederen onderhouden volgens de samenwerkingsovereenkomst en bijhorende dienstenkaarten.

Waar gaat deze paragraaf over?

Kapitaalgoederen zijn goederen waarvoor investeringen nodig zijn. Het gaat om zaken die regelmatig onderhoud vergen, zoals wegen, gebouwen, groen, riolering en watervoorziening. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van groot belang voor het zo optimaal mogelijk functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van leefbaarheid, veiligheid, vervoer en recreatie.

Overzicht beheerplannen voor begrotingsjaar 2019

Beheerplannen	Door de raad vastgesteld in	Looptijd t/m	Financiële vertaling in begroting	Achterstallig onderhoud
Wegen	2019 ¹	2021	Ja	Nee
Riolering	2016	2020	Ja	Nee
Civieltechnische kunstwerken	2019 ²	2020	Ja	Nee
Groen	2017	2027	Ja	Nee
Openbare verlichting	2015	2020	Ja	Nee
Gebouwen	2015	2017	Ja	Nee

Overzicht per kapitaalgoed

Kapitaalgoed	Wegen
Te onderhouden kapitaalgoederen	
De omvang van het gemeentelijke wegennet bedraagt ongeveer 3.700.000 m ² * verharding. - 53 % elementenverhardingen (betontegels en klinkerverhardingen); - 45 % asfalt; - 2 % half- en onverhard (zandwegen in het buitengebied). <i>*ten opzichte van de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen 2018 is een inhaalslag in het beheersysteem wegen doorgevoerd. Een aantal nieuwbouwwijken zijn toegevoegd. De beheerkaart wordt verder geanalyseerd om de nauwkeurigheid te verbeteren.</i>	
Doel	
Het technisch en functioneel in stand houden van de wegen op het kwaliteitsniveau eenvoudig binnen de budgettaire kaders. De gebruikers moeten wegen veilig kunnen gebruiken. Voor het onderhoud werkt Buha BV met een beeldkwaliteitscatalogus openbare ruimte.	
Beleidskader	
De beleidskaders: - Mobiliteitsvisie 2016-2026; - Uitvoeringsprogramma mobiliteit; - Wegcategoriseringplan 2009; - Nota Verkeerslichten 2013; - Beheerplan Verkeersinstallaties 2016 - Richtlijnen, normen en instrumenten voor het wegontwerp van het Centrum voor regelgeving en Onderzoek in de Grond- water en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). De leidraad voor onderhoud van de wegen is de systematiek voor rationeel wegbeheer van het Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond- water en Wegenbouw en de Verkeerstechniek (CROW). Jaarlijks houden we een weginspectie en wordt een meerjarig beheer- en onderhoudsplan opgesteld. In het beheerplan wegen wordt jaarlijks aangegeven welk onderhoud uitgevoerd is, wat de kwaliteit is van het wegennet en welke onderhoudsmaatregelen met bijbehorende financiën de komende jaren uitgevoerd worden. In het najaar 2019 wordt een beleidsplan Wegen aan het College van B&W voorgelegd. De uitwerking van de bezuinigingen wegen 2016-2019 worden meegenomen.	
Financiële consequenties in de begroting	
De raad heeft besloten in de planperiode tot 2016-2019 jaarlijks €100.000 (totaal €400.000) te bezuinigen op wegen. De bezuinigingen tot en met 2018 zijn al doorgevoerd. In 2019 wordt de laatste €100.000 bezuinigd op wegen.	

¹ Het nieuwe beleidsplan Wegen wordt in 2019 aan het college van burgemeester en wethouders voorgelegd.

² Deze worden meegenomen in het nieuwe beleidsplan Wegen.

Stand van zaken planuitvoering
De uitvoering van het reguliere onderhoud wegen loopt volgens planning. Naast de uitvoering van het reguliere onderhoud van de wegen wordt een aantal wegen vanuit de aanmelding begroting 2015 en de voorjaarsnota 2015 "groot onderhoud ontsluitingswegen" (deels) op een later (uitgesteld) tijdstip uitgevoerd. Dit i.v.m. het combineren van de uitvoering van de mobiliteitsprojecten.
Programma begrotingsjaar
Het reguliere onderhoud van de wegen wordt in 2019 opnieuw aanbesteedt in een "raambestek" voor een periode 3 jaar. Voor 2018-2019 worden vanuit het "groot onderhoud ontsluitingswegen" i.c.m. de mobiliteitsprojecten de onderstaande wegen in uitvoering gebracht: - Raadhuisstraat / Rozengaardseweg; - Europaweg; - Terborgseweg; - Bedrijvenweg; - Liemersweg;

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed wegen

Product Wegen	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Kwaliteit totaal areaal verhardingen	95%	2%	3%
Norm CROW totaal areaal verhardingen	77-87%	9-14%	4-9%
Kwaliteit areaal asfaltverhardingen	91%	3%	6%
Norm CROW asfaltverhardingen	75-85%	10-15%	5-10%
Kwaliteit areaal elementenverhardingen	98%	1%	1%
Norm CROW elementenverhardingen	80-90%	7-12%	3-8%

Voor het totale areaal wegen is er nog geen sprake van achterstallig onderhoud. Echter we zien dat 6% van het asfaltareaal onvoldoende van kwaliteit is. Dit valt echter nog wel binnen de normen die het CROW daar aan stelt (5-10%).
Op middellange termijn (5 jaar en verder) lijkt het budget ontoereikend om onze wegen op het kwaliteitsniveau 'eenvoudig' te kunnen onderhouden waarbij de risico's op kapitaalvernietiging en veiligheid in de loop van de tijd oplopen. Herschikking van afzonderlijke Buha-budgetten kan mogelijk dit risico verkleinen en vraagt afzonderlijke besluitvorming.

Kapitaalgoed	Riolering
Te onderhouden kapitaalgoederen	
- 359 km vrijverval riool; - 17,5 km persleiding; - 8.400 stuks inspectieputten; - 18.000 straatkolken; - 25 overstorten; - 6 randvoorzieningen / bergbezinkbassins; - 40 rioolgemalen; - 508 drukrioolunits; - 123 IBA's (individuele behandeling afvalwater).	
Doel	
Het uitvoeren van het wettelijke kader (Wet Milieubeheer) voor de gemeentelijke rioleringstaak en het duurzaam in stand houden van het afvalwatersysteem.	
Beleidskader	
De volgende doelen zijn opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2016-2020 (GRP): - Duurzame bescherming van de volksgezondheid; - Handhaving van een goede leefomgeving; - Duurzame bescherming van natuur en milieu. Deze doelstellingen bereiken we door: - Het afkoppelen van verhard oppervlak van de riolering; - Het renoveren van rioolgemalen, mechanische riolering en IBA's; - Het renoveren, vervangen en vernieuwen van riolen; - Het dagelijkse beheer en onderhoud aan rioolgemalen, drukriolering, IBA's, kolken en de overige rioleringssystemen. Door het afkoppelen van verharde oppervlakten wordt geanticipeerd op de klimaatverandering door afvalwater en hemelwater te scheiden. Zo wordt de kans op wateroverlast vanuit de gemengde rioolstelsels verkleind. Jaarlijks inspecteren we een deel van het rioolstelsel, alle gemalen, drukrioleringsunits en IBA's. Op basis hiervan wordt een meerjarenplanning voor het onderhoud opgesteld. In het beheerplan rioleringen geven we jaarlijks aan welk onderhoud we hebben uitgevoerd en gaan uitvoeren.	
Programma begrotingsjaar	
Onderzoek: We gaan samen met onze partners binnen het afvalwaterteam Etten verder met de uitwerking van de stresstest een en ander overeenkomstig het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie 2018. Binnen het vervangingsplan zijn de volgende investeringen gepland:	

- Vervangen elektro-/mechanische installatie tunnelgemaal Dichterenseweg;
- Vervangen van circa 36 pompunits, 28 pompen en 17 besturingsunits inclusief buiten opstellingskast bij de mechanische riolering;
- Jaarlijks groot onderhoud aan IBA's;
- Vervangen/relinen riolering.

Binnen het verbeteringsplan zijn de volgende investeringen gepland:

- Afkoppelen van circa 2,5 ha verhard oppervlak van de gemengde riolering, momenteel is het afkoppelen van Nieuw Wehl in voorbereiding;
 - Baggeren van stedelijk oppervlaktewater wordt uitgevoerd in de periode van oktober 2018 tot maart 2019;
- De definitieve planning voor het vervangen en relinen van de riolering wordt in het begrotingsjaar opgesteld op basis uit te voeren inspectie van de rioolstrengen.

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed riolering

Product Afvalwatersysteem	
Aanlegperiode riolering:	Voldoet aan doelen, functionele eisen en maatstaven GRP 2016-2020?
14% ouder dan 1970	Ja
34% tussen 1970 en 1989	Ja
38% tussen 1990 en 2009	Ja
14% na 2010	Ja
Ouderdom is echter niet alleen maatgevend voor de kwaliteit van de riolering. De aantasting door afvalstoffen en gassen, invloeden van de omgeving zoals, boomwortels, zettingen van de ondergrond, grondwater ed, zijn mede maatgevend voor de kwaliteit van de riolering.	

Kapitaalgoed	Civieltechnische kunstwerken
Te onderhouden kapitaalgoederen	
We beheren 86 grote civieltechnische kunstwerken:	
- 5 beweegbare bruggen; - 59 vaste bruggen (beton, hout en staal); - 8 tunnels; - 10 steigers; - 1 geluidsscherm; - 2 kademuuren; - 1 flaneersteiger.	
Doel	
De gebruikers moeten de kunstwerken veilig kunnen gebruiken. In de wegenverkeerswet staat dat de wegbeheerder maatregelen moet treffen om de verkeersveiligheid te waarborgen. Net als bij wegbeheer wordt naar duurzaamheid gekeken ter voorkoming van kapitaalvernietiging.	
Beleidskader	
Het in stand houden van de civieltechnische kunstwerken op het kwaliteitsniveau 'eenvoudig' zoals vastgesteld in de Programmabegroting 2012.	
In de Programmabegroting 2012 zijn de kwaliteitsniveaus aangepast naar "eenvoudig". De beeldkwaliteitscatalogus moet worden aangepast naar de huidige stand van zaken.	
Programma begrotingsjaar	
- Conserveren onderdelen diverse civieltechnische kunstwerken; - Slijtlagen aanbrengen op diverse brugdekken, o.a. Oude IJsselbrug; - Vervangen afmeerpalen Europabrug; - Vervangen scheepvaartseinen en landverkeerseinen Energiebrug; - Vervangen houten onderdelen diverse civieltechnische kunstwerken - Reinigen van alle beweegbare bruggen (compleet).	
De definitieve planning wordt in het begrotingsjaar opgesteld op basis van in het begrotingsjaar uit te voeren inspectie van de objecten. In het investerings- programma zijn de maatregelen specifiek benoemd.	

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed civieltechnische kunstwerken

Product Kunstwerken	
	Norm NEN 2767-4
Brug beton	Redelijk
Beweegbare brug	Redelijk
Brug hout	Redelijk
Brug staal	Goed
Geluidsscherm	Redelijk
Kademuur	Redelijk
Steiger	Redelijk
Tunnel	Redelijk

Kapitaalgoed	Groen
Te onderhouden kapitaalgoederen	
Plantsoenen, bermen, parken, bospercelen inclusief de daar binnen aanwezige technische voorzieningen. - Openbaar groen ca. 524 ha.; Bomenbestand ca. 33.500 stuks.	
Doel	
Het technisch en functioneel in stand houden van de openbare groen- en recreatievoorzieningen op het kwaliteitsniveau "eenvoudig" binnen de budgettaire kaders.	
Beleidskader	
Met de instandhouding wordt concreet bedoeld het onderhoud en de noodzakelijke vervanging van bomen en overig groen op het land en in het water, zodanig dat de voorzieningen in stand blijven op het kwaliteitsniveau 'standaard' zoals vastgesteld in de Beeldkwaliteitscatalogus (2007) / Structuurvisie (2015) / Groenstructuurplan (2017) In 2017 is het Groenstructuurplan vastgesteld, waarin een visie wordt neergelegd met betrekking tot de groenontwikkeling in en om de stad. In de Programmabegroting 2012 zijn de kwaliteitsniveaus aangepast naar "eenvoudig". In 2018 / 2019 wordt de beeldkwaliteitscatalogus aangepast naar de huidige stand van zaken.	
Financiële consequenties in de begroting	
De raad heeft besloten in de planperiode tot 2016-2019 jaarlijks €100.000 (totaal €400.000) te bezuinigen op groen. De bezuinigingen tot en met 2018 zijn al doorgevoerd. In 2019 wordt laatste €100.000 bezuinigd op groenonderhoud.	
Programma begrotingsjaar	
De onderhoudsniveaus zoals deze zijn vastgelegd in de beeldkwaliteit catalogus worden gehaald, 1/3 van de werkzaamheden is uitbesteed aan de markt. Doetinchem werkt met het Wijkbedrijf: een slimme combinatie van eigen vakmensen, mensen van het werkvoorzieningsschap en wijkbewoners met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het wijkbedrijf doet ruim 2/3 van de werkzaamheden binnen de gemeente Doetinchem.	

Kapitaalgoed	Openbare verlichting
Te onderhouden kapitaalgoederen	
Tot het openbare verlichtingsnet binnen de gemeente behoren ongeveer 12.700 lichtmasten.	
Doel	
Het in stand houden en verbeteren van de openbare verlichting.	
Beleidskader	
De kaders (Beleidsplan openbare verlichting 2015) voor de komende periode zijn: - verlichten op maat; - het tegengaan van lichtvervuiling en lichtoverlast; - het toepassen van duurzame materialen en het benutten van de technische levensduur; - in 2020 20% minder energie gebruiken dan in 2013; - communiceren en adviseren naar bewoners en gebruikers om voldoende draagvlak te krijgen voor aanpassingen van de openbare verlichting en overige lichtbronnen.	
Programma begrotingsjaar	
Jaarlijks: - 250 oude armaturen vervangen voor LED; - ca. 150 masten vervangen; - 345 masten worden getest op sterkte om de restlevensduur te bepalen; - 1.200 lampen worden vervangen i.v.m. overschrijding technische levensduur.	

Kapitaalgoed	Gebouwen
Te onderhouden kapitaalgoederen	
- 12 binnensportaccommodaties; - 6 buitensportaccommodaties; - 2 wijkcentra; - 3 cultuurgebouwen; - 3 gebouwen voor eigen huisvesting; - 2 centra voor kinder,- en peuteropvang; - 3 gebouwen op de begraafplaatsen; - riool, - trafo en nutsgebouwen; - diverse gebouwen molens, kinderboerderij en opstallen Koekendaal etc.	
Doel	
Het op een duurzame manier in stand houden van het gemeentelijk vastgoed. Doordat er jaarlijks te weinig middelen waren voor het regulier onderhoud, is de reserve vastgoedfonds ingesteld. Het doel van deze reserve is om het jaarlijks benodigd onderhoud uit te kunnen voeren. Het vastgoedfonds wordt naast het structureel bedrag van circa €1 mln. incidenteel gevoed met de verkoop van accommodaties en vrijval van kapitaallasten.	

Beleidskader	
	Het gemeentelijk vastgoed wordt beheerd en geëxploiteerd vanuit het vastgoedfonds. Uitgangspunt hierbij is dat er gewerkt wordt vanuit een sluitend meerjarenperspectief. Het doel van het vastgoedfonds is het op een duurzame manier in stand houden van de gemeentelijke accommodaties, voor zover het beleidsondersteunend of strategisch vastgoed betreft. In het kader van het verduurzamen van de accommodaties wordt de trias energetica toegepast. Bij de instelling van het Vastgoedfonds heeft de gemeenteraad besloten om het onderhoud aan de accommodaties op een sober onderhoudsniveau 4 volgens de NEN 2767 uit te voeren tot en met 2017. Vervolgens is bij de evaluatie van het vastgoedfonds besloten om deze maatregel te verlengen tot en met 2021. Onderhoudsniveau 4 is een sober onderhoudsniveau. Op dit moment is er sprake van onderhoudsbehoefte bij de panden, maar er is nog geen sprake van onomkeerbare schade hiermee voldoen we aan het gestelde niveau. Om met de uitvoering van het onderhoud de toekomstbestendigheid van het vastgoed te kunnen waarborgen, wordt in het laatste kwartaal van 2018 het onderhoudsbeleid geëvalueerd. Het niveau waarop het onderhoud wordt uitgevoerd maakt hier onderdeel van uit. Hierover zal advisering plaatsvinden.
Programma begrotingsjaar	
	- Onderhoudsbeleid herzien en evalueren maatregelen vastgoedfonds; - Overdragen brandweerkazerne Wehl; - Verkoop/verhuur 't Trefpunt; - Renovatie Kokiezier; - Huisvesting cultuurbedrijf; - Renovatie loods Havenstraat 80; - Toevoeging Raadhuisstraat 34; Stadskamer en Louise de Colignystraat; - Vastgoedmanagement systeem in gebruik nemen.

Kwalitatieve indicatoren voor kapitaalgoed gebouwen

Product Accommodaties			
Onderhoudsniveau Conditie score conform NEN 2767	Sober	Sprake van onderhoudsschade en onderhoudsbehoefte	Voldoet aan onderhoudsniveau 4

Financiële overzicht

Voor het uitvoeren van het onderhoud op onze kapitaalgoederen is door de raad budget beschikbaar gesteld. Het onderhoud van de kapitaalgoederen wordt voornamelijk gedaan door Buha bv, hiervoor zijn afspraken gemaakt. Onderstaande tabel laat de uitgaven per product exclusief de investeringslasten zien.

Taakveld nr.	Product omschrijving	Begroting 2019	Begroting 2018
2.1	Wegen, straten en pleinen e.d.	3.726.000	3.819.068
2.1	Openbare verlichting	358.000	350.000
5.7	Openbaar groen	4.679.000	4.752.000
5.7	Speelvoorzieningen (groen)	172.000	168.000
7.2	Riolering en Watervoorziening	1.889.000	1.844.656
	Jaarlijks bedrag voor het periodiek onderhoud voor de gebouwen	1.182.000	1.040.000

Toelichting tabel:

- Op het product wegen en openbaar groen is sprake van een daling van de begrote uitgaven. Deze wordt met name verklaard, doordat op wegen en openbaar groen in 2019 de laatste €100.000 wordt bezuinigd. Daarnaast heeft buha bv eveneens een efficiencytaakstelling te realiseren, waarbij een deel op Wegen en Openbaar groen wordt gerealiseerd.
- De stijging op de overige producten wordt hoofdzakelijk verklaard door de algemene prijsstijging van 2.4%.
- Ook bij het bedrag voor het onderhoud van onze gebouwen is sprake van een stijging. Deze wordt met name verklaard doordat er wijzigingen zijn geweest in het aantal te onderhouden accommodaties. Voorbeeld hierbij is het onderhoud van de zorgwoningen bij Iseldoks.

Paragraaf 4 – Financiering

Waar gaat deze paragraaf over?

Om onze bezittingen te financieren is geld nodig. Dit kan ons eigen gespaarde geld zijn of van derden geleend geld. Omdat geld lenen geld kost, is de uitvoering van ons financieringsbeleid een risicovolle taak. Deze taak is daarom gebonden aan wettelijke kaders (met name de wet Fido en de wet Hof) en aan kaders in de door de raad vastgestelde financiële verordening. De nadere uitwerking hiervan is vastgelegd in het door het college vastgestelde treasurystatuut. In deze paragraaf gaan we in op ons financieringsbeleid en de beheersing van de risico's.

Welke beleidsdocumenten vormen de basis voor deze paragraaf?

In de financiële verordening en het treasurystatuut hebben we kaders gesteld ten aanzien van financiering.

Wat willen we bereiken?

Het gemeentelijk financieringsbeleid is er op gericht om:

- Te voorzien in de financieringsbehoefte op korte en lange termijn;
- De risico's die met deze transacties verbonden zijn te beheersen;
- De rentekosten van de leningen zoveel mogelijk te beperken;
- De interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities te beperken.

Onze uitgangspunten daarbij zijn:

- Onze schulden zijn niet hoger dan de waarde van onze bezittingen.
- In de begroting wordt de rente voor nieuw leningen gebaseerd op prognoses van gerenommeerde instellingen waarbij voorzichtigheidshalve een opslag wordt gehanteerd.
- Wij proberen de kasgeldlimiet optimaal te benutten vanuit de gedachte dat rente van kortlopend geld (bijv. daggeld en kasgeld) vrijwel altijd lager is dan van langlopende leningen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2019?

Jaarlijks bepalen we in de begroting de percentages voor de rentelasten over de investeringen in de taakvelden. We rekenen rente over de geldleningen én over ons eigen vermogen (reserves en voorzieningen). De reserves en voorzieningen zetten we namelijk ook in om (deels) onze investeringen te betalen. Doordat we hetzelfde percentage rentekosten berekenen over zowel de geldleningen als over onze reserves en voorzieningen maakt het niet uit of we geld lenen of onze eigen reserves en voorzieningen inzetten.

De rente wordt verantwoord op het taakveld treasury. Vanuit dit taakveld worden rentelasten toegerekend aan de overige taakvelden.

Rentelasten in de begroting

Rente leningportefeuille

Een groot deel van onze (externe) rentelasten ligt vast omdat in het verleden geldleningen zijn opgenomen waarbij de op dat moment geldende markrente voor langere tijd contractueel is vastgelegd. Het rentepercentage dat we in 2019 gemiddeld betalen voor de opgenomen leningen bedraagt 2,73%.

Bespaarde rente door financiering met reserves en voorzieningen

De rente die we over reserves en voorzieningen berekenen noemen we bespaarde rente. We hoeven immers minder te lenen en dus minder rente aan externen te betalen. We brengen voor de reserves en voorzieningen hetzelfde percentage van 2,73% in rekening. Vervolgens voegen we aan de reserves en voorzieningen een vergoeding toe van (gemiddeld) 1,88%. Daardoor ontstaat een voordelig verschil dat ten gunste komt van de algemene middelen.

Rentebaten in de begroting

In het nieuwe BBV worden alle rentelasten en rentebaten in eerste instantie begroot en verantwoord op het taakveld 0.5 Treasury. Dit betekent dat ook alle rentebaten voortkomend uit het verstrekken van leningen aan woningcorporaties, sportinstellingen, ambtenaren, etc. op het taakveld Treasury

moeten worden begroot en verantwoord. Tot deze BBV wijziging werden de rentelasten en baten begroot op het betreffende taakveld waarvoor de lening werd verstrekt. Zo werden bijvoorbeeld de rentelasten en baten van de lening aan sportcentrum Rozengarde verantwoord bij het taakveld 5.2 Sport- accommodaties.

Toerekening rente aan taakvelden

Rente van de Grondexploitaties

Ook de grexen betalen een specifieke rente die wordt berekend volgens de vernieuwde BBV-voorschriften. Belangrijkste vernieuwing is dat de rentekosten voor de grexen alleen gebaseerd mogen worden op de rentekosten van de geldleningen. Er mogen geen rentekosten worden berekend over de reserves en voorzieningen. Omdat onze investeringen voor 20% worden gefinancierd met onze reserves en voorzieningen berekenen we voor de grexen een korting van 18% op de rente voor de geldleningen van 2,73%. Het rentetarief voor de grondexploitatie komt hiermee op 2,23%.

De rente van projectfinanciering

Onder projectfinanciering wordt verstaan het aantrekken van externe financiering voor een specifiek project. Financiering met eigen vermogen wordt niet aangemerkt als projectfinanciering. Er moet extern een lening zijn aangetrokken om het betreffende project te kunnen financieren. Bij het opstellen van de begroting waren twee leningen aangetrokken specifiek voor financiering van het bedrijventerrein aan de A18 en één lening voor de financiering van duurzaamheidsmaatregelen.

Omslagrente

De resterende rente wordt omgeslagen over de taakvelden op basis van de boekwaarden. Deze komt voor 2019 op 2,50%. Bij het renteomslagsysteem worden rentewijzigingen voor nieuwe leningen door al onze taakvelden gedragen. Daar staat tegenover dat al onze taakvelden profiteren van lagere rentes voor nieuwe investeringen.

Renteschema

In dit schema leest u de rentelasten en hoe we dit omslaan op de diverse onderdelen van onze begroting. Bij de berekening van de rentelasten spelen verschillende onzekerheidsfactoren een rol. Zo hangen de werkelijke financieringslasten in 2019 af van de renteontwikkelingen, de investeringen die daadwerkelijk worden gepleegd en het moment waarop deze worden gedaan, de inzet van ons eigen vermogen, etc.

Daarom maken we conservatieve berekeningen voor de omslagrente. Bovendien besparen we rente doordat we onze investeringen deels financieren met reserves en voorzieningen. Op basis van de begrotingsberekeningen houden we rekening met een marge van circa € 300.000. In de jaarrekening 2019 zal het werkelijke resultaat op het taakveld treasury blijken.

De commissie BBV vindt een saldo op het taakveld treasury binnen een bandbreedte van 0,5% acceptabel. Het is namelijk niet de bedoeling om de omslagrente zo ver mogelijk naar boven of naar beneden bij te stellen. Dan wordt namelijk het risico gelopen dat de omslagrente meteen moet worden aangepast op het moment dat de rentelasten wijzigen.

Renteschema:	x € 1.000
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	5.239
De externe rentebaten (idem) -/-	-424
Saldo rentelasten en rentebaten	4.815
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend (-/-)	-870
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (-/-)	-225
De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend +/- €	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente €	3.720
Rente over eigen vermogen /voorzieningen	1.820
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	5.540
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag) -/- €	5.848
Renteresultaat op het taakveld Treasury	308

Risicobeheersing

Belangrijkste risico bij financiering zijn de stijgende rentelasten. De wet Fido begrenst deze risico's. Enerzijds wordt met de kasgeldlimiet bepaald wat maximaal met kort geld mag worden geleend. Bij kort geld ligt de afgesproken rentevergoeding maximaal 1 jaar vast. De kasgeldlimiet is in de wet gesteld op 8,5% van de totale begrotingsuitgaven.

De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks maximaal 20% van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening of herfinanciering. Hiermee is een maximumgrens gesteld aan het renterisico op de langlopende lening portefeuille. De omvang van de her te financieren leningen dan wel te herziene rentes blijft in 2019 ruim onder de norm.

Gemeenten zijn verplicht om overtollig geld bij het rijk te stallen: het schatkistbankieren. Banktegoeden boven de drempel € 1,7 miljoen moeten worden aangehouden bij het Rijk. Onze gemeente is een lenende gemeente. We hebben normaliter geen tegoeden uitstaan bij het rijk.

Kengetallen voor financiering

In onderstaand overzicht treft u de belangrijkste kengetallen aan voor de financiering in de gemeentebegroting.

Kengetallen (bedragen x € 1 mln.)				
Omschrijving	Bron	begr. 2019	begr. 2018	begr. 2017
Omvang begroting	begroting	226,2	213,9	211,3
Renterisiconorm (20% omvang begroting)	wet Fido	45,2	42,8	42,3
Reguliere aflossing van langlopende geldleningen	leningportefeuille	19,1	19,1	19,1
Ruimte onder risiconorm	begroting	26,1	23,7	23,2
Kasgeldlimiet (8,5% omvang begroting)	wet Fido	19,2	18,2	18,0
Drempelbedrag schatkistbankieren (0,75% omvang begroting)	wet Fido	1,7	1,6	1,6
Omslagrente/rekenrente	leningportefeuille	2,50%	2,70%	2,70%
Rente nieuwe leningen looptijd < 1 jaar	markt	0,75%	0,75%	0,75%
Rente nieuwe leningen looptijd > 1 jaar	markt	1,75%	1,75%	1,75%

Paragraaf 5 – Bedrijfsvoering

gD 2020

In 2018 zijn we met de structuur van gD2020 gestart. Het afgelopen jaar is benut om deze structuur verder uit te werken en een aantal openstaande vragen te beantwoorden. Zo is er duidelijkheid gegeven over onder andere de positionering van Wijkregie, het ingenieursbureau en de gewenste topstructuur.

Nu we de structuur meer op orde hebben kunnen we 2019 verder werken met de meer “zachte” elementen die ondersteunend zijn aan de nieuwe versie en het werken in een regiegemeente met verbonden partijen. Eigentijdse dienstverlening vanuit een lerende organisatie zodat we binnen de beschikbare kaders en middelen het meest optimale resultaat voor onze inwoners kunnen realiseren. Een fijne omgeving in te wonen en te werken waar het welzijn van een ieder zoveel mogelijk ondersteund wordt.

Hierbij wordt een brug geslagen naar de uitkomsten van het cultuuronderzoek zoals dat eind 2017 heeft plaatsgevonden. Daarnaast worden ook de resultaten van het periodiek onderzoek werkbeleving en het periodiek medisch onderzoek meegenomen. De interventies vinden plaats in en vanuit de teams en de afdelingen. Deze worden, samen met de acties voor de verdere doorontwikkeling op organisatieniveau, geborgd door een verbindingsteam zodat de centrale uitgangspunten leidend blijven.

Cultuur is een breed begrip en gaat over wat er is, altijd en overal. Het cultuurtraject gaat dan ook om veel meer dan alleen interventies op het gebied van cultuur. De gewenste cultuur (en de daarbij behorende kernwaarden en gedrag) moeten ingebed worden in de organisatie en ondersteund worden door onder andere voorbeeldgedrag, de structuur en de faciliteiten die we bieden. We kunnen ons zo voorstellen dat dit een (door)ontwikkeling vraagt van diverse beleidsvelden. De volgorde is wat ons betreft dat het doel de weg ernaar toe bepaalt. We laten dan ook de invulling ontstaan vanuit de visie op gD2020.

Doel van deze verandering is verder te werken aan een organisatie die open en wendbaar is. Waar beleidsontwikkeling geïntegreerd plaatsvindt. Waar via co-creatie het best passende beleid wordt gemaakt en waar gedreven vanuit zakelijkheid de dienstverlening aan de burgers en bedrijven centraal staat.

In de komende periode willen we verder invulling geven aan de ingezette organisatieontwikkeling. Dat doen we vanuit *vertrouwen* en *transparantie*. We willen op een *vernieuwende wijze integraler en resultaatgericht* werken. Meer *van buiten naar binnen* werken. Dat vraagt om een *flexibele* houding en *meer rol-/taakvolwassenheid* van alle medewerkers.

Vorbereiden op de informatiesamenleving!

Wat is al gereed?

De steeds verdere digitalisering is één van de belangrijkste ontwikkelingen in onze samenleving. Doetinchem moet en wil mee in deze ontwikkeling zodat we een eigentijdse dienstverlening kunnen bieden aan onze burgers. Ook willen we onze medewerkers faciliteren met een moderne werkplek. De landelijke Digitale Agenda 2020 is de koers waarop we ons gezamenlijk richten. gD2020 zet de ambitie neer om onze dienstverlening meer vanuit de omgeving (burger, bedrijf) in te richten. Dit betekent een versnelde aanpassing van onze informatiearchitectuur.

Wel heeft Doetinchem voor zijn interne bedrijfsvoering al de stap gezet naar volledig digitaal werken. Alle productaanvragen kunnen in een zaakstelsel afgehandeld worden. Hiermee is het fundament gelegd voor digitale dienstverlening naar de burgers.

De gerealiseerde technische mogelijkheden maken het voor de medewerkers mogelijk om plaats en tijd onafhankelijk te werken.

Uitbreiden digitale dienstverlening

De basis voor digitale dienstverlening is gelegd. September 2018 is de digitale belastingbalie operationeel geworden. De eerste berichten lopen via Mijnoverheid.nl

In 2019 wordt deze breed voor onze inwoners ingezet. Ook voor het briefverkeer en de processen rondom vergunningaanvragen(bijv. APV) zal Mijnoverheid vanaf 2019 ingezet gaan worden. Hierbij ontstaan mogelijkheden om de burger actief te informeren over de status van zijn aanvraag.

De dienstverlening van de gemeente is groot en breed, dus er ligt nog veel werk.

Ook met de verbonden partijen moeten afspraken gemaakt worden hoe zij hierop gaan aansluiten. Voor het gebruik van het digitale klantkanaal willen we de burgers blijven aanmoedigen maar het blijft mogelijk te kiezen voor om via de persoonlijke weg een aanvraag te doen.

Een andere uitbreiding van dienstverlening is de inzet van social media. De burger heeft behoefte aan snelle informatie. Social media is hiervoor erg geschikt. Ook biedt dit mogelijkheden om meer nabij te zijn, burgers kunnen snel contact zoeken via twitter of chatmogelijkheden. Doetinchem zet hierin nu stappen.

Per 1 juli 2018 is het Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid in werking getreden. Overheidsinstanties waaronder gemeenten en intergemeentelijke organen zijn verplicht om de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties (apps) voor mensen met beperking (met name aan het zicht en gehoor) te waarborgen. Bestaande websites moeten op 23 september 2020 hieraan voldoen. In 2017 hebben wij al de eerste stappen gezet. Maar we zijn er nog niet. Daarom wordt in 2019 een project uitgevoerd zodat we in volle breedte zorgen voor "inclusiviteit" voor ons digitale platform.

Achterhoek 2.0

Doetinchem ontwikkelt zich tot regiegemeente en werkt met veel partijen samen. Behalve verbonden partijen ook met onze buurgemeenten en maatschappelijke partners. Een eenduidige en veilige manier om informatie met elkaar te delen is belangrijk. Denk hierbij aan vergaderstukken of beleidsdocumenten tussen verschillende organisaties. In 2019 komt een digitale samenwerkingsomgevingen beschikbaar voor al deze samenwerkingsvormen. Het zoeken van informatie kost veel tijd als hier geen platform voor is.

Een andere vorm van samenwerken is met de maatschappij. Deels gebeurt dit ook digitaal. Hier hebben wij een belangrijke stap gezet met het platform Doetinchem Spreekt.

Informatiebeleid 2019-2022

Tot voor kort was informatievoorziening binnen gemeenten een kwestie van bedrijfsvoering en daardoor niet iets waar raadsleden zich mee bezighielden. Maar dat is veranderd, want informatie krijgt steeds meer een spilfunctie in de gemeentelijke dienstverlening. Hoe een gemeente haar dienstverlening en informatievoorziening inricht is niet alleen meer aan het ambtelijk apparaat. Bovendien kunnen gemeenten vergaand samenwerken op dit onderwerp en ook daar moeten raadsleden wat van vinden, want zij gaan hier budget voor vrijmaken. Op de laatste algemene ledenvergadering van de VNG stemden gemeenten voor het voorstel Samen Organiseren, wat inmiddels is vertaald in Gezamenlijke Gemeentelijke Uitvoering (GGU). Gemeenten gaan onder meer samen voorzieningen ontwikkelen die alle gemeenten gaan gebruiken. Daar is een apart GGU-fonds voor, waar alle gemeenten aan meebetalen.

Eind 2018 komt op de bestuurlijke agenda een beleidsnotitie waarin de strategische koers voor onze digitale dienstverlening wordt neergezet. Basis voor deze koers zal zijn de digitale agenda 2020 "Samen organiseren" en "GGU".

De externe digitale dienstverlening zal dan efficiënt en effectief samen op moeten gaan met onze interne informatiearchitectuur voor de bedrijfsvoering. Voor deze ontwikkelingen zullen de kosten voor de baten uitgaan.

Privacy en Informatieveiligheid

Sinds 25 mei 2018 geldt de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG).

De AVG legt de verantwoordelijkheid bij ons als organisatie om aan te tonen dat wij aan de privacyregels voldoen. De op 1 juni 2018 aangestelde (regionale) Functionaris Gegevensbescherming

(FG) houdt hier toezicht op. Waar nodig overlegt de FG met de landelijke toezichthouder de Autoriteit Persoonsgegevens (AP).

In het kader van bewustwording organiseren we informatiebijeenkomsten en toetsen we jaarlijks onze medewerkers op hun kennis met betrekking tot het veilig omgaan met gegevens en het voorkomen van datalekken. Daarnaast gaan we in 2019 extra aandacht besteden aan dataminimalisatie en bewaartermijnen van (persoons)gegevens. Waar nodig gaan we bij nieuwe gegevensverwerkingen en bestaande (risicovolle) gegevens- verwerkingen een Privacy Impact Assessment (PIA) uitvoeren. Een PIA geeft inzicht in de privacy risico's voor betrokkenen en de (aanvullende) beveiligingsmaatregelen die we moeten nemen.

Onze standaard voor informatiebeveiliging is sinds 2013 het normenkader van de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). De BIG bestaat uit ruim 300 maatregelen en procedures rondom technische en organisatorische informatiebeveiliging. Op de naleving van de BIG worden wij jaarlijks getoetst via het verantwoordingsstelsel van ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit). ENSIA bevat de verantwoordingssystematiek over de Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet). De uitkomsten van ENSIA resulteren in een Collegeverklaring en een Assurancerapport. Hiermee leggen wij horizontaal verantwoording af aan de gemeenteraad en verticaal aan de Rijksoverheid (departementen en de landelijke toezichthouders).

ICT-samenwerking

Gestimuleerd door VNG-realisatie worden er steeds meer stappen gezet voor "Samen organiseren". Op regionale schaal krijgt de ICT-samenwerking steeds meer vorm. Naast Oude IJsselstreek, Aalten, Doesburg en Doetinchem is ook de gemeente Bronckhorst onderdeel geworden van de ICT-samenwerking. Dit betekent dat er dan samen met de medewerkers van de verbonden partijen (Laborijn, BuHa, Buurtplein, Oda, Regio Achterhoek ea) er meer dan 2200 gebruikers zijn van de ICT-diensten.

Beleidsmatig worden de landelijke ontwikkelingen zoals het Gezamenlijke Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma (GGU) opgepakt. Dit betekent gebruik maken standaardisatie, expertise (IBD-informatiebeveiligingsdienst), inkoop (mobiele, beveiliging), berichten (gegevensknooppunt sociaal domein).

Het volume van de ICT-samenwerking maakt dat een belangrijke doelstelling voor de operatie blijft: nabijheid. Medewerkers waarderen de samenwerking maar de mogelijkheden van ICT blijven vragen geven en dan wordt direct contact gewaardeerd.

De technische inrichting moet voor de organisaties keuzemogelijkheden geven voor de inrichting van het applicatielandschap. DE ICT-samenwerking wil hierin faciliterend zijn.

Hoog in zijn aandacht staat de beveiliging van technische infrastructuur van mobiele devices tot netwerkinfrastructuur en dat-opslag.

Facilitair-Huisvesting

Stadhuis en Zorgpleingebouw zijn in 2011 na een grondige renovatie in gebruik genomen. Begin 2019 worden enkele functionele gebouwaanpassingen gerealiseerd. Overheidsgebouwen moeten gaan voldoen aan energieprestatie eisen. Landelijke en regionale duurzaamheidsambities maken dat er een programma ligt om stappen te gaan zetten in het beperken van de energievraag. De stappen in dit programma worden uitgewerkt in een businesscase en ter besluitvorming gebracht. Vanuit dit programma komt begin 2019 de businesscase "dakisolatie".

Ook worden de mogelijkheden afgewogen van de zgn. CO2-prestatieladder.

Dit instrument geeft certificeringsmogelijkheden voor het verduurzamen van de organisatie. Zowel qua gebouwen, vervoersvraag en maatschappelijk verantwoord inkopen.

Overhead

Aanleiding

Door een wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moeten gemeenten met ingang van de begroting 2017 de inkomsten en uitgaven van overhead presenteren op een specifiek

taakveld 0.4. In de begroting moeten we een 'apart overzicht' van de kosten van de overhead opnemen. Wij kiezen ervoor om dit overzicht op te nemen in de paragraaf bedrijfsvoering. Doordat elke gemeente in zijn begroting inzicht geeft in de overhead, moet dit leiden tot een betere vergelijkbaarheid.

Onder overhead wordt verstaan "het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces". De Commissie BBV heeft een notitie uitgebracht met nadere invulling van de definitie. Deze heeft echter ruime interpretatieruimte en roept vragen op. Onder de overhead wordt o.a. het volgende verstaan:

- a. Salariskosten van leidinggevenden en medewerkers die niet of minimaal werken aan activiteiten/taken/producten (primaire) die zijn opgenomen in de begroting, zoals de afdelingen control en Advies, bedrijfsvoering en Services
- b. Huisvestingskosten voor het ambtelijk personeel, zoals rente en afschrijving van de panden, kosten van gas/water/elektra, schoonmaak, beveiliging en inrichting
- c. ICT kosten zoals rente en afschrijvingskosten en onderhoud van organisatie brede programmatuur. De kosten voor ICT-samenwerking waarvoor een bijdrage wordt ontvangen van de deelnemers zoals Oude IJsselstreek, Doesburg, Aalten en gemeenschappelijke regelingen als de ODA en Regio Achterhoek.
- d. Facilitaire kosten zoals de reproductie, werkcafé, postverzending, kantoorartikelen etc.

	2019		2018	
	<i>Inkomsten</i>	<i>Uitgaven</i>	<i>Inkomsten</i>	<i>Uitgaven</i>
Facilitair	321.000	1.001.000	348.000	1.029.000
Huisvesting	531.000	2.224.000	536.000	2.634.000
ICT	5.167.000	7.650.000	4.850.000	6.461.000
Overig	1.611.000	237.000	1.585.000	628.000
Personeel	217.000	6.464.000	356.000	7.028.000
Totaal	7.847.000	17.576.000	7.675.000	17.780.000

De uitgaven van onze overhead circa €17,34 mln. Afgezet tegen een begrotingstotaal (totale lasten) van €224 mln. is dit 7,74%. In de begroting 2018 werd nog uitgegaan van een percentage van 8,3%. De wijziging van het percentage komt door: 1.stijging van onze begrotingstotaal en 2. Daling van de uitgaven.

Overhead kostendekking

Gevolg van de wijziging van de BBV is dat in de programma's alleen de kosten opgenomen zijn die betrekking hebben op het primaire proces. Het centraal begroten van overhead betekent dat het niet langer mogelijk is om uit de taakvelden de tarieven (opgenomen in paragraaf lokale heffingen) te bepalen. Om deze reden is het van groot belang dat op een andere wijze uit de begroting blijkt hoe de tarieven worden berekend en welke beleidskeuzes bij die berekening zijn gemaakt. Een stellige uitspraak van de commissie BBV is dat de methodiek voor de toerekening van overhead moet worden opgenomen in de financiële verordening. In de financiële verordening van gemeente Doetinchem is aangegeven dat de methode/percentage wordt vastgelegd in de begroting. Daarnaast wordt deze methodiek gebruikt voor het doorbelasten van overhead aan onze investeringen en de grondexploitaties.

De methodiek van doorbelasting is het doorbelasten van overhead middels een vaste opslag over de loonkosten. Deze methode wordt ook door het CBS gehanteerd. Hierbij wordt het saldo van overhead gedeeld door het totaal aan loonsombudget³. Met het toepassen van deze methode voldoen wij aan de wet- en regelgeving. De nieuwe methode is vergelijkbaar met de oude methode, echter wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen overhead dat rechtstreek en niet rechtstreeks kan worden doorbelast. De overhead kan hierdoor op een eenvoudige en consistente wijze worden doorbelast. Het berekende opslag percentage voor 2019 is 45%.

³ Formule: saldo overhead / (total loonsombudget + inhuur derden budget)

Paragraaf 6 – Grondbeleid

Deze paragraaf beschrijft de visie van de gemeente op het grondbeleid in relatie tot de doelstellingen die in de begroting zijn opgenomen, de wijze waarop het grondbeleid ten uitvoer wordt gebracht en de prognose van resultaten van grondexploitaties en risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen.

1. Beleid

De gemeente Doetinchem voert sinds medio 2011 een passief grondbeleid. In het kort betekent dit dat de gemeente de regierol voert binnen de gestelde doelen van de ruimtelijke ordening. Nieuwe initiatieven voor woningbouw en bedrijfsterreinen laten we zoveel mogelijk over aan de markt en de gemeente heeft een faciliterende rol.

Voor onze lopende grondexploitaties (BIE's) hebben we wel een actieve rol, die gericht is op het afronden van deze projecten. In principe starten we geen nieuwe grondexploitatieprojecten meer op, tenzij daar zwaarwegende argumenten voor zijn.

We zien een verschuiving tussen het soort projecten. De 'klassieke' grondexploitatieprojecten (van aankoop grond tot verkoop bouwkavels) maken plaats voor steeds meer binnenstedelijke (transformatie)opgaven. Waarbij vaak sprake is van functieverandering dan wel grootschalige revitaliseringsopgaven. Dat kan gaan om bedrijventerreinen, winkelcentra, aanloopstraten en herstructurering van of naar woongebieden. Dit vraagt steeds meer om maatwerk en nieuwe vormen van gebiedsontwikkeling. Op voorhand een generieke keuze maken voor passief of actief grondbeleid past dan ook steeds minder goed in de huidige tijd van gebiedsontwikkeling.

Het [Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties \(MPO\)](#) is het basisdocument voor oa de grondexploitaties. Dit document is door de raad vastgesteld op 12-07-2018. Het MPO bevat de uitgangspunten, het programma, de resultaten, de financiën en de risico's van de lopende grondexploitaties. Deze gegevens vormen de basis voor de begroting 2019. Hieronder geven we in het kort de hoofdpunten uit de MPO weer die relevant zijn voor het gemeentelijk grondbeleid.

De beleidskaders voor het MPO voor het gemeentelijk beleid komen uit de Structuurvisie Doetinchem 2035, Woonvisie 2013, de Regionale Woonagenda 2015-2025, de Herziene woningbouwstrategie 2015, de Samenwerking bedrijventerreinen 2017 en 2018, de Detailhandelsnota 2013 en de visie op de binnenstad 'Doetinchem: Hoofdstad van de Achterhoek'.

2. Wat willen we bereiken?

Woningbouw

In 2017 hebben de zeven Achterhoekse gemeenten samen met de woningcorporaties en de provincie Gelderland het Achterhoekse Woonwensen- en leefbaarheidsonderzoek (AWLO) uitgevoerd. Het eindrapport is in 2018 opgeleverd. Daarnaast wordt in 2018 ook de Regionale Woonagenda Achterhoek 2015-2025 geëvalueerd. Komend jaar bekijken we wat de uitkomsten van het AWLO en de evaluatie van de regionale woonagenda in kwantitatieve en kwalitatieve zin betekenen voor het lokale woonbeleid. Indien nodig zullen we het beleid bij sturen.

In de gemeentelijke grondexploitaties is voor de jaren 2018 en 2019 een verkoop geprognoseerd van ca. 109 woningen. Deze aantallen zijn gebaseerd op ontwikkelingen in de aantrekkende woningmarkt in Doetinchem. We houden rekening met het risico dat er toch een vertraging in de uitgifte van bouwkavels optreedt (faseringsrisico). Als achtervang houden we in de algemene reserve een bedrag aan om bij tegenvallende verkopen bij een langere fasering financieel op te kunnen vangen.

Bedrijventerreinen

De West-Achterhoekse gemeenten ontwikkelen samen het A18 Bedrijvenpark en het bedrijventerrein DocksNLD te Montferland. En hebben "oude" bedrijventerreinen in deze gemeenten gerevitaliseerd. Met het aantrekken van de economie, de lokale vraag in deze gemeenten naar bedrijfskavels en de regionale planvoorraad staat een volgende fase van deze samenwerking centraal.

Het Regionaal Programma Werklocatie (RPW), welke de Achterhoekse gemeenten en de provincie Gelderland dit jaar actualiseren, geeft inzicht in de planvoorraad en behoefte aan bedrijfskavels in de regio. Het komend jaar bekijken en evalueren we de uitkomsten van het RPW. Samen met de individuele wensen van gemeenten zal dat zeer waarschijnlijk leiden tot bijstelling van de samenwerking en de kwantitatieve en kwalitatieve programmering van bedrijfsterreinen in Doetinchem en de regio.

Het A18 bedrijvenpark is speciaal bedoeld voor grote bedrijfspercelen en de vestiging van milieuhinderlijke bedrijven en kent een omvang van ca 70 ha. De ontwikkeling is opgesplitst in twee fasen. Voor de eerste fase (zuidelijk deel) staat ca. 35 ha. grond in de verkoop. De geraamde uitgifte is begin 2017 bijgesteld en in de grondexploitatie is een verkoop van 3 ha. per jaar geprognoseerd. Vanwege de grote plancapaciteit aan bedrijventerreinen in de provincie Gelderland staat de ontwikkeling van de 2^e fase van het A18 Bedrijvenpark (noordelijk deel) al langere tijd ter discussie. Mede vanwege de 10 jaarstermijn voor grondexploitaties (BBV) is het noordelijk deel (fase 2) van het A18 Bedrijvenpark uit exploitatie genomen en overgebracht naar de post Materiële Vaste Activa en tegen balanswaarde (boekwaarde minus al bestaande voorziening) gewaardeerd. Als gemeente Doetinchem hebben we een extra voorziening (aandeel Doetinchem 35%) getroffen om indien nodig de balanswaarde t.z.t. verder af te waarderen naar agrarische waarde. De bedrijfsbestemming blijft voornamelijk gehandhaafd voor het geval grote ruimtevragers zich aandienen die niet meer op het zuidelijk deel terecht kunnen. De toekomstige mogelijkheden voor het noordelijk deel worden door de vier West Achterhoekse gemeentes nog verder verkend en uitgewerkt.

Toekomstig resultaat grondportefeuille

De totale gemeentelijke grondportefeuille sluit met een geraamd exploitatietekort van in totaal ca. € 9 miljoen. Dit is inclusief het verwachte eindresultaat van het A18 Bedrijvenpark (1ste fase), waarvan de gemeente Doetinchem € 1,4 mln. (65% van € 2,2 mln.) zal verhalen op de deelnemende gemeenten. Ten opzichte van vorig jaar betekent dit per saldo een resultaatverbetering van ca. € 6,9 miljoen. Deze verbetering is met name veroorzaakt door de sanering van de 2de fase A18 bedrijvenpark (35%) en de snellere/toenemende verkopen. o.a. in het project Heelweg (supermarkt). Hiertegenover staat een verslechtering van het resultaat van het project Iseldoks als gevolg van extra saneringskosten. Voor de verlieslijdende grondexploitaties zijn voorzieningen getroffen en daarmee zijn de te verwachte tekorten financieel afgedekt.

3. Wat gaan we daarvoor doen?

Door het opleggen van voorzienbaarheid binnen de verschillende bestemmingsplannen en de gevoerde strategie van saneren, faseren en herprogrammeren krijgen we steeds meer grip op de planvoorraad woningbouw. Daar mee kan beter gestuurd worden op de kwantiteit en kwaliteit van woningen.

De kavelverkoop heeft de afgelopen jaren een enorme vlucht genomen waardoor er weinig kavels meer te koop staan. Geregeld moeten we 'nee' verkopen en zijn er meerdere gegadigden die wachten op het beschikbaar komen van nieuwe kavels. In relatie tot het meer grip krijgen op de planvoorraad en de keuze waar en wat er nog gebouwd kan worden, zal overwogen moeten worden of we nieuwe uitgiftemogelijkheden voor kavels voor particulier opdrachtgeverschap moeten creëren; als uitbreiding van bestaande en of in nieuwe projecten.

Beschikbare financiën voor de begroting 2019

Om te bereiken wat we willen, hebben we de volgende financiële middelen beschikbaar.

- In de meerjarenbegroting 2016-2019 is € 7,9 miljoen beschikbaar gesteld voor reductie van de planvoorraad woningbouw. Hiervan is € 5,4 miljoen ingezet. In het MPO 2018 is voorgesteld het resterende bedrag van € 2,5 miljoen om te zetten in een transitiereserve als start van een reservering om de kwaliteit van de Doetinchemse woningvoorraad toekomstbestendig te maken. Bij toekomstbestendigheid denken we vooral aan energiegebruik van de woning en de geschiktheid voor een verouderende bevolking.
- In het MPO zijn kredieten verstrekt voor de investeringen in de grondexploitaties. Deze gegevens vormen de basis voor de gemeentebegroting. Voor het jaar 2019 verwachten we in totaal € 5,8 mln. te investeren voor bouw- en woonrijp maken van de grond, rente- en

plankosten. Daar tegenover staat een opbrengst van circa € 11,7 miljoen in 2019, zijnde € 4 miljoen aan grondverkoop woningbouw, € 3,6 miljoen aan verkoop bedrijventerreinen en € 4,1 miljoen aan overige bijdragen met name de bijdrage van de gemeente Montferland voor het A18 Bedrijvenpark 1ste fase.

4. Risico's ten behoeve van het weerstandsvermogen

Voor elk verwacht verlies van een grondexploitatie wordt een voorziening getroffen. In totaal is er een saldo van € 9 miljoen beschikbaar. Daarnaast hebben we onze risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht en gekwantificeerd. In onderstaande opzet wordt dit inzichtelijk gemaakt. Voor het opvangen van deze risico's is in ons weerstandsvermogen rekening gehouden. Dit bedrag is inclusief het 65% aandeel van andere gemeenten voor het A18 Bedrijvenpark (eerste fase).

Risico's grondexploitaties

Hieronder beschouwen we het totaal van de risico's voor de grondexploitaties die zijn opgenomen in het MPO 2018. Deze risico's worden meegenomen in de totale opsomming van de gemeentelijke risico's in relatie tot het gemeentelijke weerstandvermogen. Dit wordt toegelicht bij het onderdeel weerstandsvermogen van onze gemeente.

In totaal hebben we een bedrag van ca. € 5,6 miljoen nodig om de te verwachte risico's op te kunnen vangen. Hieronder beschouwen we uit welke risicocomponenten dit is opgebouwd:

- *€ 1,8 mln. Risicokaarten per project*
Op basis van de projectkaarten is dit bedrag benodigd om de project specifieke risico's op te kunnen vangen.
- *€ 1,7 mln. Overall Faseringsrisico woningbouw*
De gemeentelijke projecten kent nog een omvang van in totaal 370 kavels. Met het "overall" faseringsrisico kunnen we de gronden tot 2032 uit faseren.
- *€ 1 mln. Overall afzetrisico woningbouw*
Uitgangspunt is dat we uiteindelijk alle woningbouw kavels verkopen, echter het is niet uit te sluiten dat een deel onverkocht blijft.
- *€ 0,8 mln. Herprogrammeringsrisico*
Voor verdere afwaardering van de grondopbrengst van met name project Iseldoks.
- *€ 0,3 mln. Overige risico's*
Dit betreft overige specifieke risico's, zie MPO 2018.

Paragraaf 7 – Verbonden partijen

Inleiding

Een gemeente kan zelf bepalen hoe een bepaalde gemeentelijke taak wordt uitgevoerd. De gemeente kan kiezen om de uitvoering zelf te doen of de uitvoering gezamenlijk te regelen met een aantal regiogemeenten. Indien de gemeente ervoor kiest om de taken in gezamenlijkheid uit te voeren, worden deze taken vaak weggezet in een verbonden partij.

In deze paragraaf wordt conform artikel 15 van het BBV inzicht verschaft in, en informatie versterkt over, alle partijen waar de gemeente bestuurlijke en financiële banden mee onderhoudt en de ontwikkelingen die gaan de zijn.

Wat is een verbonden partij?

Een verbonden partij is:

- Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Als de verbonden partij een publiekrechtelijke rechtsvorm heeft, wordt gesproken over een gemeenschappelijke regeling.
- De gemeente heeft een bestuurlijk belang als ze zeggenschap heeft, middels vertegenwoordiging in het bestuur of middels stemrecht.
- De gemeente heeft een financieel belang als aan een verbonden partij een bedrag ter beschikking wordt gesteld, wat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat of als de gemeente aansprakelijk is voor een bedrag indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.
- Instellingen waarmee alleen een subsidierelatie is aangegaan zonder dat het hiervoor beschreven bestuurlijk en financieel belang aanwezig is, vallen buiten de definitie van verbonden partij.

Verbonden partijen gemeente Doetinchem

In 2019 neemt onze gemeente deel in 17 verbonden partijen. In onderstaande figuur en het schema hebben we alle verbonden partijen opgenomen.

Ontwikkelingen landelijk

- De gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 hebben geleid tot diverse bestuurswisselingen in gemeenschappelijke regelingen.

Ontwikkelingen regionaal

- De gemeente Doetinchem zal per 22 november 2018 toetreden tot de Euregio Rijn-Waal. Over deze toetreding beslist de Euregiораad.

Ontwikkelingen lokaal

- De gewijzigde samenwerkingsstructuur bij de Regio Achterhoek heeft geleid tot bestuurswisselingen binnen het algemeen bestuur

Verdiepende informatie per verbonden partij

Op de volgende pagina's vindt u van alle verbonden partijen een overzicht met informatie over onder meer het doel van de regeling, ontwikkelingen, bestuurlijke en financiële belangen.

Als hulpmiddel bij de financiële gegevens is een verkeerslichtenmodel toegevoegd, waarmee snel inzichtelijk wordt of de ontwikkeling positief is of niet.

	●	●	●
Aandelenkapitaal	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Impuls bijdrage	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Exploitatiebijdrage	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Eigen vermogen	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Vreemd vermogen	Daalt	Blijft gelijk	Stijgt
Exploitatieresultaat	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt
Dividend	Stijgt	Blijft gelijk	Daalt

A. Gemeenschappelijke regelingen

EUREGIO				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Gronau (DE)			
Rechtsvorm	Nederlands Duits openbaar lichaam conform het Verdrag van Anholt			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De EUREGIO heeft als taak de regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden te bevorderen, te ondersteunen en te coördineren			
Gemeentelijk belang	Doetinchem wil meeliften met de economische kracht van Duitsland en de kansen en ontwikkelmogelijkheden die dit biedt voor het Doetinchemse bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en inwoners			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	De EUREGIO telt 129 lidgemeenten – 104 aan Duitse en 25 aan Nederlandse zijde. Een deel van de gemeenten is indirect lid via hun (Land-)Kreis.			
Ontwikkelingen	Doetinchem heeft in 2018 besloten (raadsbesluit 2018-47) om de samenwerking met Duitsland (grensregio) te intensiveren			
Financiële positie	<i>Exploitatie</i> : De begroting van de EUREGIO is structureel in evenwicht <i>Weerstandsvermogen</i> : In de afgelopen jaren zijn er geen risico's ten laste van de algemene reserve geboekt			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	- Portefeuillehouder en lid algemeen bestuur	M. (Mark) Boumans	
		- Lid algemeen bestuur	Raadslid R.B.J. Veldkamp	
		- Lid algemeen bestuur	Raadslid W.P. Herngreen	
		<i>Percentage deelname</i> Doetinchem	1,7%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 1.308.000	€ 1.308.000	●
	Vreemd vermogen <i>Voor het grootste gedeelte staat hier tegenover op de balans een post van liquide middelen</i>	€ 35.630.000	€ 47.295.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 0	€ 300.000	●

Euregio Rijn-Waal				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Kleve (DE)			
Rechtsvorm	Nederlands Duits openbaar lichaam conform het Verdrag van Anholt			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren			
Gemeentelijk belang	Doetinchem wil meeliften met de economische kracht van Duitsland en de kansen en ontwikkelmogelijkheden die dit biedt voor het Doetinchemse bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en inwoners			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	De Euregio Rijn-Waal telt 53 leden			
Ontwikkelingen	Doetinchem heeft in 2018 besloten (raadsbesluit 2018-47) om de samenwerking met Duitsland (grensregio) te intensiveren. Een onderdeel daarvan is het lidmaatschap van de Euregio Rijn-Waal			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De begroting van de Euregio Rijn-Waal is structureel in evenwicht <i>Weerstandsvermogen:</i> In de afgelopen jaren zijn er geen risico's ten laste van de algemene reserve geboekt			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Bij de aanmeldingen in de begroting 2019 is een bedrag van € 35.000 opgenomen	Portefeuillehouder	M. (Mark) Boumans	
		Stemverhouding Doetinchem	-	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	-
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	-
	Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	-
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 0	€ 0	-
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0	-
	Exploitatieresultaat	€ 0	€ 0	-

Regio Achterhoek				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De Regio Achterhoek heet tot doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten op het gebied van: - Economische ontwikkeling, en specifiek op het gebied van: - o Smart werken & Innovaties - o Onderwijs & Arbeidsmarkt - Ruimtelijke ontwikkeling & volkshuisvesting, en specifiek op het gebied van: - o Vastgoed & Woningmarkt - Mobiliteit & Bereikbaarheid - Zorginnovaties - Circulaire economie & Energietransitie - Milieu en afval (beheerstaken) - Natuur - Lobby - (Het verwerven van) subsidies - Grensoverschrijdende samenwerking, met name gericht op Duitsland			
Gemeentelijk belang	Idem als het openbaar belang			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk			
Ontwikkelingen	Met ingang van 1 juli 2018 is de nieuwe samenwerkingsstructuur van kracht			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De begroting van de Regio Achterhoek is structureel in evenwicht <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen is toegenomen			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	Portefeuillehouder, lid/voorzitter algemeen bestuur, lid/voorzitter dagelijks bestuur	M. (Mark) Boumans	
		Percentage deelname Doetinchem	19%	

Regio Achterhoek				
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 43.000	€ 100.000	●
	Exploitatiebijdrage	€ 269.840	€ 269.840	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 2.009.000	€ 3.804.000	●
	Vreemd vermogen	€ 10.952.000	€ 9.217.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 34.000	€ 41.000	●

Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)				
Relatie met programma	1 – Openbare orde en veiligheid			
Vestigingsplaats	Apeldoorn			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Doel van de regeling is het gezamenlijk behartigen van belangen, die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied. De VNOG behartigt de belangen van de gemeenten op het terrein van de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening, zoals neergelegd in de Wet veiligheidsregio's en draagt bij de behartiging van deze belangen zorg voor afstemming met de taken van de gemeenten in het kader van de bevolkingszorg			
Gemeentelijk belang	Zie openbaar belang			
Wettelijke taak	Ja, uitvoering geven aan de Wet veiligheidsregio's			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Brummen, Ermelo, Apeldoorn, Doetinchem, Harderwijk, Berkelland, Elburg, Hattem, Bronckhorst, Epe, Heerde, Lochem, Oost Gelre, Winterswijk, Montferland, Oude IJsselstreek, Zutphen, Nunspeet, Putten, Oldebroek en Voorst			
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Vanaf 2019 is er sprake van duurzaam, structureel evenwicht <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen is stabiel			
Risico's	Het niet halen van de wettelijk vastgestelde aanrijtijden voor brandweer			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigt	Portefeuillehouder en lid algemeen bestuur	M. (Mark) Boumans	
		Percentage deelname Doetinchem	8%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 3.110.131	€ 3.054.131	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 1.385.831	€ 1.775.531	●
	Vreemd vermogen	€ 45.692.439	€ 45.918.569	●
	Exploitatieresultaat	€ -211.500	€ 929.911	●

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)				
Relatie met programma	5 – Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het toezicht door de streekarchivaris op het beheer van de niet naar de centrale archiefbewaarplaats overgebrachte archiefbescheiden van de deelnemers en andere overheidslichamen. Het in stand houden en bevorderen van het cultureel erfgoed in het gebied van de Achterhoek en de Liemers in de ruimste zin van het woord en het ontplooiën van activiteiten die direct en aanwijsbaar de financieel-economische positie van het Erfgoedcentrum ten goede komen			
Gemeentelijk belang	Zie openbaar belang en wettelijke taak			
Wettelijke taak	Ja, het overeenkomstig de Archiefwet 1995 beheren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen van archiefbestanden van de deelnemende en andere overheidslichamen			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk			

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL)				
Ontwikkelingen	In de meerjarenbegroting van het ECAL 2019-2022 is een hogere meterprijs vastgelegd op basis waarvan in de komende periode van vier jaar uitvoering gegeven kan worden aan nieuwe werkzaamheden. Met name de inrichting van het E-depot, de verdere digitalisering en de toename van het aantal meters in beheer vragen om investeringen. Aan het eind van de komende begrotingsperiode is het verwachte resultaat positief.			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Er is sprake van een (tijdelijk) negatieve exploitatie <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen daalt omdat het negatieve exploitatieresultaat ten laste van het eigen vermogen wordt gebracht			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	Portefeuillehouder, lid/voorzitter algemeen bestuur, lid/voorzitter dagelijks bestuur	M. (Maureen) Sluiter	
		Percentage deelname Doetinchem	14 %	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>		<i>2018</i>	<i>2019</i>
	Aandelenkapitaal		€ 0	€ 0
	Impuls bijdrage		€ 0	€ 0
	Exploitatiebijdrage		€ 181.900	€ 181.900
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>		<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>
	Eigen vermogen		€ 94.068	€ 54.894
	Vreemd vermogen		€ 920.109	€ 976.726
	Exploitatieresultaat		€ -35.145	€ -39.174

Laborijn				
Relatie met programma	6 – Sociaal domein			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Uitvoering van de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening en een aantal aanvullende regelingen			
Gemeentelijk belang	Zie openbaar belang			
Wettelijke taak	Ja, vanuit de Participatiewet en Wet Sociale Werkvoorziening			
Deelnemende partijen	Doetinchem, Oude IJsselstreek, Aalten en sociale werkvoorziening van Montferland			
Ontwikkelingen	De uitstroom naar de arbeidsmarkt verbeteren en daartoe is in juli 2018 een bestuursopdracht aan Laborijn verstrekt			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De deelnemende gemeenten dragen bij in de werkelijke uitkeringslasten (BUIG) en dragen ontvangen Rijksbudgetten voor participatie (re-integratie en sociale werkvoorziening) één op één over aan Laborijn <i>Weerstandsvermogen:</i> Laborijn zal eind 2018 komen met een notitie weerstandsvermogen. De opzet zal zijn als bij de gemeente Doetinchem in het kader van risicogestuurd werken			
Risico's	Onzekerheid van Rijksbudgetten			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	Portefeuillehouder(s)	- E.J. (Jorik) Huizinga (algemeen bestuur en dagelijks bestuur) - F.H.T. (Frans) Langeveld (algemeen bestuur)	
		Percentage deelname Doetinchem	51 %	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>		<i>2018</i>	<i>2019</i>
	Aandelenkapitaal		€ 0	€ 0
	Impuls bijdrage		€ 0	€ 0
	Exploitatiebijdrage		€ 31.784.120	€ 31.547.120
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>		<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>
	Eigen vermogen		€ 6.533.000	€ 6.925.000
	Vreemd vermogen		€ 11.670.000	€ 9.539.000
	Exploitatieresultaat		€ 342.000	€ 107.000

GGD Noord- en Oost-Gelderland				
Relatie met programma	6 – Sociaal domein			
Vestigingsplaats	Warnsveld			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De GGD biedt actief 'Een gezond houvast' en bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners in de regio			
Gemeentelijk belang	Vanuit de Wet publieke gezondheid (Wpg) zijn gemeente primair (bestuurlijk) verantwoordelijk voor de volgende taken: - Algemene bevorderingstaken, onder andere de afstemming van de publieke gezondheidszorg met de curatieve gezondheidszorg, epidemiologie, gezondheidsbevordering en medische milieukunde - Jeugdgezondheidszorg - Ouderengezondheidszorg - Infectieziektebestrijding Uitvoering van de Wpg legt de gemeente over het algemeen neer bij de GGD. Het college draagt zorg voor het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen. Voordat het college een besluit neemt dat belangrijke gevolgen kan hebben voor de publieke gezondheidszorg is zij wettelijk verplicht advies te vragen aan de GGD			
Wettelijke taak	Ja, uitvoering geven aan taken uit de Wpg			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Brummen, Ermelo, Apeldoorn, Doetinchem, Harderwijk, Berkelland, Elburg, Hattem, Bronckhorst, Epe, Heerde, Lochem, Oost Gelre, Winterswijk, Montferland, Oude IJsselstreek, Zutphen, Nunspeet, Putten, Oldebroek, Voorst en Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland (VNOG)/DB			
Ontwikkelingen	Het algemeen bestuur van de GGD Noord- en Oost-Gelderland stelt een nieuwe bestuursagenda vast voor 2018-2022. Deze is kaderstellend voor de GGD Noord- en Oost-Gelderland en verwerkt daarin de wensen van de deelnemende gemeenten			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Het exploitatieresultaat ontwikkelt zich positief <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen en het eigen vermogen neemt toe			
Risico's	- In de paragraaf weerstandsvermogen van de GGD bij de jaarrekening 2017 worden de risico's niet nader gespecificeerd - Het percentage weerstandscapaciteit per 31-12-2017 is 93%			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, welke het vertegenwoordigt	Portefeuillehouder, lid algemeen bestuur en lid dagelijks bestuur	E.J. (Jorik) Huizinga	
		Percentage deelname Doetinchem	8%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 775.000	€ 775.000	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 2.826.000	€ 3.156.000	●
	Vreemd vermogen	€ 3.564.000	€ 2.793.000	●
	Exploitatieresultaat	€ -53.000	€ 193.000	●

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)				
Relatie met programma	7 – Duurzaamheid en milieu			
Vestigingsplaats	Hengelo (Gld)			
Rechtsvorm	Openbaar lichaam			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De ODA voert de wettelijke milieutaken uit voor de tien deelnemende gemeenten en de Provincie Gelderland. Het gaat hierbij om vergunningverlening, toezicht en handhaving op het terrein van milieu, veiligheid en cultureel erfgoed. Hierdoor wordt gewerkt aan een veilige, duurzame en gezonde leefomgeving			
Gemeentelijk belang	In opdracht van gemeente(n) en provincie omgevingsvergunningen verstrekken en erop toezien dat bedrijven voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van milieu(veiligheid). Daarnaast gemeente(n) adviseren over verschillende (milieu)onderwerpen			
Wettelijke taak	Ja, zie openbaar belang			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Lochem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Winterswijk en Zutphen en de Provincie Gelderland			
Ontwikkelingen	Bij de aanmeldingen van de begroting 2019 is structureel een bedrag van € 150.000 opgenomen als aanvullende bijdrage aan de ODA			

Omgevingsdienst Achterhoek (ODA)				
Financiële positie	Exploitatie: De begroting van de ODA is structureel sluitend door de gemeentelijke bijdragen Weerstandsvermogen: De weerstandratio per 31-12-2017 is 1,11. Hiermee is het weerstandsvermogen voldoende			
Risico's	De risico's van de ODA staan voldoende beschreven in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing van de jaarrekening 2017			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	Portefeuillehouder	F.H.T. (Frans) Langeveld	
		Percentage deelname Doetinchem	12%	
Financieel belang Doetinchem	Begroting	2018	2019	Ontwikkelingen
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 194.000	●
	Exploitatiebijdrage	€ 795.540	€ 645.540	●
Financiële positie	Jaarrekening	31-12-2016	31-12-2017	Ontwikkelingen
	Eigen vermogen	€ 1.338.000	€ 424.000	●
	Vreemd vermogen	€ 927.000	€ 1.224.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 667.000	€ -97.000	●

B. Vennootschappen en coöperaties

Achterhoekse Groene Energiemaatschappij (AGEM)				
Relatie met programma	7 – Duurzaamheid en milieu			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Coöperatie U.A. (uitgesloten aansprakelijkheid)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	AGEM wil een energieneutrale Achterhoek. Energieneutraal; evenveel stroom en warmte produceren als we verbruiken met onze: woningen, gebouwen, industrieën, straatmeubilair en agrarische activiteiten. Als regio nemen we verantwoordelijkheid voor onze eigen energiebehoefte			
Gemeentelijk belang	De AGEM is samen met de gemeente Doetinchem aanjager van de energietransitie in de Achterhoek. AGEM zorgt voor opwekking én levering van groene energie in de Achterhoek. Gemeente Doetinchem neemt deze groene energie af			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Gemeente Aalten, Berkelland, Bronckhorst, Doetinchem, Montferland, Oost Gelre, Oude IJsselstreek en Winterswijk. Burgerorganisaties: Berkelland Energie, Duurzaam Beltrum, Montferland Klimaatneutraal, Vragender Duurzaam, Zon Delen in Berkelland, Zonkracht Hummelo en Zonnig Zieuwent			
Ontwikkelingen	Als gemeente willen we verder op afstand komen te staan en bestuurlijk zijn wijzigingen doorgevoerd, waardoor burger energiecoöperaties ook medezeggenschap hebben			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De nadelen tot en met 2016 € 748.000 zijn in mindering gebracht op het eigen vermogen (het ingebrachte kapitaal van de deelnemende gemeenten). De verliezen kunnen binnen een termijn van negen jaar worden verrekend met toekomstige winsten <i>Weerstandsvermogen:</i> Het restant eigen vermogen bedraagt per 31 december 2016 € 127.000. 2016 is het laatste jaar dat wij een bijdrage leverden aan coöperatie AGEM			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem	Portefeuillehouder	F.H.T. (Frans) Langeveld	
		Percentage deelname Doetinchem	18,8%	
Financieel belang Doetinchem	Begroting	2018	2019	Ontwikkelingen
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie	Jaarrekening	31-12-2015	31-12-2016	Ontwikkelingen
	Eigen vermogen	€ 229.000	€ 127.000	●
	Vreemd vermogen	€ 368.000	€ 282.000	●
	Exploitatieresultaat	€ -246.000	€ -116.000	●

Alliander	
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen
Vestigingsplaats	Arnhem

Alliander				
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Alliander staat voor een energievoorziening die iedereen onder gelijke condities toegang geeft tot betrouwbare, betaalbare en duurzame energie			
Gemeentelijk belang	Netwerkbedrijf Alliander is verantwoordelijk voor een groot deel van de energieleidingen in de gemeente Doetinchem. Gemeente Doetinchem bezit 787.348 aandelen van de in totaal 136.794.964 aandelen van Alliander met een nominale waarde van 5 euro per stuk.			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	De aandelen van Alliander zijn in handen van 77 Nederlandse provincies en gemeenten			
Ontwikkelingen	De huidige periode van economische groei leidt tot meer vraag naar energie. Er is een toename van bedrijven en woningen in het verzorgingsgebied van Alliander. Daarnaast is er een toenemende vraag naar de opwek en het gebruik van duurzame energie onder andere door maatregelen van de overheid. Alliander werkt samen met haar klanten en stakeholders om goed en tijdig in te kunnen spelen op de energietransitie en duurzaamheidsdoelstellingen en om dit zo goed mogelijk te faciliteren naar de toekomst. Op basis van de maatschappelijke trends bepaald Alliander haar strategie			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Het exploitatieresultaat is stabiel gebleven, ondanks de daling <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen neemt licht toe			
Risico's	De precieze route en het tempo van de energietransitie is nog niet helder. Dat vraagt een flexibele organisatie en een scherp oog voor alle maatschappelijke ontwikkelingen om ons heen			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Aandeelhoudersovereenkomst Nuval-platform. De gemeente Doetinchem is aandeelhouder in Nuon/Vattenval, Alliander en Vitens. Nuval staat voor Nuon (Nu), Vitens (v) en Alliander (al). Aandeelhouders uit Flevoland en Gelderland nemen samen deel aan dit platform	Portefeuillehouder	H.G. (Henk) Bulten	
		Percentage deelname Doetinchem	0,58%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 49.068	€ 49.068	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Dividend	€ 414.000	€ 414.000	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 3.864.000.000	€ 3.942.000.000	●
	Vreemd vermogen	€ 3.871.000.000	€ 4.127.000.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 282.000.000	€ 203.000.000	●

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlandse publiek en semipublieke domein en het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders. Voorwaarden voor het realiseren van deze doelstellingen zijn het handhaven van de excellente kredietwaardigheid, het behoud van een scherpe inkooppositie en een zo effectief en efficiënt mogelijke bedrijfsvoering.			
Gemeentelijk belang	De BNG is na de Staat een van de grootste uitgevers van aandelen en obligaties van Nederland. Uitgegeven schuldpapieren hebben een credit rating Aaa van Moody's, AAA van Standard & Poor's en AA+ van Fitch. Dankzij deze topratings en het grote inkoopvolume kan de BNG tegen scherpe voorwaarden geld aantrekken op de geld- en kapitaalmarkt. Hierdoor kunnen onder meer gemeentes financieringsmiddelen aantrekken tegen zo laag mogelijke lasten. Dit resulteert in gunstige voorwaarden en lage rentelasten			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap			
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De financiële doelstellingen zijn gerealiseerd en de zeer goede kredietwaardigheid van de BNG is behouden. De nettowinst steeg in 2017 met 6,5% naar 393 miljoen <i>Weerstandsvermogen:</i> De solvabiliteit is in 2017 verder verbeterd. Het huidige niveau is aanleiding voor de BNG om het dividend in 2017 te verhogen.			

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)				
	Van de aandelen BNG is 50% in bezit van het Rijk en 50% van gemeenten en provincies. Doetinchem bezit 62.634 aandelen (van de 55.690.720) met een nominale waarde van € 2,50 per stuk. In 2018 is over het jaarresultaat een dividenduitkering geweest van € 2,53 per aandeel			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen de gemeente bezit	Portefeuillehouder	H.G. (Henk) Bulten	
		Percentage deelname Doetinchem	0,11%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 156.858	€ 156.858	●
	Dividend	€ 82.000	€ 82.000	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 4.486.000.000	4.953.000.000	●
	Vreemd vermogen	€ 149.514.000.000	€ 135.072.000.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 369.000.000	€ 393.000.000	●

Vitens				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Zwolle			
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het werken aan het winnen, zuiveren en leveren van drinkwater van hoge kwaliteit			
Gemeentelijk belang	Vitens is het grootste drinkwaterbedrijf van Nederland en levert drinkwater aan 5,5 miljoen mensen en bedrijven. De gemeente Doetinchem valt onder het verzorgingsgebied van Vitens. De gemeente Doetinchem bezit 58.752 aandelen van de in totaal 5.777.247 aandelen van Vitens			
Wettelijke taak	Ja, uitvoering geven aan taken uit de drinkwaterwet			
Deelnemende partijen	De gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Vitens zijn de publieke aandeelhouders .			
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Het exploitatieresultaat is stabiel gebleven			
	<i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen is toegenomen			
	Van de in totaal 5.777.247 aandelen Vitens bezit Doetinchem 58.752 aandelen met een nominale waarde van € 1,00 per stuk. In 2018 is over het jaarresultaat van 2017 een dividenduitkering geweest van € 3,30 per aandeel			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	Aandeelhoudersovereenkomst Nuval-platform. De gemeente Doetinchem is aandeelhouder in Nuon/Vattenval, Alliander en Vitens. Nuval staat voor Nuon (Nu), Vitens (v) en Alliander (al). Aandeelhouders uit Flevoland en Gelderland nemen samen deel aan dit platform	Portefeuillehouder	H.G. (Henk) Bulten	
		Percentage deelname Doetinchem	1%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 58.752	€ 58.752	●
	Dividend	€ 110.000	€ 110.000	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 0	€ 0	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 489.100.000	€ 533.700.000	●
	Vreemd vermogen	€ 1.249.200.000	€ 1.194.400.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 48.500.000	€ 47.700.000	●

Schouwborg Amphion				
Relatie met programma	5 – Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De instandhouding en de exploitatie van een cultureel centrum in de gemeente Doetinchem ter bevordering van het culturele leven in Oostelijk Gelderland			
Gemeentelijk belang	Het bieden van een cultureel aanbod in de gemeente Doetinchem			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem, Oude IJsselstreek, Bronckhorst en Montferland			
Ontwikkelingen	- De plannen tot vorming van een Cultuurbedrijf vorderen gestaag. Het businessplan is gereed. Op hoofdlijnen is er een akkoord met de culturele partners en er wordt gewerkt aan een intentieovereenkomst. - Amphion heeft de wens om een innovatieve programmering op te zetten om bredere doelgroepen te bereiken			
Financiële positie	De gevelproblematiek heeft grote gevolgen voor de bedrijfsvoering van Amphion en heeft gezorgd voor een penibele financiële situatie			
Risico's	- Omzet bezoekersaantallen en commerciële activiteiten - Uitkomst gevelproblematiek			
Bestuurlijk belang Doetinchem	De gemeente Doetinchem is voor 89% aandeelhouder van Schouwborg Amphion	Portefeuillehouder(s)	- M. (Maureen) Sluiter (afvaardiging naar aandeelhoudersvergadering) - M. (Maureen) Sluiter (opdrachtgever via budgetovereenkomst)	
		Percentage deelname Doetinchem	89%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 256.500	€ 256.500	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatiebijdrage	€ 807.567	€ 807.567	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 465.101	€ 353.109	●
	Vreemd vermogen	€ 2.614.440	€ 2.895.734	●
	Exploitatieresultaat	€ 55.792	€ -111.992	●

Sportcentrum Rozengarde (Rozengarde zwembad en Skyzone)				
Relatie met programma	5 – Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het uitoefenen van een onderneming op het gebied van de exploitatie van een sport- en recreatiecentrum met horeca-activiteiten			
Gemeentelijk belang	Het bieden van sport- en recreatieactiviteiten			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem			
Ontwikkelingen	Er is sprake is van een mogelijke oprichting van een Sportbedrijf, waarvan Rozengarde onderdeel van kan gaan uitmaken			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> Er is sprake van een meerjarig sluitende begroting, waarbij de bezuinigingen opgelegd door de gemeente zijn opgevangen <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen ontwikkelt zich positief			
Risico's	- De omzet van de meedoenregeling - De zwembadomzet			
Bestuurlijk belang Doetinchem	De gemeente Doetinchem is voor 100% aandeelhouder van Sportcentrum Rozengarde	Portefeuillehouder(s)	- E.J. (Jorik) Huizinga (afvaardiging naar aandeelhoudersvergadering) - L.T.M. (Rens) Steintjes (opdrachtgever via budgetovereenkomst)	
		Percentage deelname Doetinchem	100%	

Sportcentrum Rozengarde (Rozengarde zwembad en Skyzone)				
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatatiebijdrage	€ 1.268.888	€ 1.268.888	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 1.198.912	€ 1.305.917	●
	Vreemd vermogen	€ 4.839.528	€ 4.263.134	●
	Exploitatieresultaat	€ 306.236	€ 236.490	●

Buurtplein Doetinchem				
Relatie met programma	6 – Sociaal domein			
Vestigingsplaats	Doetinchem			
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het bijdragen aan de sociale kwaliteit van de samenleving (in het bijzonder het ondersteunen van de kwetsbare groep)			
Gemeentelijk belang	Idem als het openbaar belang			
Wettelijke taak	Ja, het doel wordt verwezenlijkt door onder meer uitvoering te geven aan taken vanuit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), de Participatiewet en de Jeugdwet			
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem			
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	Om de financiële positie van Buurtplein te kunnen beoordelen is het van belang om het weerstandsvermogen van Buurtplein te beoordelen. Met onze verbonden partijen hebben wij afgesproken dat ook zij de belangrijkste financiële risico's kwantificeren. Deze worden net als bij de gemeente in een ratio uitgedrukt waarbij het uitgangspunt 0,8-1,2 is (verhouding risico's met opgebouwde reserves). Bij Buurtplein wordt hieraan op dit moment gewerkt			
Risico's	- Beperkte sturing mogelijk op toewijzing ondersteuning en zorg door Buurtplein; gemeente draagt wel de financiële last - Adequate sturingsinformatie onvoldoende voorhanden; beperkt zicht op resultaten interventies Buurtplein			
Bestuurlijk belang Doetinchem	De gemeente Doetinchem is voor 100% aandeelhouder van Buurtplein Doetinchem	Portefeuillehouder(s)	- F.H.T. (Frans) Langeveld (afvaardiging naar aandeelhoudersvergadering) - M. (Maureen) Sluiter (opdrachtgever)	
		Percentage deelname Doetinchem	100%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Aandelenkapitaal	€ 0	€ 0	●
	Impuls bijdrage	€ 0	€ 0	●
	Exploitatatiebijdrage	€ 9.471.893	€ 9.259.393	●
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>	<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>	<i>Ontwikkelingen</i>
	Eigen vermogen	€ 1.016.093	€ 646.993	●
	Vreemd vermogen	€ 3.287.752	€ 1.422.036	●
	Exploitatieresultaat	€ 38.793	€ 40.900	●

Buha BV	
Relatie met programma	8 – Wonen en woonomgeving
Vestigingsplaats	Doetinchem
Rechtsvorm	Besloten vennootschap (BV)
Openbaar belang (doel verbonden partij)	Het zorgdragen voor een schone, hele en veilige openbare ruimte en bij de uitvoering hiervan arbeidsparticipatie en sociale werkgelegenheid te bevorderen en duurzame innovaties na te streven
Gemeentelijk belang	Het bieden van een schone, hele en veilige openbare ruimte aan de inwoners van de gemeente Doetinchem
Wettelijke taak	Ja, Buha bv voert namens de gemeente wettelijke taken uit voor de gemeente, met name op het beheer en onderhoud van de openbare ruimte
Deelnemende partijen	Gemeente Doetinchem

Buha BV				
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	Om de financiële positie van Buha te kunnen beoordelen is het van belang om het weerstandsvermogen van Buha te beoordelen. Met onze verbonden partijen hebben wij afgesproken dat ook zij de belangrijkste financiële risico's kwantificeren. Deze worden net als bij de gemeente in een ratio uitgedrukt waarbij het uitgangspunt 0,8-1,2 is (verhouding risico's met opgebouwde reserves). Bij Buha wordt hieraan op dit moment gewerkt			
Risico's	Buha bv is in 2017 opgestart zonder eigen vermogen. In het eerste jaar heeft Buha een voordeel behaald. Bij een slecht jaar wordt het risico gelopen dat het eigen vermogen niet toereikend zal zijn			
Bestuurlijk belang Doetinchem	De gemeente Doetinchem is voor 100% aandeelhouder van Buha BV	Portefeuillehouder(s)	- F.H.T. (Frans) Langeveld (afvaardiging naar aandeelhoudersvergadering) - L.T.M. (Rens) Steintjes (opdrachtgever)	
		Percentage deelname Doetinchem	100%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>		<i>2018</i>	<i>2019</i>
	Aandelenkapitaal		€ 0	€ 0
	Impuls bijdrage		€ 0	€ 0
	Exploitatiebijdrage		€ 20.269.128	€ 20.184.021
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>		<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>
	Eigen vermogen		€ -	€ 270.352
	Vreemd vermogen		€ -	€ 7.218.999
	Exploitatieresultaat		€ -	€ 269.352

C. Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)				
Relatie met programma	0 – Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen			
Vestigingsplaats	Den Haag			
Rechtsvorm	Vereniging			
Openbaar belang (doel verbonden partij)	De gemeente is lid van de vereniging die als doel heeft de leden collectief en individueel bij te staan bij het vervullen van hun bestuurstaken. Ook vertegenwoordigt de vereniging de gemeentelijke werkgevers (College voor Arbeidszaken) in de onderhandelingen met werknemersorganisaties over arbeidsvoorwaarden. Binnen de vereniging bestaan provinciale afdelingen, die als regionaal bestuurlijk overlegplatform functioneren.			
Gemeentelijk belang	Deelname van portefeuillehouders in commissies			
Wettelijke taak	Nee			
Deelnemende partijen	Alle Nederlandse gemeenten			
Ontwikkelingen	-			
Financiële positie	<i>Exploitatie:</i> De exploitatie is sluitend door de inwonerbijdrage <i>Weerstandsvermogen:</i> Het weerstandsvermogen is voldoende De jaarlijkse bijdrage voor de VNG wordt bepaald tijdens de ledenvergadering. Het bedrag voor 2019 wordt gesteld op € 70.000. € 1,208 per inwoner voor gemeenten van 25.000 tot 200.000. De gemeente Doetinchem heeft 57.382 inwoners (peildatum CBS 12 mei 2018).			
Risico's	-			
Bestuurlijk belang Doetinchem	De gemeente heeft als lid stemrecht in de algemene ledenvergadering	Portefeuillehouder en 1 ^e afgevaardigde naar ledenvergadering	M. (Mark) Boumans	
		Percentage deelname Doetinchem	Inwoners gD: 57.382 Inwoners NL: 17.184.010 Percentage deelname is daarmee 0,33%	
Financieel belang Doetinchem	<i>Begroting</i>		<i>2018</i>	<i>2019</i>
	Aandelenkapitaal		€ 0	€ 0
	Impuls bijdrage		€ 0	€ 0
	Exploitatiebijdrage		€ 0	€ 0
Financiële positie	<i>Jaarrekening</i>		<i>31-12-2016</i>	<i>31-12-2017</i>

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)				
	Eigen vermogen	€ 65.548.000	€ 65.530.000	●
	Vreemd vermogen	€ 73.004.000	€ 65.111.000	●
	Exploitatieresultaat	€ 1.790.000	€ 1.241.000	●

D. Overige verbonden partijen

De gemeente Doetinchem heeft geen bestuurlijke en/of financiële belangen in overige verbonden partijen.

Deel 4 – Financiële begroting

Beleidskaders en uitgangspunten voor de financiën in de begroting 2019

Hieronder worden de beleidskaders en de uitgangspunten opgesomd die we hanteren voor de financiën in onze gemeentebegroting.

Beleidskaders

Belangrijkste rijksregelingen:

- Gemeentewet;
- Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).

Belangrijkste gemeentelijke regelingen:

- Financiële verordening gemeente Doetinchem 2017;
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Doetinchem 2017;
- Treasurystatuut gemeente Doetinchem 2017.

Algemene begrotingsprincipes

We hanteren de volgende begrotingsprincipes:

- Het financieel beleid wordt ondersteund door een begrotingsdiscipline waarbij:
 - o structurele tegenvallers direct worden gecompenseerd met structurele ombuigingen.
 - o structurele meevallers als voordeel worden ingeboekt in de begroting en daarmee gebruikt als invulling van heroverweging van bestaand beleid.
 - o incidentele meevallers ten gunste van de algemene reserve worden gebracht.
 - o incidentele tegenvallers opgevangen worden binnen bestaande budgetten.
- In de begroting van het voorliggende jaar worden de nog te realiseren ombuigingen opgenomen binnen de taakvelden van de programma's.

Groei aantal inwoners en woonruimten per 1 januari

	2019	2020	2021	2022	Totaal
Groei woningen	125	125	125	125	500
Groei inwoners	0	0	0	0	0

De demografische prognoses voor de groei van het aantal inwoners is vertaald in het provinciaal woningbouwprogramma en de regionale woonvisie. Volgens deze prognoses blijft het aantal inwoners vanaf 2019 ongeveer gelijk. In de verdere toekomst zal naar verwachting het inwonertal afnemen. Voor 2019 en de jaren daarna wordt uitgegaan van een groei van het aantal woningen met 125 (verdunding van huishoudens). Het aantal woningen en inwoners is een belangrijke basis voor de berekeningen van ramingen van Algemene uitkering en OZB.

Loon- en prijsontwikkelingen

In onderstaand overzicht leest u het percentage voor loon- en prijscompensatie dat in het financieel meerjarenperspectief van de begroting 2019 is opgenomen.

	2019	2020	2021	2022
% Aanpassing voor loon- en prijsontwikkelingen	2,4%	2,0%	1,8%	1,9%

De loon- en prijsontwikkelingen baseren we op de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (pBBP) in de algemene uitkering van het Gemeentefonds, zoals die worden vermeld in de meicirculaire van het jaar vóór het begrotingsjaar. Het budget voegen we toe aan de stelpost voor loon- en prijsontwikkelingen. De indexering van loon- en prijsgevoelige budgetten in 2019 wordt ten laste van deze stelpost gebracht. De omvang van de stelpost beweegt hierdoor mee met de geraamde prijsontwikkelingen in de algemene uitkering. De compensatie voor loon- en prijsontwikkelingen kan afwijken van de gemiddelde inflatieontwikkeling. Deze afwijking is voor rekening en risico van de budgethouder.

Jaarlijks voegen we € 300.000 structureel (cumulatief) aan de stelpost toe. Hieruit dekken we de loon- en prijsontwikkelingen die niet passen binnen de compensatie in de algemene uitkering,

volumeontwikkelingen (areaaluitbreiding), extra kosten uit (budget-)contracten en overige tariefsaanpassingen.

Vanaf 2019 is een groot deel van de specifieke en integratie-uitkeringen in het sociaal domein overgegaan naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Voor de uitgavenbudgetten die nog gedekt worden via specifieke en integratie-uitkeringen geldt het uitgangspunt dat de uitgaven gelijk zijn aan de inkomsten.

De Achterhoekse gemeenten hebben afspraken gemaakt over de indexering van de gemeenschappelijke regelingen. Als norm voor de indexering van de inwonersbijdrage gebruiken we de prijsontwikkeling van het bruto binnenlands product (BBP) die het rijk noemt in de septembercirculaire voor de algemene uitkering in het Gemeentefonds. Voor de begroting 2019 van de gemeenschappelijke regelingen hanteren we het indexpercentage dat in de septembercirculaire 2017 wordt genoemd voor het jaar 2019 te weten 1,6%.

Ontwikkeling lokale heffingen

De gemeentelijke tarieven van belastingen, heffingen en leges zijn gekoppeld aan het percentage van de loon- en prijsontwikkelingen. Voor de begroting 2019 geldt dus 2,4% stijging. Voor nadere informatie over de lokale heffingen verwijzen we u naar Deel 3, paragraaf 1 Lokale heffingen.

Rekenrente voor financiering

De rekenrente in de begroting is gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage dat wij betalen voor onze opgenomen geldleningen. Deze rente wordt door een omslagsystematiek toegerekend aan de taakvelden in de programma's. Voor 2019 is deze rente berekend op 2,5%.

Aan alle investeringen wordt omslagrente toegerekend. Dit, met uitzondering van de grondexploitaties waarvoor het BBV een specifieke berekeningswijze voorschrijft. Hierbij wordt verondersteld dat een deel wordt gefinancierd met eigen vermogen waarvoor geen rente verschuldigd is. Het percentage voor de grondexploitatie is berekend op 2,2%.

Voor de berekening van tarieven voor rioleringen wordt over investeringen gerekend met 3,8%.

Hiervoor berekenen we jaarlijks het gemiddelde rentepercentage dat de BNG de laatste 20 jaar hanteerde voor een lening met een looptijd van 20 jaar lineair.

Reserves en voorzieningen

In de begroting is een overzicht van reserves en voorzieningen opgenomen. In dit overzicht worden vier categorieën van reserves onderscheiden waarbij de volgende uitgangspunten voor rentetoevoeging gelden:

- a) Aan de algemene reserves voegen we rente toe conform het renteomslagpercentage
- b) Aan reserves voor onderhoud voegen we rente toe conform de prijsontwikkeling bbp. Voor de begroting 2019 hanteren we het percentage uit de meicirculaire gemeentefonds 2018, derhalve 2,4%.
- c) Aan reserves voor dekking van (kapitaal)lasten voegen we rente conform het renteomslagpercentage
- d) Aan overige bestemmingsreserves voegen we geen rente toe

Voor nadere informatie over de rekenrente verwijzen we u naar Deel 3, paragraaf 4 Financiering.

Overhead in de kostprijsberekening

Zoals in paragraaf bedrijfsvoering wordt toegelicht, is gekozen om de overheadkosten door te belasten middels een vaste opslag over de loonkosten. Deze methode wordt ook door het CBS gehanteerd. Hierbij wordt het saldo van overhead gedeeld door het totaal aan loonsombudget⁴. Met het toepassen van deze methode voldoen wij aan de wet- en regelgeving. De nieuwe methode is vergelijkbaar met de oude methode, echter wordt er geen onderscheid meer gemaakt tussen overhead dat rechtstreeks en niet rechtstreeks kan worden doorbelast. Ook wordt geen onderscheid gemaakt in binnen-, en buitendienstmedewerkers. De overhead kan hierdoor op een eenvoudige en consistente wijze worden doorbelast. Het berekende opslag percentage voor 2019 is 45%.

⁴ Formule: saldo overhead/(total loonsombudget+inhuur derden budget).

Toelichting op de financiële positie

In hoofdstuk 2 bent u geïnformeerd over onze financiële positie. Deze bestaat uit twee onderdelen:

1. Het financieel meerjarenperspectief tot 2022
2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente

Beide onderdelen worden hierna verder toegelicht.

1. Het financieel meerjarenperspectief 2018 – 2022

Het financieel meerjarenperspectief 2018-2022 start met het structurele beginsaldo uit de begroting 2018. Dat passen we aan met nieuwe ontwikkelingen en beleidsvoorstellen (blok 1), eerdere bestuurlijke besluiten (blok 2), de mutaties van het rijk op het Gemeentefonds (blok 3) en wijzigingen in vervangingsinvesteringen en de kapitaallasten ervan (blok 4). Per blok geven we een korte toelichting op de mutaties die sinds de begroting 2018 hebben plaats gevonden. In onderstaand overzicht ziet u het financieel meerjarenperspectief opgebouwd uit de blokken.

Meerjarenperspectief Doetinchem (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structurele beginsaldi van de begroting:	1.044	2.873	3.558	3.295	2.219
Structurele mutaties op de blokken:					
1. Nieuwe ontwikkelingen en beleid	0	-1.175	-225	-325	-325
2. Doorwerking eerdere bestuurlijke besluiten	-492	837	30	-26	-26
3. Gemeentefonds en loon- & prijsontwikkeling	2.276	978	-114	-725	-753
4. Vervangingsinvesteringen en vrijval kapitaallasten	45	45	45	0	0
Structureel resultaat begroting	2.873	3.558	3.295	2.219	1.115
Incidentele mutaties op de blokken:					
1. Nieuwe ontwikkelingen en beleid	-4.100	-1.214	-50	-50	0
2. Doorwerking eerdere bestuurlijke besluiten	-2.193	-2.016	144	498	282
Totaal resultaat begroting t.g.v./t.l.v. alg. reserve	-3.420	328	3.389	2.667	1.397

Blok 1 – Nieuwe ontwikkelingen en beleid

In dit blok vermelden we de financiële gevolgen van nieuwe ontwikkelingen en bestuurlijke keuzes in de begroting 2019. De nieuwe aanmeldingen van de begroting 2019 ziet u in het overzicht dat is opgenomen in Deel 2 Financiële positie gemeente Doetinchem. De aanmeldingen worden nader toegelicht in Deel 1 programma's van deze begroting

Ook zijn de resultaten uit de bestuurlijke monitor 2018 in dit blok opgenomen. Dat doen we omdat de raad in dezelfde vergadering over deze begroting 2019, ook over de bestuurlijke monitor 2018 besluit. Voor toelichting op de afwijkingen van de bestuurlijke monitor 2018 verwijzen we naar dat document.

1. Nieuwe ontwikkelingen en beleid (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structurele ontwikkelingen:					
<i>Aanmeldingen begroting 2019:</i>					
Autonome aanmeldingen		-885	0	0	0
Aanmeldingen nieuwe coalitieagenda		-290	-225	-325	-325
Totaal structureel resultaat begroting	0	-1.175	-225	-325	-325
incidentele ontwikkelingen:					
Aanmeldingen bestuurlijke monitor 2018 (excl. Gemeentefonds)	-4.100				
<i>Aanmeldingen begroting 2019:</i>					
Autonome aanmeldingen		-54	0	0	
Aanmeldingen nieuwe coalitieagenda		-1.160	-50	-50	
Totaal incidenteel resultaat begroting	-4.100	-1.214	-50	-50	0

Blok 2 – Doorwerking eerdere bestuurlijke besluiten

2. Doorwerking eerdere bestuurlijke besluiten (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structurele ontwikkelingen:					
Structureel resultaat blok 1 Begroting 2018, blz. 72	0				
Structureel resultaat blok 2 Begroting 2018, blz. 72	-462	990	30	-26	-26
Raadsmotie 21-12-2017 herzien bezuinigingstaakstelling armoedebeleid	-30	-153			
Totaal structureel resultaat begroting	-492	837	30	-26	-26
incidentele ontwikkelingen:					
Incidenteel resultaat blok 1 Begroting 2018, blz. 72	-275				
Incidenteel resultaat blok 2 Begroting 2018, blz. 72	-1.395	-2.340	-180	-120	
Resultaat jaarrekening 2017	-834				
Resultaat Meerjaren perspectief Ontwikkellocaties (MPO) 2018	311	324	324	618	282
Totaal incidenteel resultaat begroting	-2.193	-2.016	144	498	282

De saldi uit de begroting 2018 zijn overgenomen. Voor een toelichting erop verwijzen we naar dat P&C document. Ook zijn de financieel resultaten van de jaarstukken 2017 en het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) 2018 verwerkt. Tenslotte is het raadsbesluit van 21 december 2017 over de herziening van de bezuinigingstaakstelling armoedebeleid in de jaarschijf 2018 €30.000 en 2019 € 153.000 structureel verwerkt.

Blok 3 – Gemeentefonds

3. Gemeentefonds (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structureel resultaat blok 3 begroting 2018, blz. 74	1.281	316	-407	-1.219	
sept. 2017-, dec- 2017 en meicirculaire 2018 incl loon- en prijsontwikkeling	995	662	293	494	-894
toename volume ozb					141
Totaal structureel resultaat begroting	2.276	978	-114	-725	-753

De saldi uit de begroting 2018 zijn overgenomen. En ook de financiële gevolgen van de september- ([2017-106](#)) en decembercirculaire 2017 ([2018-05](#)) en de maart- en de meicirculaire 2018 ([2018-58](#)) van het gemeentefonds. Daarover is in de raadsmededelingen gerapporteerd

Afspraken Rijk en gemeenten over de normering van het Gemeentefonds in het Interbestuurlijk programma (IBP)

In de afgelopen jaren stond regelmatig het systeem ter discussie dat het rijk hanteert voor het bepalen van de omvang van het Gemeentefonds (de normeringssystematiek). In het Interbestuurlijk programma (IBP) dat het rijk en de medeoverheden hebben gesloten zijn afspraken gemaakt over de normeringssystematiek 'samen trap op, samen trap af' voor het Gemeentefonds. Doel van de normeringssystematiek is dat budgettaire lusten of lasten op rijksniveau evenredig worden doorvertaald naar de ontwikkeling van de fondsen voor decentrale overheden. De evenredigheid wordt in de normeringssystematiek versterkt door een koppeling aan de totale rijksuitgaven (inclusief zorg en sociale zekerheid). Beleidsintensiveringen, ombuigingen, mee- en tegenvallers en nominale ontwikkelingen op de Rijksbegroting hebben via de normeringssystematiek direct invloed op de omvang van de fondsen ('samen de trap op, samen de trap af'). De jaarlijkse toe- en afname van het gemeentefonds die voortvloeit uit de koppeling aan de Rijksuitgaven wordt het accres genoemd. Door de verbreding van de normering en door de intensiveringen van het Rijk die doorwerken via de nieuwe systematiek komen meer middelen beschikbaar voor het gemeentefonds en neemt naar verwachting de stabiliteit van de accresontwikkeling toe. Dit geeft gemeenten meer vrij besteedbaar budget. Daar tegenover staat dat het rijk met de medeoverheden heeft afgesproken dat zij middelen in hun begroting beschikbaar stellen voor de uitvoering van de gezamenlijke opgaven. Het rijk gaat het accres van het Gemeentefonds niet oormerken. Wel vindt het rijk dat de decentrale overheden aan zet zijn om hun deel van de opgaven in te vullen. Daarover wil het rijk harde afspraken maken. Het rijk gaat de afspraken ook strikt monitoren!

Blok 4 – Vervangingsinvesteringen en vrijval kapitaallasten

4. Vervangingsinvesteringen en vrijval kapitaallasten (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Structureel resultaat blok 4 begroting 2018, blz. 74	45	45	45	0	
Vrijval kapitaallasten					0
Vervangingsinvesteringen					0
Reservering vrijval investeringslasten onderwijs					0
Totaal structureel resultaat begroting	45	45	45	0	0

De saldi uit de begroting 2018 zijn overgenomen. De ramingen voor de jaarschijven vanaf 2021 worden voorsnog op nul geraamd, er vanuit gaande dat de saldi van de vrijval kapitaallasten en van de vervangingsinvesteringen een budgettair neutraal resultaat hebben voor de gemeentebegroting.

Algemene reserve

De algemene reserve is onderdeel van onze weerstandscapaciteit. Ze dient ter dekking van risico's waarvoor geen andere maatregelen of reserves zijn getroffen. Dat is bepalend voor het weerstandsvermogen van onze gemeente. Daarnaast worden de resultaten van de begroting of jaarrekening in de algemene reserve gemuteerd. In onderstaand overzicht ziet u het meerjarenperspectief voor de algemene reserve.

Meerjarenprognose algemene reserve (bedragen x € 1.000)	2018	2019	2020	2021	2022
Stand 1 januari	20.425	17.556	18.323	22.170	25.391
rente	551	439	458	554	635
Saldi meerjarenperspectief 2017-2021	-3.420	328	3.389	2.667	1.397
Totaal algemene reserve	17.556	18.323	22.170	25.391	27.423

1. De prognose start met de stand per 1 januari 2018 op basis van de jaarstukken 2017. Deze stand is vastgesteld in de raad van juli 2018.
2. We rekenen de omslagrente toe aan de algemene reserve. Door dat te doen maakt het niet uit of we met geld uit de algemene reserve financieren of het geld lenen. De rentekosten zijn in beide gevallen hetzelfde.
3. De saldi van het financieel meerjarenperspectief worden gemuteerd op de algemene reserve.

2. Het weerstandsvermogen van onze gemeente

In dit hoofdstuk geven we een analyse van ons weerstandsvermogen. We beschrijven de meest relevante financiële risico's. Een samenvatting leest u in deel 2 Financiële positie en de paragraaf 2 Risicogestuurd werken en weerstandsvermogen.

Verhouding financiële risico's en weerstandscapaciteit: wat is ons weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding weer tussen onze weerstandscapaciteit (algemene reserve en de stelpost onvoorziene uitgaven) en de financiële risico's. Die verhouding drukken we uit in de ratio van ons weerstandsvermogen. Is de ratio tussen de 0,8 en 1,2 dan beschikken we over voldoende buffer om risico's op te vangen zodat ze geen bedreiging vormen voor onze financiële positie. Beneden de ondernorm dienen maatregelen te worden genomen om de weerstandscapaciteit aan te vullen en/of de risico's te beperken. Boven de norm geeft ruimte om de weerstandscapaciteit in te zetten voor andere doeleinden. Bij de afwegingen hierover worden ook de solvabiliteit en onze schuldpositie betrokken.

Het is belangrijk dat raad en college voortdurend het open gesprek voeren over het weerstandsvermogen. Immers, een incidentele uitschieter buiten de onder- of bovennorm hoeft niet onmiddellijk te leiden tot maatregelen of geeft bestedingsruimte. Het gaat om de tendens van het weerstandsvermogen in relatie tot een gezonde financiële positie op langere termijn.

Overzicht risico's en weerstandscapaciteit				bedragen x € 1.000	
nr	Risico's	2019	2020	2021	2022
1	Ontwikkellocaties (grexen en gebiedsontwikkelingen)	6.600	6.600	6.600	6.600
2	Sociaal domein incl. BUIG vangnetregeling	4.500	4.500	4.500	4.500
3	Garanties & geldleningen	1.000	1.000	1.000	1.000
4	Verbonden partijen	1.300	1.300	1.300	1.300
5	Subsidies van derden; GSO	250	250	250	250
6	Personele lasten/ overhead	1.500	1.500	1.500	1.500
7	Kapitaallasten	100	100	100	100
8	Gemeentefonds	0	700	700	700
9	Lopende procedures	500	500	500	500
10	Omvorming instellingen naar Cultuurbedrijf	1.000			
11	Algemene basis AR onvoorzienbare risico's	2.000	2.000	2.000	2.000
	Totaal gekwantificeerde risico's	18.750	18.450	18.450	18.450
Weerstandscapaciteit		2019	2020	2021	2022
	Algemene reserve per ultimo	18.323	22.170	25.391	27.423
	Stelpost incidentele onvoorziene uitgaven	80	80	80	80
	Totale beschikbare weerstandscapaciteit	18.403	22.250	25.471	27.503
	Ratio weerstandsvermogen	0,98	1,21	1,38	1,49

Belangrijkste financiële risico's op de beleidsterreinen begroting 2019

In deze paragraaf zijn een aantal belangrijke financiële risico's gekwantificeerd. Soms wordt daarbij verwezen naar afzonderlijke rapportages waarin analyses zijn gemaakt. In deze paragraaf worden alleen de risico's beschreven die moeten worden gedekt door de algemene reserve.

Een aantal risico's heeft een 'eigen dekking'

Voor een aantal activiteiten geldt dat er al bestemmingsreserves (bijv. Vastgoedfonds) of egalisatievoorzieningen (bijv. div. leges en heffingen) zijn getroffen. Deze kunnen ook als risicobuffer dienen. Voor belastingen en financieringsrisico's geldt dat de risico's hoofdzakelijk in rijksmaatregelen liggen die vooraf zijn aangekondigd en worden vertaald in de gemeentebegroting. Ook voor deze risico's worden geen reserveringen gerekend in de algemene reserve.

De raad heeft specifiek besloten tot de reservering voor de herijking woningbouw.

Bij de begroting 2016 heeft de raad besloten t/m 2019 € 9 miljoen beschikbaar te stellen als risicoreservering voor de herijking van onze woningbouwstrategie. Gegeven de ontwikkelingen in de woningbouw is dat bedrag in de voorjaarsnota 2017 terug gebracht met € 1,1 miljoen. Regionale afspraken kunnen impact hebben op de herijking. Op basis van de huidige inzichten achten we de buffer toereikend om de herijking te dekken.

Bij het vaststellen van de MPO heeft de raad besloten om de reserve Herziene Woningbouw Strategie om te zetten in een transitiereserve voor de Doetinchemse woningvoorraad. Deze bedraagt per 1 januari 2018 € 2,5 miljoen.

1. Beleidsterrein/programma: Ontwikkellocaties (grondexploitaties en gebiedsontwikkelingsprojecten)
Doel/ Beleidskader: Het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) is het basisdocument. Dit document is door de raad vastgesteld op 12 juli 2018. Het MPO bevat de uitgangspunten, het programma, de resultaten, de financiën en de risico's van de lopende grondexploitaties en gebiedsontwikkelingsprojecten. Deze gegevens vormen de basis voor de begroting 2019.
Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Jaarlijks worden de grondexploitaties en gebiedsontwikkelingsprojecten in het MPO geactualiseerd op basis van een uniforme systematiek. De risico's en mogelijke maatregelen worden op projectniveau en op portefeuilleniveau in beeld gebracht. Op projectniveau gaat het vooral om de kans op overschrijding van geraamde kosten en tegenvallende opbrengsten (ahv risicokaart per project). Op portefeuilleniveau gaat het om het faseringsrisico waarbij we er rekening mee houden dat de uitgifte van kavels over een langere periode moet worden gefaseerd. Alle risico's worden zoveel mogelijk gekwantificeerd. De risico's bij de ontwikkellocaties worden opgevangen in de algemene reserve. Voor nadelige plansaldi in de grondexploitaties worden voorzieningen getroffen. Daarmee wordt het verwachte verlies direct verwerkt in het jaar van de actualisatie. Als de kredieten bij de gebiedsontwikkelingsprojecten ontoereikend blijken, worden maatregelen en/of aanvullende kredieten ter besluitvorming voorgelegd aan de raad.
Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: In het MPO 2018 is een analyse van de risico's van de grondexploitaties opgenomen. Met de daarvoor benodigde weerstandscapaciteit gedurende de komende jaren. Voor de risico's in de grondexploitatie rekenen we in de komende jaren € 5,6 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve. Voor de gebiedsontwikkelingsprojecten wordt het risicomanagement verder doorontwikkeld. Vooralsnog houden we een risicobedrag aan van € 1 miljoen. In de MPO 2019 zullen deze risico's nader worden uitgewerkt en gespecificeerd.

2. Beleidsterrein/programma: Sociaal domein
Doel/ Beleidskader m.b.t. financiën in het sociaal domein: In het programma Sociaal domein blijven we binnen de begrotingskaders. Daarom is als beleidskader bepaald: We hanteren een zo ontschot mogelijk budget. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Risico: Niet passende zorg- en ondersteuning Wmo en jeugdhulp. Door weinig sturing op het afgeven van beschikkingen voor jeugd en gezinnen bij uitvoeringsorganisaties en de grote invloed van zorgaanbieders op het aanbod van (onnodig dure) producten bestaat de kans dat er niet passende c.q. te dure zorg- en ondersteuning wordt verleend. Om dit risico te beheersen worden de opdrachten aan de uitvoeringsorganisaties scherp geformuleerd en regelmatig geëvalueerd. De financiële gevolgen van dit risico schatten we voor de WMO op € 1 miljoen. De gevolgen voor de jeugd zijn begrepen in het volgende risico. Risico: Inzet van overbodige en dure zorg- en ondersteuningsproducten door: • Te hoge of te lage indicaties . • Invloed van zorgaanbieders op te beschikken producten. • Geen invloed op externe verwijzers. • Te veel vrijheden voor producenten om alleen relatief dure zorg- en ondersteuningsproducten aan te bieden. • Te weinig gerichte communicatie met zorgaanbieders over de in te zetten zorg- en ondersteuningsproducten. • Te weinig invloed vanuit Doetinchem op inkoop en contract- en leveranciersmanagement. Om dit risico te beheersen oefenen we via het MOSD en het lokale Contract en Leveranciersmanagement invloed uit om gerichte communicatie met de zorgaanbieders verder in te vullen. Daarnaast vindt afstemming plaats met het Buurtplein over de wijze van beschikken en het aanleveren van de benodigde informatie om het beschikkings- proces te optimaliseren. De financiële gevolgen van dit risico schatten we voor de jeugdhulp op € 3,5 miljoen. Voor de uitwerking van de verschillende maatregelen in het sociaal domein heeft het college een 'Taskforce beheersing sociaal domein' in het leven geroepen. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor de risico's in het sociaal domein rekenen we totaal € 4,5 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

3. Beleidsterrein/programma: Verstrekken van leningen en garanties
Doel / Beleidskader: Maatschappelijke initiatieven ondersteunen of faciliteren door het verstrekken van een lening of garanties. De voorwaarden hiervoor zijn vastgelegd in artikel 17 van de Financiële verordening van gemeente Doetinchem. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Als onze portefeuille van verstrekte leningen en garanties niet beheersbaar is bestaat de kans dat een meer dan ingeschatte aanspraak wordt gedaan op ons weerstandsvermogen. OF: Als we teveel leningen en garanties verstrekken of deze verstrekken aan niet of minder kredietwaardige partijen, dan wordt de kans groter dat wij resp. ons geld niet terug krijgen of aan worden gesproken op de garantie. OF: Door onze portefeuille van verstrekte leningen en garanties te laten groeien, bestaat de kans dat de reservering hiervoor binnen ons weerstandsvermogen ook moet groeien. Als de gemeente wordt aangesproken op een garantie of als een lening niet wordt terugbetaald, dan kost dat de gemeente geld: - De geïnvesteerde tijd. - De kosten van de lening of garantie als daar tegenover onvoldoende zekerheden staan.

Het bestuur tracht een juiste balans te vinden tussen de wens om maatschappelijke initiatieven te ondersteunen en de financiële houdbaarheid van onze lening- en garantieportefeuille. Daarom heeft de raad op 3 november 2016 nieuwe kaders gesteld. Het ondersteunen van maatschappelijke initiatieven mag de financiële positie van de gemeente niet in gevaar brengen. Bij nieuw te verstrekken garanties en geldleningen maken we uitdrukkelijk de afweging tussen het maatschappelijk belang van het initiatief en het risicoprofiel dat ermee gepaard gaat. Om het risicoprofiel te bepalen, beoordelen we de kredietwaardigheid van de betrokkene en de getroffen risico-beperkende maatregelen zoals gekoppelde zekerheden in de vorm van bijvoorbeeld een hypotheekrecht voor de gemeente. Jaarlijks maken we een actuele analyse van de risico's bij alle verstrekte leningen en garanties. Deze rapportage wordt gelijktijdig met de begroting voorgelegd aan de raad. De risicomatrix uit de rapportage is aan het einde van dit hoofdstuk opgenomen. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Op basis van de actuele risicoanalyse rekenen we voor risico's in de garanties en leningen € 1 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.
--

4. Beleidsterrein / programma: Verbonden partijen Doel / Beleidskader: In de paragraaf verbonden partijen van de begroting en de jaarstukken wordt beschreven wat de verbonden partijen bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen. In de begroting 2019 is de paragraaf verder uitgebreid met relevante financiële- en bestuurlijke gegevens. Hiermee beogen wij het inzicht (en daarmee de sturing) op de verbonden partijen te versterken. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: De gemeente Doetinchem besteedt steeds meer en steeds grotere taken uit aan andere partijen. De gemeente blijft echter verantwoordelijk voor de taken die de verbonden partijen uitvoeren. Een paar uitzonderingen daargelaten. Daarom is het van belang om goed in beeld te hebben welke bijdrage verbonden partijen leveren en welke risico's daarmee gepaard gaan. Niet alleen de aard en omvang van de activiteiten zijn belangrijk voor het risicoprofiel van de verbonden partij. Ook de juridische vorm, structuur en organisatie van een verbonden partij spelen daarbij een rol. Zo krijgt de gemeente in haar hoedanigheid als opdrachtgever van de gemeentelijke vennootschappen management- en sturingsinformatie. Hiermee kan de gemeente sturen op de inhoud. Vanuit de rol als aandeelhouder kan de gemeente haar invloed uitoefenen op de financiële positie, risico's en bedrijfsvoering. De afspraken hieromtrent zijn bijvoorbeeld vastgelegd in een opdrachtgever/opdrachtnemer overeenkomst (OGON). Binnen de gemeente zijn er geen verbonden partijen met een verhoogd risicoprofiel. Er zijn wel bepaalde verbonden partijen die risico's lopen die voortvloeien uit landelijke, regionale of lokale ontwikkelingen. Deze specifieke risico's zijn beschreven in de paragraaf Verbonden partijen. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Verbonden partijen beschikken zelf over reserves/weerstandsvormen. Bij de jaarlijkse beoordeling van de begroting wordt beoordeeld of deze voldoende zijn. De deelnemende gemeenten blijven uiteindelijk verantwoordelijk voor de resultaten. Gezien de beperkte invloed van de gemeente op het financieel beleid van de gemeenschappelijke regelingen rekenen we € 200.000 weerstandscapaciteit in de algemene reserve voor risico's bij de verbonden partijen. In verband met problemen in gebouwen van verbonden partijen achten wij het gewenst om daarvoor € 1,1 miljoen als risicobuffer achter de hand te houden. Voor risico's bij de verbonden partijen rekenen we totaal € 1,3 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve

5. Beleidsterrein/programma: Subsidies van derden/ GSO
Doel / Beleidskader: Subsidieverleners stellen een controleprotocol op waarin afspraken met ons als subsidieontvanger worden vastgelegd. We sturen op maatregelen om de inhoudelijke en procedurele afspraken na te komen. Als we niet aan de voorwaarden voldoen moeten we de subsidies terugbetalen.
Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Een van de belangrijkste subsidies is GSO 4 Stadscontract met de provincie Gelderland. Het stadscontract telt 7 projecten: wijkwerk nieuwe stijl, therapiebad zwembad Rozengarde, bouwen rondom de basisschool in Noord, natuur in de stad, vitaal stadscentrum, stationsomgeving Poort naar de Achterhoek en Iseldoks. De projecten moeten tijdig en in goed overleg met de provincie zijn afgerond. Alle projecten zijn afgerond en afgerekend met de provincie uitgezonderd stationsomgeving Poort naar de Achterhoek en vitaal stadscentrum. Deze twee projecten zijn afgerond maar moeten nog wel verantwoord worden in de richting van de provincie. Voor deze twee resterende projecten ontvangt de gemeente Doetinchem een provinciale subsidie van € 3.900.000. De subsidie is via voorschotten verstrekt en wordt afgestemd op de investeringen. Beheersingsmaatregelen Er wordt met de projectleiders van de diverse projecten periodiek overleg gevoerd over de stand van zaken. Ook met de provincie vindt periodiek overleg plaats over de voortgang. Daarnaast wordt eenmaal per jaar bij de provincie een voortgangsrapportage ingediend. Deze dient periodiek te zijn voorzien van een goedkeurende verklaring van de accountant. Daar waar noodzakelijk wordt bijgestuurd.
Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Wanneer afspraken niet worden nagekomen kan de provincie de subsidie terugvorderen. Naar huidige inzichten voldoen we aan de afspraken en voorwaarden. Er zijn dan ook geen overblijvende risico's bekend. We verwachten de komende jaren nieuwe subsidies aan te boren voor gemeentelijke projecten. Gegeven de omvang van het totale subsidiebedrag en de veelheid aan subsidievoorwaarden, houden we € 250.000 in de algemene reserve beschikbaar voor mogelijke risico's bij dit onderwerp.
6. Beleidsterrein/programma: Personele lasten en overhead
Doel/ Beleidskader: We beheersen de personele lasten en overhead van het ambtelijke apparaat. Daarmee blijven we binnen de daarvoor beschikbare budgetten in de gemeentebegroting.
Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: De loonsom staat op dit moment onder druk en dit wordt veroorzaakt door een aantal aspecten: - Bedrijfsonderdelen verzelfstandigen: bijv. Buurtplein, Buha, etc. Na een aantal jaren verplichte winkelnering zijn de zelfstandige onderdelen vrij in hun keuze van overheaddiensten. Dat geeft risico's voor de overhead gD. Afgesproken is dat bij deze keuze het belang van de hele keten als totaal doorslaggevend is, dus niet het belang van 1 van de onderdelen. - Extra taken die in de afgelopen jaren deels binnen de bestaande formatie zijn opgevangen. Dit heeft geleid tot een hogere taakcomplexiteit en werkdruk; - Ons beloningsbeleid (verstoorte balans tussen aanloop-, functie- en uitloopschalen). Inmiddels zijn de uitloopschalen afgeschaft waardoor dit effect langzaam maar zeker zal verdwijnen. In de tweede helft 2018 wordt de organisatieontwikkeling verder uitgewerkt. We maken dan inzichtelijk wat de benodigde capaciteit en kwaliteit is in relatie tot de uit te voeren taken. Dan wordt duidelijk hoe de opbouw van het loongebouw moet zijn voor een goede uitwerkingvangD2020. Hierbij is de verwachting dat er in eerste instantie sprake zal zijn van frictiekosten.
Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor risico's bij de personele lasten rekenen we € 1,5 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

7. Beleidsterrein/programma: Kapitaallasten
Doel/ Beleidskader: We beheersen de kapitaallasten. Daarmee blijven we binnen de daarvoor beschikbare budgetten in de gemeentebegroting. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: In onze begroting houden we jaarlijks rekening met voordelen doordat investeringen later worden uitgevoerd dan financieel gepland. In de financiële planning begroten we het eerste jaar de volledige afschrijving en rentelasten terwijl pas daadwerkelijk wordt afgeschreven in het jaar nadat de investering in gebruik is genomen. Het zelfde geldt voor de rentecomponent, ook hier begroten we het eerste jaar de volledige rentelast terwijl de uitgaven in de loop van de tijd plaats vinden en daarmee ook de rentebetalingen voor het hiervoor te lenen geld. Om te voorkomen dat we jaarlijks aan het eind van het jaar bij de jaarrekening dit verschil als voordeel inboeken, is miv 2015 dit voordeel al structureel op voorhand ingeboekt bij de begroting door de kapitaallasten naar beneden bij te stellen. Deze vooraf ingeboekte voordelen worden gerealiseerd bij een voldoende grote investeringsportefeuille en bij een rentestand die niet omlaag gaat. Gebeurt dit toch dan is er een risico dat de voordelen niet worden gerealiseerd. Daarnaast kunnen nieuwe besluiten om voordelen niet toe te voegen aan de algemene middelen maar te gebruiken voor een specifiek taak, (zie bijvoorbeeld het besluit inzake vastgoedfonds) leiden tot het niet realiseren van deze voordelen. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor risico's bij de kapitaallasten rekenen we € 100.000 weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

8. Beleidsterrein/ programma: Gemeentefonds
Doel / Beleidskader: Wij ontvangen jaarlijks het grootste deel van onze inkomsten via een uitkering van het Rijk in het gemeentefonds. Vanaf 2015 is de uitkering van het Rijk uitgebreid als gevolg taakdecentralisaties in het sociaal domein. Deze rijksbijdrage werd tot en met 2018 via een integratie-uitkering sociaal domein aan gemeenten uitgekeerd. Vanaf 2019 is een deel hiervan overgeheveld naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Wmo beschermd wonen, jeugd/voogdij 18+ en participatie Wsw blijven voorshands uitgekeerd worden via de integratie-uitkering sociaal domein. In 2019 ontvangen wij een totale rijksbijdrage uit het Gemeentefonds van € 132 miljoen. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Het risico bestaat dat het Rijk (onverwachts) de bijdrage wijzigt. Met name de bijdrage voor het sociaal domein wordt regelmatig bijgesteld. Circulaires over het gemeentefonds laten vaak flinke schommelingen zien in de te ontvangen uitkeringen. We kunnen helaas weinig invloed uitoefenen op de rijksbesluiten over de uitkeringen. Zodra ontwikkelingen bekend worden vertalen we die in de gemeentebegroting. Algemene mutaties worden onmiddellijk vertaald in het saldo van het financieel meerjarenperspectief (algemene middelen). Taakmutaties worden direct vertaald naar de specifieke beleidsterreinen in de gemeentebegroting. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de algemene uitkering sterk fluctueert, maar dat voor- en nadelen over de verschillende jaren met elkaar kunnen worden verevend. Gezien de omvang van de algemene uitkering houden we vanaf 2020 0,5% van de totale omvang van het gemeentefonds = € 0,7 miljoen beschikbaar in de algemene reserve.

9. Beleidsterrein/ programma: Lopende procedures
Doel / Beleidskader: Iedere gemeente maakt in haar jaarrekening melding van verplichtingen die niet direct terug te vinden zijn in de boeken van de gemeente. Het gaat o.m. om lopende (juridische) procedures. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: We zijn verwikkeld in enkele juridische procedures die vaak al langere tijd duren. Bijvoorbeeld de ontbinding van een koopovereenkomst en het vermeend niet nakomen van afspraken na wijziging van een bestemmingsplan. Soms zit het risico in de wijze waarop het ons lukt om de rechterlijke uitspraak tot uitvoering te brengen. In andere gevallen liep de juridische procedure nog ten tijde van het schrijven van de begroting. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor risico's bij lopende procedures rekenen we € 500.000 weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

10. Beleidsterrein/ programma: Omvorming culturele instellingen naar Cultuurbedrijf
Doel/ Beleidskader: De vorming van een Cultuurbedrijf betekent dat de bedrijfsvoering van de drie betrokken instellingen wordt samengevoegd. Hieraan zijn financiële risico's verbonden die pas aan het eind van het traject zijn uitgehard. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: We willen Amphion, Gruitpoort en de Muziekschool omvormen tot een Cultuurbedrijf. Daartoe dienen slagen te worden gemaakt in de bedrijfsvoering, dienstverbanden en mogelijk huisvesting. Voor deze transitie moeten kosten worden gemaakt waarvan de hoogte op voorhand moeilijk is in te schatten. In de voorjaarsnota 2017 is daarvoor €1 miljoen gereserveerd. Zonder deze transitie is een financiële taakstelling niet haalbaar. In 2017 en 2018 zijn de nodige stappen in de transitie gezet. Zo is de businesscase voor het Cultuurbedrijf vertaald naar een businessplan en stemmen de partners op hoofdlijnen hiermee in. De volgende stap is de opstelling van een sociaal plan, een individueel traject met de werknemers en de aanstelling van een kwartiermaker. De optelsom van de kosten voor het sociaal plan, de maatregelen in de bedrijfsvoering en de huisvesting bepaalt uiteindelijk de hoogte van het totaal aan transitiekosten. Gezien de veelheid aan actoren en deelnemende gemeenten in dit proces, nemen we naast de genoemde aanmelding nog een bedrag van € 1 miljoen op als risicopost. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor risico's bij de omvorming naar een Cultuurbedrijf rekenen we € 1 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve van 2019.

11. Beleidsterrein/ programma: Algemene reserve voor onvoorziene risico's
Doel / Beleidskader: Een buffer achter de hand voor onvoorziene risico's. Financiële risico's en mogelijke beheersingsmaatregelen: Niet alle risico's kunnen worden voorzien of met ramingen worden onderbouwd. We willen voor dergelijke risico's een basisreserve aanhouden. Overblijvende financiële risico's ten laste van de weerstandscapaciteit: Voor onvoorziene risico's rekenen we € 2,0 miljoen weerstandscapaciteit in de algemene reserve.

Risicomatrix garanties en verstrekte leningen

		Risico effect	
		Klein	Groot
Risico kans	Groot	10% <u>Verstrekte leningen</u> saldo per 1-1-2019 Stichting Parkmanagement A18 € 59.279 <u>Garanties/SWS</u> Stichting DZC'68 € 715.772 Concordia Wehl € 210.688 <u>Garantie</u> Scouting Roothaan € 81.784 Totaal € 1.067.523 Claim weerstandscapaciteit 10% € 100.000	20% <u>Garantie & lening</u> saldo per 1-1-2019 SAZA - Tophal € 2.917.454 SAZA - betalingsregeling € 346.094 <u>Verstrekte garantie</u> Schouwborg Amphion € 449.999 Totaal € 3.713.547 Claim weerstandscapaciteit 20% € 700.000
	Klein	<u>Sport</u> Voetbalvereniging Doetinchem T.T.V. Odion <u>Sport / SWS</u> Tennisclub Zuid V.V. Viod Tennispark de Vijverberg VVG '25 Doetinchemse Hockey Club <u>Cultuur</u> Het Brewinc <u>Woningbouw / WSW</u> Woningstichting Woonplaats Site Woondiensten Vestia Groep Woonzorg Nederland Stichting Habion <u>NHG</u> Nationale Hypotheek Garantie <u>Overig</u> Buha bv <u>Verstrekte leningen</u> Gemeente Hypotheken Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Vitens Sportcentrum Rozengarde Bibliotheek Wehl PC-privé / fietsprivé plan DZC'68	10% <u>Onderwijs</u> saldo per 1-1-2019 Stichting IJsselgroep € 936.584 <u>Zorgsector</u> Sensire € 520.713 <u>Nutssector</u> Vitens € 295.955 Totaal € 1.753.252 Claim weerstandscapaciteit 10% € 200.000

Overzicht van baten en lasten van de programma's

Overzicht van baten en lasten begroting 2019	Baten	Lasten	Saldo
1 Openbare orde en veiligheid	199.263	4.116.449	-3.917.186
2 Bereikbaarheid	3.874.890	10.505.527	-6.630.637
3 Economie en werk	7.923.547	9.094.126	-1.170.579
4 Onderwijs	2.216.382	8.784.824	-6.568.442
5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie	1.942.357	16.412.973	-14.470.616
6 Sociaal domein	22.801.690	117.457.572	-94.655.882
7 Duurzaamheid en milieu	11.858.027	10.523.126	1.334.901
8 Wonen en woonomgeving	7.359.979	9.753.725	-2.393.746
0 Overig bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en financiële middelen	2.190.551	7.520.666	-5.330.115
0 Algemene dekkingsmiddelen	154.979.599	8.817.047	146.162.552
0 Overhead	7.847.093	17.575.674	-9.728.581
0 Heffing VPB	0	0	0
0 Bedrag onvoorzien	0	132.973	-132.973
Saldo van baten en lasten	223.193.378	220.694.682	2.498.696
0 Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	2.975.390	5.146.086	-2.170.696
Resultaat	226.168.768	225.840.768	328.000

Overzicht van baten en lasten van de programma's (meerjarig)

Meerjarenbegroting 2019 2022									
	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022		
0 Bestuur, organisatie bedrijfsvoering en algemeen financiële middelen	U 31.674.598	35.969.741	33.850.477	34.046.360	35.439.536	37.075.929	38.731.350		
1 Openbare orde en veiligheid	I 153.109.194	159.486.385	161.338.422	165.017.243	168.075.894	169.602.306	172.044.962		
	U 4.466.544	4.130.349	4.087.243	4.116.449	4.060.100	4.059.753	4.059.404		
2 Bereikbaarheid	I 246.450	195.843	195.843	199.263	199.263	199.263	199.263		
	U 10.950.040	11.227.679	10.638.249	10.505.527	10.481.044	10.522.320	10.540.058		
3 Economie en werk	I 3.965.771	3.959.547	3.895.647	3.874.890	3.814.007	3.814.007	3.814.007		
	U 13.934.080	4.115.974	5.540.408	9.094.126	5.293.019	9.686.155	5.575.839		
4 Onderwijs	I 10.491.008	2.721.199	3.809.752	7.923.547	3.941.697	8.278.179	4.015.025		
	U 11.940.626	8.658.514	8.490.099	8.784.824	9.281.405	9.847.983	10.097.584		
5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie	I 5.684.594	1.774.814	1.796.214	2.216.382	2.532.382	2.849.382	2.849.382		
	U 16.323.065	16.533.592	16.780.216	16.412.973	16.229.344	16.242.097	16.273.012		
6 Sociaal domein	I 2.119.683	1.421.738	1.528.561	1.942.357	1.942.357	1.942.357	1.942.357		
	U 115.168.931	107.752.821	114.353.528	117.457.572	118.339.387	118.913.197	120.345.011		
7 Duurzaamheid en milieu	I 24.999.266	20.308.178	22.548.007	22.801.690	22.801.690	22.801.690	22.801.690		
	U 11.208.957	10.277.087	10.290.684	10.523.126	10.533.762	10.533.764	10.533.758		
8 Wonen en woonomgeving	I 12.570.625	11.612.357	11.627.195	11.858.027	11.927.386	11.927.386	11.927.386		
	U 28.539.150	9.804.142	12.505.044	9.753.725	10.600.364	12.156.827	8.761.556		
Geraamde saldo van baten en lasten (A)	I 28.985.977	8.176.435	9.489.013	7.359.979	8.603.165	10.494.588	6.960.253		
	-2.033.423	1.186.597	-307.294	2.498.696	3.579.880	2.871.133	1.636.753		
Mutaties reserves	U 23.869.379	5.206.576	6.960.089	5.146.086	3.206.399	3.206.399	3.206.399		
	I 27.794.282	4.257.979	7.505.383	2.975.390	3.015.519	3.002.266	2.966.646		
Saldo beoogde toevoegingen en onttrekkingen aan reserves (B)	3.924.903	-948.597	545.294	-2.170.696	-190.880	-204.133	-239.753		
Resultaat (A+B)	U 1.891.480	238.000	238.000	328.000	3.389.000	2.667.000	1.397.000		
Meerjarenbegroting 2019 2022									
	Rekening 2017	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 na wijziging	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022		
Totaal uitgaven	U 268.075.370	213.676.475	223.496.037	225.840.768	223.464.360	232.244.424	228.123.971		
Totaal inkomsten	I 269.966.850	213.914.475	223.734.037	226.168.768	226.853.360	234.911.424	229.520.971		
Resultaat	1.891.480	238.000	238.000	328.000	3.389.000	2.667.000	1.397.000		

Overzicht incidentele lasten en baten per programma

overzicht van incidentele baten en lasten		begroting 2019	begroting 2020	begroting 2021	begroting 2022
0 Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en alg. financiële middelen					
	lasten 0.1 wachtgeldverplichtingen bestuurders	-190.000	-180.000	-120.000	
	lasten 0.1 startbudget opgaven coalitieagenda	-300.000			
	lasten 0.10 woningbouwstrategie	-2.000.000			
	saldo programma 0	-2.490.000	-180.000	-120.000	0
1 Openbare orde en veiligheid					
	lasten				
	baten				
	saldo programma 1	0	0	0	0
2 Bereikbaarheid					
	lasten				
	baten				
	saldo programma 2	0	0	0	0
3 Economie en werk					
	lasten regionale inspiratiecentra / VVV	-60.000			
	baten				
	saldo programma 3	-60.000	0	0	0
4 Onderwijs					
	lasten				
	baten				
	saldo programma 4	0	0	0	0
5 Sport, recreatie, cultuur en cultuurhistorie					
	lasten 5.3 implementatiekosten cultuurbedrijf	-75.000			
	lasten 5.6 regionaal mediacentrum	-100.000			
	baten				
	saldo programma 5	-175.000	0	0	0
6 Sociaal domein					
	lasten 6.1 preventie, innovatie, transformatie soc. domein	-500.000			
	lasten 6.3 scenario onderzoek regelarme bijstand	-50.000			
	baten				
	saldo programma 6	-550.000	0	0	0
7 Duurzaamheid en milieu					
	lasten 7.4 ecologie onderzoek exoten	-10.000			
	lasten 7.4 bijdrage ODA	-44.000			
	baten				
	saldo programma 7	-44.000	0	0	0
8 Wonen en woonomgeving					
	lasten 8.1 voorbereiden en uitvoeren Omgevingswet	-150.000			
	lasten 8.3 voorlichting, onderzoek en inspectie over asbest sanering	-25.000			
	lasten 8.3 leegstand	-50.000	-50.000	-50.000	
	baten 8.2 MPO 2018	324.000	324.000	618.000	282.000
	saldo programma 8	249.000	274.000	568.000	282.000
Totaal					
	lasten	-3.554.000	-230.000	-170.000	0
	baten	324.000	324.000	618.000	282.000
	totaal programma 0 t/m 8	-3.230.000	94.000	448.000	282.000

Geprognosticeerde balans, financiële kengetallen en EMU-saldo

MEERJARENPROGNOSE				
ACTIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
(bedragen * € 1.000)				
Vaste activa				
<i>Immateriële vaste activa</i>	19.100	18.580	18.160	17.650
- Kosten onderzoek en ontwikkeling	100	80	60	50
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	19.000	18.500	18.100	17.600
Materiële vaste activa	190.020	183.020	175.520	170.020
- Investerings met een economisch nut:				
gronden uitgegeven in erfpacht	20	20	20	20
overige investeringen met een economisch nut	126.000	121.000	116.000	112.000
- Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding vd kosten een heffing kan worden geheven	30.000	29.000	28.500	28.000
- Investerings in de openbare ruimte, met een maatschappelijk nut	34.000	33.000	31.000	30.000
Financiële vaste activa	29.800	28.950	28.700	28.150
- Kapitaalverstrekkingen aan:				
deelnemingen	500	500	500	500
gemeenschappelijke regelingen	0	0		
- Leningen aan:				
woningbouwcorporaties	1.500	1.500	1.500	1.500
deelnemingen	4.000	3.800	3.600	3.400
overige verbonden partijen	0	0	0	0
- Overige langlopende leningen	12.500	12.250	12.000	11.750
duurzaamheidsleningen	7.600	7.600	7.600	7.600
vervangingsinvesteringen	3.700	3.300	3.500	3.400
- Overige financiële uitzettingen > 1 jaar	0	0	0	0
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	0	0	0	0
Totaal vaste activa	238.920	230.550	222.380	215.820
Vlottende activa				
<i>Voorraden</i>	45.000	40.000	38.000	36.000
- Strategische gronden	0	0	0	0
- Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	45.000	40.000	38.000	36.000
Uitzettingen	20.500	20.500	20.500	20.500
- Vorderingen openbare lichamen	10.500	10.500	10.500	10.500
- Overige vorderingen	10.000	10.000	10.000	10.000
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist	0	0	0	0
Liquide middelen	1.000	1.000	1.000	1.000
- Kas- en banksaldi	1.000	1.000	1.000	1.000
Overlopende activa	15.000	15.000	15.000	15.000
- Transitoria	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal vlottende activa	81.500	76.500	74.500	72.500
Totaal generaal	320.420	307.050	296.880	288.320

2019 t / m 2022				
PASSIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2020	Ultimo 2021	Ultimo 2022
(bedragen * € 1.000)				
Vaste passiva				
Eigen vermogen	46.160	49.487	52.730	54.667
- Algemene reserve (excl. resultaat)	17.995	18.781	22.724	26.026
- Bestemmingsreserves:				
overige bestemmingsreserves	27.837	27.317	27.339	27.244
- Resultaat	328	3.389	2.667	1.397
Voorzieningen	12.491	12.113	11.661	11.268
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen, risico's	5.891	5.891	5.891	5.891
- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	0	0	0	0
- Voorzieningen door derden bekleemde middelen	6.600	6.222	5.770	5.377
Vaste schulden	203.569	187.250	174.289	164.185
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars	0	0	0	0
- Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	203.569	187.250	174.289	164.185
Totaal vaste passiva	262.220	248.850	238.680	230.120
Vlottende passiva				
Vlottende schulden	29.200	29.200	29.200	29.200
- Kasgeldleningen	17.000	17.000	17.000	17.000
- Banksaldi	4.200	4.200	4.200	4.200
- Rekeningcourant met niet fin. instellingen	0	0	0	0
- Overige schulden	8.000	8.000	8.000	8.000
Overlopende passiva	29.000	29.000	29.000	29.000
- Transitoria	29.000	29.000	29.000	29.000
Totaal vlottende passiva	58.200	58.200	58.200	58.200
Totaal generaal	320.420	307.050	296.880	288.320

Toelichting op de geprognoseerde balans

Algemeen

Het Besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten vijf kengetallen meerjarig berekenen en opnemen in hun begroting. Om die kengetallen te kunnen berekenen, moeten we een meerjarige balans samenstellen.

In dit hoofdstuk geven we eerst een toelichting op de geprognoseerde balans. Vervolgens presenteren we de vijf kengetallen en lichten we deze toe. Tenslotte ziet u de ontwikkeling van het EMU-saldo.

De balans 2019-2022

Het vernieuwde BBV schrijft voor dat we "een geprognoseerde begin- en eindbalans opnemen voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar". Het gaat dan om de jaren 2020 tot en met 2022. De beginbalans 2020 is hetzelfde als de eindbalans van 2019. En omdat we deze laatste nodig hebben voor het berekenen van de kengetallen 2019, hebben wij (in de bijlagen in de begroting 2019) de geprognoseerde balans ultimo 2019 tot en met ultimo 2022 opgenomen.

Vaste activa

In de balans ziet u dat het totaal van de vaste activa afloopt. Bij het ramen hebben wij de nu bekende investeringsplannen betrokken. Hierbij moet u denken aan de geplande vervangingsinvesteringen, de geplande investeringen uit de uitvoeringsprogramma mobiliteit en groen en plannen uit de begroting 2018 en 2019. En deze plannen laten –niet geheel onlogisch- meer investeringen zien voor de eerste jaren dan voor de laatste jaren van nu voorliggende prognose.

Vlottende Activa

Meerjarig nemen de vlottende activa af, wat met name komt door het kleiner worden van onze grondexploitatie. De cijfers voor de grondexploitatie zijn -conform de Meerjarenprognose grondexploitatie (MPG)- vertaald in de voorraden.

Vaste Passiva

Het verloop van ons eigen vermogen hebben we afgestemd op ons Financieel Meerjarenperspectief en onze begroting 2019-2022 voor wat betreft de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

In de voorzieningen ziet u weinig verloop, omdat we hier het uitgangspunt hanteren dat deze steeds op het juiste niveau moeten blijven. Moeten we een voorziening aanspreken, dan gaan we ervan uit dat we eenzelfde toevoeging moeten doen om de voorziening op niveau te houden.

De vaste schulden hebben we als sluitpost voor onze balans gebruikt: omdat we aan de linkerzijde van de balans minder bezittingen hebben, hoeven we ook minder geld te lenen.

Vlottende passiva

Deze blijven constant, ook ten opzichte van de jaarrekening 2016. We hebben nu nog geen reden om aan te nemen dat de transitoria (nog te betalen-posten) zullen afnemen. Verder gaan we ervan uit dat we maximaal gebruik maken van de mogelijkheid om met kasgeld te financieren, omdat we verwachten dat dat ook de komende vier jaren goedkoper zal zijn dan langlopende geldleningen.

Balanstotaal

Het totaal van onze balans zal de komende vier jaren afnemen door bovenstaande uitgangspunten. Dit is inherent aan het feit dat ook onze investeringen in deze prognose afnemen en daarmee onze schuld.

Toelichting op financiële kengetallen

De vijf kengetallen zijn vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording (BBV); hun berekeningswijze is vastgelegd in een ministeriële regeling.

1. Netto schuldquote

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Netto schuldquote	84%	104%	101%	93%	85%	82%
Netto schuldquote gecorrigeerd met alle verstrekte leningen	77%	90%	88%	81%	72%	70%

Bij de netto schuldquote worden alle schulden, verminderd met geldelijk bezit, afgezet tegen alle inkomsten. De omvang van de inkomsten bepaalt in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente (maar dat is voor bedrijven en particulieren niet anders) kan dragen. Provincie Gelderland geeft de volgende norm: zodra de netto schuldquote boven 130% is, is sprake van een zeer hoge schuld. Is de quote hoger dan 100%, dan is waakzaamheid geboden. Tot 100% is deze voldoende.

We zien dat de quote in de jaren 2018 tot en met 2022 steeds lager wordt. Dit komt doordat onze schuld afneemt (zie hiervoor de toelichting op de balans, onderdeel vaste passiva). We gaan ervan uit dat onze inkomsten in de komende jaren toenemen met de prijsindexering (2,4% voor 2019, 2,0% voor 2020, 1,8% voor 2021 en 1,9% voor 2022).

2. Solvabiliteitsratio

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Solvabiliteitsratio	18%	17%	14%	16%	18%	19%

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen afgezet tegen het balanstotaal (eigen en vreemd vermogen samen). Het cijfer geeft weer in hoeverre gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. De provincie Gelderland acht een solvabiliteit lager dan 20% risicovol, tussen 20% en 50% voldoende en boven 50% minst risicovol.

We zien dat onze solvabiliteitsratio op termijn verbetert ten opzichte van de begroting 2019. De geprognosticeerde balans laat immers zien dat ons eigen vermogen de komende jaren toeneemt, terwijl het balanstotaal daalt. Ons balanstotaal daalt doordat we onze schulden kunnen aflossen met opbrengsten uit grondverkoop en ontvangen aflossingen van verstrekte leningen

Wat moeten we doen om de solvabiliteit/netto schuldquote te verbeteren?

De solvabiliteit is de mate waarin het bezit van onze gemeente is gefinancierd met eigen vermogen. Dit kengetal zegt dus iets over de schuldpositie van de gemeente.

Volgens deze begroting is ons totale bezit in 2019 voor 14% gefinancierd met eigen vermogen. Voor het overige hebben wij vreemd vermogen moeten aantrekken. De provincie Gelderland normeert een solvabiliteit lager dan 20% als onvoldoende. Om dit kengetal te verbeteren zal het eigen vermogen omhoog en vreemd vermogen omlaag moeten.

Gerelateerd aan ons balanstotaal van circa € 320 miljoen kan als grove vuistregel worden gehanteerd dat een mutatie in bijvoorbeeld de leningen of investeringen met € 1 miljoen leidt tot 0,05% verandering (verslechtering of verbetering) van onze solvabiliteit. (Zie ook de toelichting op blz. 9 voorjaarsnota 2017). Omgerekend: € 20 miljoen mutatie leidt tot 1% verandering in onze solvabiliteit. Om de solvabiliteit wezenlijk te verbeteren moeten ingrijpende maatregelen worden genomen door € 60 tot € 100 miljoen minder te investeren (en dus minder te lenen); of door eigendommen te verkopen of te bezuinigen om zo'n bedrag toe te kunnen voegen aan onze algemene reserve Ter indicatie: het gaat dan om 20 tot 30% van ons balanstotaal.

3. Grondexploitatie

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Kengetal grondexploitatie	19%	27%	20%	18%	16%	16%

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de boekwaarde van de grondpositie is ten opzichte van de jaarlijkse baten van de gehele gemeente begroting. Gemeenten met gronden met een lage boekwaarde lopen minder risico dan gemeenten met een hoge boekwaarde. Provincie Gelderland stelt geen norm voor dit kengetal. Alleen de boekwaarde afgezet tegen de totale baten zegt immers weinig. Om te kunnen beoordelen of een gemeente goed scoort met haar grondbedrijf, moeten ook afzetprognoses en getroffen voorzieningen beoordeeld worden.

Wij doen de beoordeling en bijstelling jaarlijks via het Meerjarenperspectief Ontwikkellocaties (MPO) en onze accountant beoordeelt deze vanuit zijn verantwoordelijkheid.

4. Structurele exploitatieruimte

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Structurele exploitatieruimte	3%	1%	1%	1%	1%	1%

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de begroting is. Ook geeft het aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen en/of er ruimte is voor nieuw beleid. Voor de berekening zoals die nu is voorgeschreven moeten we het saldo van structurele baten en lasten vermeerderd met het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen delen door de totale baten. Het kengetal moet hierdoor minimaal groter dan 0 zijn, anders duidt dit op een tekort in de structurele ruimte.

5. Belastingcapaciteit: woonlasten als percentage van landelijk gemiddelde

	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Belastingcapaciteit: woonlasten als % van landelijk gemiddelde	97%	97%	97%	97%	97%	97%

Bij dit kengetal worden de Doetinchemse woonlasten van een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde afgezet tegen het landelijk gemiddelde tarief van het jaar vóór het begrotingsjaar. Is het kengetal lager dan 100%, dan zijn de woonlasten in Doetinchem dus lager dan gemiddeld in Nederland. Voor 2019 zijn onze tarieven bekend evenals het landelijk gemiddelde tarief voor 2018. Om de kengetallen voor de jaren 2020 en verder te berekenen kunnen we niet anders dan zowel onze tarieven als het landelijk gemiddelde tarief te verhogen met het prijsindexcijfer. Het percentage blijft hierdoor steeds hetzelfde.

Wat moeten we doen om de onbenutte belastingcapaciteit te verbeteren?

Het gaat om de woonlasten: OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Aanpassingen van deze belastingen beïnvloeden het percentage van de belastingcapaciteit. Het veranderen of vervallen van de hondenbelasting heeft geen invloed op dit kengetal.

Toelichting op EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP). Van dit maximale tekort van 3% is 2,5% voor de rijksoverheid en 0,5% voor de decentrale overheden. De EMU-systematiek werkt echter op een andere manier dan het baten-lastenstelsel dat decentrale overheden hanteren. Investerings- en uitgaven die worden gedekt uit reserves tellen bijvoorbeeld niet mee in de uitkomst in het baten-lastenstelsel, maar tellen wel door in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van Doetinchem in 2019 komt uit op - € 7,6 miljoen. Het betekent in EMU-termen dat onze financieringsbehoefte in 2019 € 7,6 miljoen lager is dan in 2018. Vanaf 2020 neemt onze financieringsbehoefte verder af wat eveneens leidt tot een negatief EMU-saldo.

EMU saldo	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
vorderingen	39.851	49.400	51.300	50.450	50.200	49.650
schulden	222.362	238.232	232.441	213.061	200.822	191.988
schulden minus vorderingen	182.511	188.832	181.141	162.611	150.622	142.338
mutatie= EMU saldo		6.321	-7.691	-18.530	-11.989	-8.284

Het EMU-saldo voor de decentrale overheden als collectief bedraagt voor 2016 -/-0,4% BBP. Vanaf 2017 is dit -/- 0,3% BBP geworden. Om hun EMU-saldo te kunnen monitoren zouden voor gemeenten en provincies jaarlijks individuele EMU-referentiewaarden gepubliceerd worden. Deze zijn echter nog niet gepubliceerd. Er staan namelijk (nog) geen sancties op het overschrijden van de waarde. Bovendien zijn rijk en decentrale overheden (bij monde van VNG, IPO en Unie van Waterschappen) nog steeds in discussie over het aandeel van decentrale overheden in de macro-EMU-norm en de omvang van de bijdrage die zij moeten leveren.

Overzicht reserves en voorzieningen

In het overzicht op de volgende bladzijden ziet u alle reserves en voorzieningen van de gemeente Doetinchem. Bij elk leest u het doel, de mutaties en de benodigde omvang.

Op 8 juni 2017 heeft de raad de nota reserves en voorzieningen vastgesteld ingaande 1 januari 2017. Vanaf dat moment is er één algemene reserve die o.a. dient ter dekking van onze risico's. Ook worden er de begrotings- en rekeningresultaten op gemuteerd. De bestemmingsreserves en voorzieningen zijn opnieuw afgewogen. De spelregels voor reserves en voorzieningen zijn geactualiseerd. De spelregels voor rentetoerekening aan reserves en voorzieningen zijn vermeld in de paragraaf 5 Financiering.

nr.	Omschrijving	doel	01-01-2019	31-12-2019	voeding	onttrekking	benodigde omvang
	Algemene reserves						
1	algemene reserve voor algemene risico's	Financieel weerstandvermogen (buffer) voor het opvangen van in principe onvoorzienbare financiële tegenvallers.	17.556	18.323	Positieve saldi begroting/jaarrekening	Negatieve saldi begroting/jaarrekening en vanwege specifieke raadsbesluiten	Voor toelichting op de gewenste omvang van de algemene reserve wordt verwezen naar paragraaf 2 Weerstandsvermogen.
	Totaal algemene reserve		17.556	18.323			
	Bestemmingsreserves						
2	reserve speelvoorzieningen	Opvangen van schommelingen in de kosten van vervanging en renovatie van speeltoestellen.	200	185	Het verschil tussen het jaarlijks beschikbare budget en de uitgaven.	Het verschil tussen het jaarlijks beschikbare budget en de uitgaven.	In overeenstemming met speelruimteplan.
3	reserve vastgoedfonds	Het in stand houden van de gemeentelijke accommodaties, voor zover het een wettelijke taak of een gemeentelijke ambitie betreft of vanuit strategisch belang eigendom wenselijk is.	619	390	Jaarlijks (geïndexeerde) dotaties onderhoud per gemeentelijk gebouw, exploitatiesaldi gemeentelijke accommodaties en verkoopopbrengsten panden.	Werkelijke jaarlijkse onderhoudskosten aan gemeentelijke gebouwen en negatieve exploitatiesaldi van gemeentelijke accommodaties.	In overeenstemming met meerjarenplanning vastgoedfonds
	reserves onderhoud		819	575			
	reserves kapitaallasten		24.657	24.424			
	Overige bestemmingsreserves						
7	Reserve maatschappelijke opvang regionaal	Middelen bestemd voor de regionale taak die Doetinchem heeft i.h.v. maatschappelijke opvang/huiselijk geweld, OGGz en verslavingszorg.	106	106	Regionale gelden	Regionale gelden	Niet nader bepaald.
8	reserve volkshuisvesting	Reserve tbv verbeteren volkshuisvesting in de brede zin van het woord.	-	-	- Geen	De reserve wordt ingezet voor de kosten van de regionale woonvisie 2016 en 2017.	Dit betreft 2 x € 15.000.
9	reserve vervangingsinvesteringen Amphion	Conform besluitvorming raad van juli 2015 wordt reserve gevormd om toekomstige vervangingsinvesteringen Amphion (gedeeltelijk) te kunnen financieren.	150	200	Jaarlijkse dotatie vanuit de exploitatie.	Onttrekking vindt plaats obv raadsbesluit bij financieringsaanvraag Amphion.	Nog nader te bepalen obv meerjarenprognose vervangingen.
10	reserve spaarrisico woningbouwstrategie	De raad heeft besloten om gefaseerd € 9 mln (met VJN 2017 teruggebracht naar € 7,9 mln) beschikbaar te stellen voor de herijking van de woningbouwstrategie.	531	2.531	Incidenteel beschikbaar gestelde middelen (€ 3 mln 2016, € 2 mln 2017, € 0,9 mln 2018 en € 2 mln 2019).	De raad heeft besloten om in 2016 € 3 mln en in 2017 € 1,8 mln in te zetten. Met het MPG2018 stellen we voor € 0,6 in te zetten in 2018. Hiermee is voor de resterende periode nog € 2,5 mln beschikbaar.	Afhankelijk van besluitvorming in de raad.
	overige bestemmingsreserves		787	2.837			
	Totaal bestemmingsreserves		26.264	27.837			
	TOTAAL RESERVES		43.820	46.160			

nr.	Omschrijving	doel	01-01-2019	31-12-2019	voeding	onttrekking	benodigde omvang
Voorzieningen							
voorzieningen door derden bekleed							
1	voorziening afvalverwerking	Het egaliseren van de uitgaven en inkomsten die in het kader van afval- inzameling en verwerking worden gemaakt met als effect dat een nagenoeg stabiel tarief afvalstoffenheffing wordt gehanteerd.	1.838	1.408	Overschotten op de jaarlijkse kosten en inkomsten op het product afval	Tekorten op de jaarlijkse kosten en inkomsten op het product afval	Afhankelijk van besluitvorming in de raad.
2	voorziening compensatie bomen-natuur	Het in stand houden en uitbreiden van het bomenbestand van Doetinchem	57	57	Vindt plaats door derden	Uitgaven ten behoeve van het in stand houden en uitbreiden van het bomenbestand van Doetinchem (compenserend groen op basis van de vastgestelde bomenverordening).	De ontvangen bedragen voor de kosten van de kap van de boom plus een vergoeding de waarde van de gekapte boom en de gerealiseerde kosten worden in de exploitatie verwerkt. Het jaarlijks saldo wordt in deze voorziening opgenomen ter dekking van nog aan te planten compenserend groen.
3	voorziening afkoopsummen begraaplaatsen	De voorziening dient ter afdekking van de jaarlijkse kosten voor onderhoud op de begraaplaatsen.	-	-	Jaarlijks ontvangen afkoopsummen in verband met onderhoudsrecht graven.	Ontrokken worden de lasten die wij hebben voor onderhoud van de begraaplaats.	De voorziening moet toereikend zijn om jaarlijks de lasten in de exploitatie op te kunnen vangen.
4	voorziening rioolbeheer	Het egaliseren van sterk schommelende uitgaven voor onderhoud, vervanging en verbetering van het rioleringsstelsel met als effect dat een nagenoeg stabiel rioolrecht wordt gehanteerd.	6.295	5.136	Overschotten op de exploitatie- en investeringskosten voor riolering.	Tekorten op de exploitatie- en investeringskosten voor riolering.	In overeenstemming met meerjarenplanning GRP. Geactualiseerd GRP wordt in eerste helft van 2016 door de raad vastgesteld.
voorzieningen door derden bekleed							
5	pensioenvoorziening wethouders	De voorziening wordt gevormd voor wethouderspensiolen ingaande 2011.	8.189	6.600			
6	Wachtgeld/outplacement voorziening bestuurders	Deze voorziening is gevormd om aan wachtgeldverplichtingen, pensioenopbouw en outplacementkosten van wachtgelders te voldoen.	384	384	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperiodes, ofwel 8 jaar.	Jaarlijks storting/onttrekking t.l.v. exploitatiebegroting op basis van geactualiseerde berekeningen gelijk aan de duur van 2 raadsperiodes, ofwel 8 jaar.	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
7	voorziening flo brandweer	Ten behoeve van FLO brandweerpersoneel	698	698	Bij 2e financiële monitor 2010	Gebruik FLO	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
8	garantievoorziening eigen risicodragers WW	Werkgevers in de sector Overheid en Ondervrij zijn eigenrisicodragers voor de Werkloosheidswet (WW).	310	310	Bij vaststelling jaarrekening 2012 en 2013	Jaarlijks storting/onttrekking op basis van geactualiseerde berekeningen.	Overeenkomstig jaarlijkse geactualiseerde berekeningen
9	Voorziening Torenstad	Voorziening ter dekking van financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uitspraak van het Gerechtshof d.d. 12-12-2017 waarmee g.d verplicht wordt het pand L de Colignystraat 11 terug te nemen	-	-	Enmalige storting in 2017	De kosten (koopsum, wettelijke rente, juridische en proceskosten) verminderd met de WOZ-waarde van het pand L de Colignystraat 11	De omvang van de kosten (koopsum, wettelijke rente, juridische en proceskosten) verminderd met de WOZ-waarde van het pand L de Colignystraat 11
10	Voorziening Bedrijventerrein A18 2e fase	Deze voorziening is voor de mogelijke afwaardering van de tweede fase van A18 bedrijventerrein.	1.868	1.868	Enmalige dotatie met de jaarrekening 2017	Als de tweede fase van A18 Bedrijventerrein afgewaardeerd moet worden.	Het gemeentelijk aandeel van een mogelijke extra afwaardering, zijn de 35% van € 5,3 mln.
voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's			5.891	5.891			
TOTAAL VOORZIENINGEN			14.080	12.491			

Overzicht kredieten en vervangingsinvesteringen

In dit overzicht leest u op hoofdlijnen welke vervangingsinvesteringen de komende jaren zijn gepland. De kapitaallasten ervan zijn in de begroting opgenomen. Dat geldt ook voor de dekking van de kapitaallasten.

Voor een toelichting op het krediet voor de ICT samenwerking wordt verwezen naar aanmelding A3 in het programma 0 Bestuur, organisatie, bedrijfsvoering en algemene financiële middelen.

Omschrijving algemeen	investering 2019	investering 2020	investering 2021	Investering 2022	inv.lst 2019	inv.lst 2020	inv.lst 2021	inv.lst 2022
ICT samenwerking	1.213.000	1.213.000	1.213.000	1.213.000	261.000	261.000	261.000	261.000
Wegen	730.000	730.000	730.000	730.000	37.000	37.000	37.000	37.000
ICT gD	575.000	375.000	375.000	375.000	97.000	63.000	63.000	63.000
Verkeerregelininstallaties	392.000	98.000	288.000	391.000	44.000	12.000	31.000	39.000
Civieltechnische kunstwerken	259.000	347.000	282.000	117.000	26.000	43.000	0	0
Openbare verlichting	197.000	320.000	290.000	404.000	12.000	20.000	19.000	24.000
Vervangingsplan Sportaccommodaties	175.000	175.000	175.000	175.000	19.000	19.000	19.000	19.000
Parkeren	85.000	0	0	0	11.000	0	0	0
Gemeente winkel	40.000	8.000	72.000	0	7.000	2.000	12.000	0
Facilitair	11.000	66.000	36.000	0	1.000	8.000	3.000	0
Totaal	3.677.000	3.332.000	3.461.000	3.405.000	515.000	465.000	445.000	443.000

	Investering 2019	Investering 2020	Investering 2021	Investering 2022	inv. Lst 2019	inv. Lst 2020	inv. Lst 2021	inv. Lst 2022
Ten laste van FMP	1.474.000	1.215.000	1.342.000	1.287.000	186.000	149.000	128.000	125.000
ICT-plan	1.213.000	1.213.000	1.213.000	1.213.000	261.000	261.000	261.000	261.000
Wegen	730.000	730.000	730.000	730.000	37.000	37.000	37.000	37.000
Parkeren	85.000	0	0	0	11.000	0	0	0
sport	175.000	175.000	175.000	175.000	19.000	19.000	19.000	19.000
Totaal	3.677.000	3.333.000	3.460.000	3.405.000	514.000	466.000	445.000	442.000

Via deze lijst wordt de raad voorgesteld de kredieten voor 2019 beschikbaar te stellen voor de vervangingsinvesteringen.

Afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
A	
AGEM	- Achterhoekse Groene Energie Maatschappij
APV	- Algemene Plaatselijke Verordening
AVG	- Algemene verordening gegevensbescherming
AWLO	- Achterhoeks Woonwensen en Leefbaarheidsonderzoek
B	
BAG	- Basisregistratie Adressen en Gebouwen
BBP	- Bruto Binnenlands Product
BBV	- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten
BGT	- Basisregistratie Grootchalige Topografie
BIE	- Bouwgrond in exploitatie
BIG	- Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten
BN	- Budget Neutraal
BNG	- Bank Nederlandse Gemeenten
BRO	- Basisregistratie Ondergrond
Buha	- Beheer, uitvoering, handhaving & accommodaties
BUIG	- Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BV	- Besloten vennootschap
BVO	- Betaald voetbal organisatie
B&W	- College van burgemeester en wethouders
C	
CBS	- Centraal Bureau voor de Statistiek
CLM	- Contract- en leveranciersmanagement
D	
DB	- Dagelijks Bestuur
DE	- Duitsland
DHC	- Doetinchemse Hockey Club
DigiD	- Digitale persoonsidentificatie
DUO	- Dienst Uitvoering Onderwijs
DZC	- Doetinchemse Zaterdag Club
E	
ECAL	- Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers
ENSIA	- Eenduidige Normatiek Single Information Audit
Etc	- Et cetera
F	
FG	- Functionaris Gegevensbescherming
Wet Fido	- Wet financiering decentrale overheden
G	
GGD NOG	- Gemeentelijke gezondheidsdienst Noord- en Oost-Gelderland
GGU	- Gezamenlijke Gemeentelijk Uitvoeringsprogramma
GGZ	- Geestelijke gezondheidszorg
Gld	- Gelderland
GREX	- Grondexploitatie
GRP	- Gemeentelijk Rioleringsplan
GSO	- Gelders Stedelijk Ontwikkelingsbeleid
H	
HH	- Huishoudelijke hulp
HAN	- Hogeschool van Arnhem en Nijmegen
Havo	- Hoger algemeen voortgezet onderwijs
Wet HOF	- Wet houdbare overheidsfinanciën
I	
IBA	- Individuele Behandeling van Afvalwater
IBD	- Informatiebeveiligingsdienst
IBP	- Interbestuurlijk Programma
ICT	- Informatie- en communicatietechnologie
IG&D	- Industrie, Groothandel & Dienstverlening
I.s.m.	- In samenwerking met
J	
JGZ	- Jeugdgezondheidszorg
JOGG	- Jongeren Op Gezond Gewicht
K	
-	-
L	
LEADER	- Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale
LED	- Light-emitting-diode

M	LTMA	-	Lokaal Toereikend Media-Aanbod
	LVO	-	Landelijk Verbeterplan Overwegen
N	Mavo	-	Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
	MPO	-	Meerjaren Perspectief Ontwikkellocaties
O	MOSD	-	Management Overleg Sociaal Domein
	NEN	-	Nederlandse Norm
P	NV	-	Naamloze vennootschap
	OCW	-	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Q	ODA	-	Omgevingsdienst Achterhoek
	OGON	-	Opdrachtgever - opdrachtnemer
R	OZB	-	Onroerendezaakbelasting
	P&C	-	Planning & Control
S	PIA	-	Privacy Impact Assessment
	PM	-	Pro memorie
T	POH	-	Praktijkondersteuner huisartsenzorg
	PUN	-	Paspoortuitvoeringsregeling
U	-	-	
	RMC	-	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten
V	RPW	-	Regionaal Programma Werklocaties
	R&S	-	Regie & Samenleving (afdeling)
W	SSD	-	Stichting Sportservice Doetinchem
	SBAO	-	Speciaal basisonderwijs
X	SIKA	-	Samenwerkende Industriële Kringen Achterhoek
	SKD	-	Stichting Kunstgras Doetinchem
Y	SO	-	Speciaal onderwijs
	SROI	-	Social return on investment
Z	STAA	-	Stichting Talenten Academie Achterhoek
	Suwinet	-	Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen
	SWS	-	Stichting Waarborgfonds Sport
	-	-	
	UA	-	Uitgesloten aansprakelijkheid
	UWV	-	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
	Vmbo	-	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
	VNG	-	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
	VNOG	-	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland
	VO	-	Voortgezet onderwijs
	VV	-	Voetbal Vereniging
	VVV	-	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
	Vwo	-	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
	Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
	WOZ	-	Waardering onroerende zaken
	Wpg	-	Wet publieke gezondheid
	WRV	-	Wonen, Rollen en Vervoer
	WSW	-	Waarborgfonds Sociale Woningbouw
	-	-	
	-	-	
	-	-	
	-	-	